LUMEA

CABINETUL DE BIBLIOGRAFIE SIBIU

Nr. 27 *2 iulie 1970*

DEZVOLTAREA CONTINUĂ A ECONOMIEI SOVIETICE

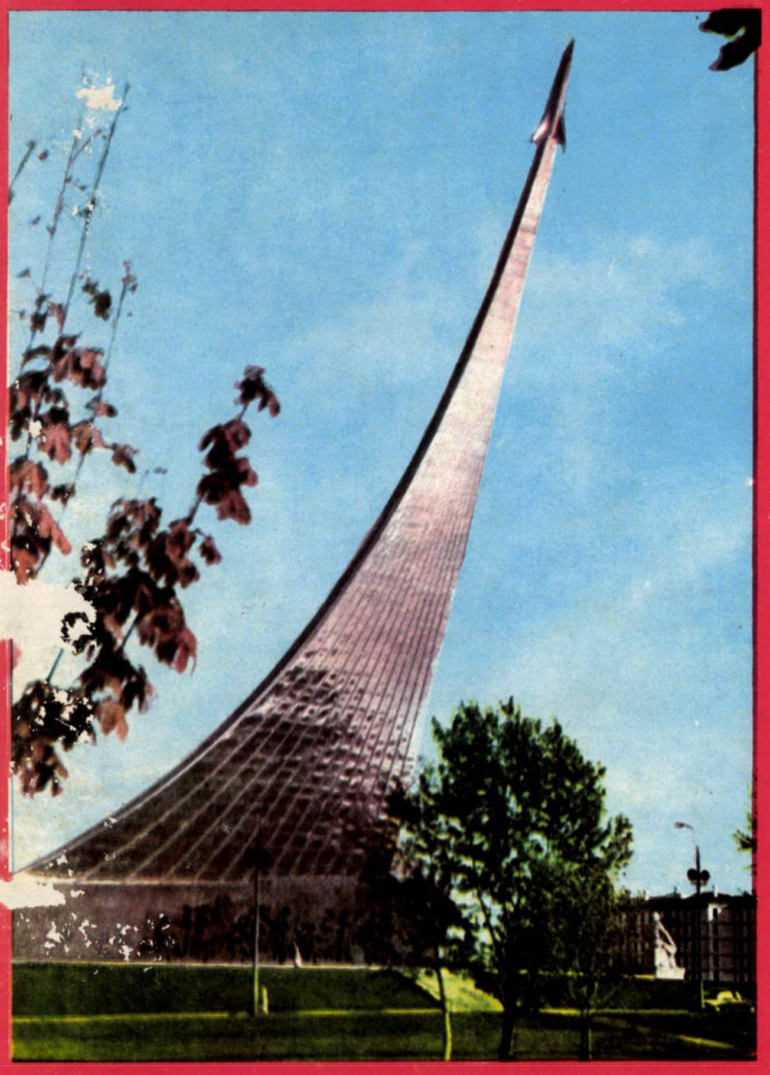

Algeria pe calea industrializării

ALEGERILE PREZIDENȚIALE DIN MEXIC

Viaţă pe Marte şi pe Venus ?

DIN REALIZĂRILE ȘTIINȚEI ȘI TEHNICII SOVIETICE

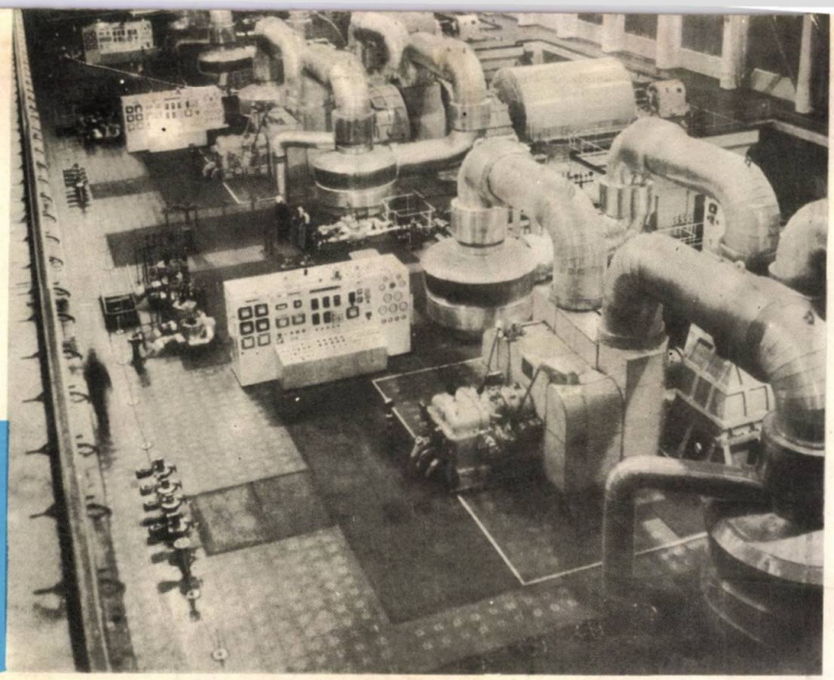

Sala de mașini a centralei atomice de la Novovoronej. Primul agregat, intrat în funcțiune acum cinci ani, a furnizat pînă în prezent peste 6 miliarde kWh de energie electrică. Capacitatea totală a centralei atomice va fi de 1,5 milioane kW

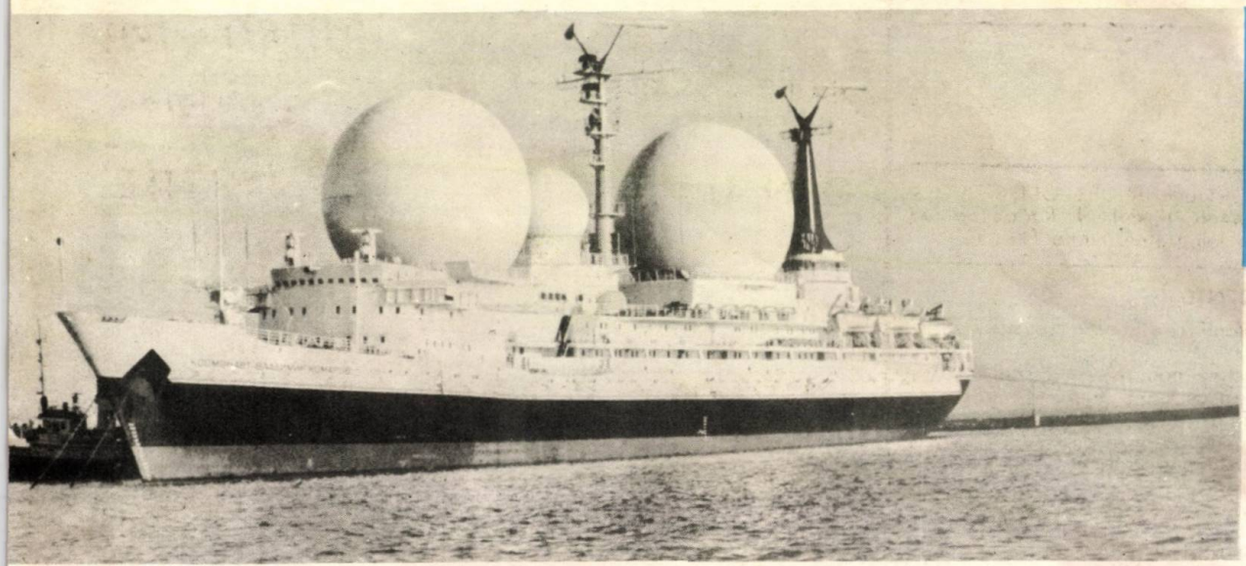

Vasul „Cosmonaut Vladimir Komarov" al Academiei de Științe a U.R.S.S. este destinat activității de studiere a păturilor superioare ale atmosferei și a spațiului cosmic

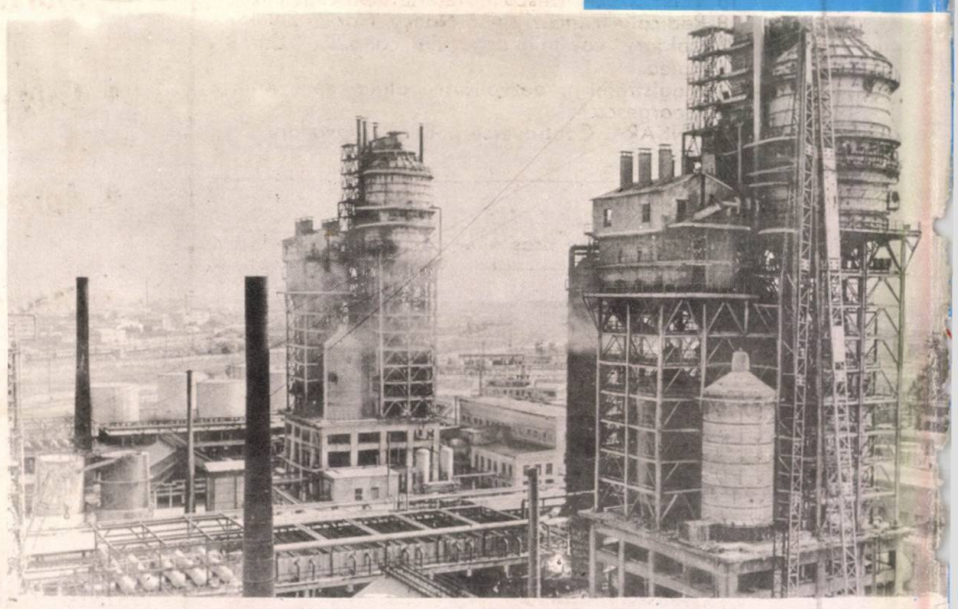

O secție de cracare catalitică la rafinăria Novo-Baku din R.S.S Azerbaidjană

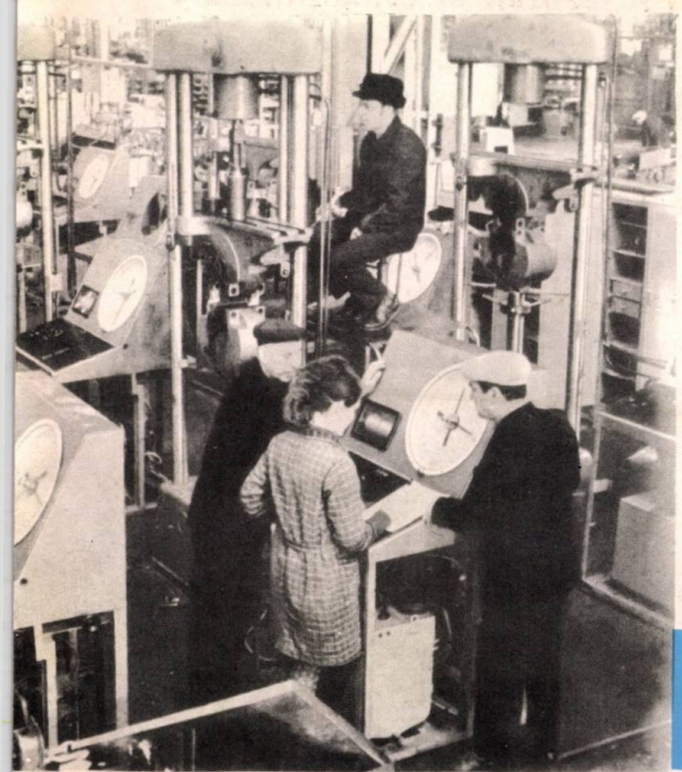

Uzina de unicate din Armavir, regiunea Krasnodar, construiește mașini și mecanisme pentru verificarea rezistenței diferitelor produse ale industriei constructoare de mașini

CABINETUL DE PARTID
BIBLIOTECA
SIBIU

LUMEA

Nr. 27 (349) — 2 iulie 1970

sumar

2 MOMENT IMPORTANT ÎN DEZVOLTAREA DIALOGULUI ROMÂNO-IRANIAN. *Radu Eudanu*
4 SĂPTĂMÎNA în telegrame. *Liana Enescu*

ARTICOLE, CORESPONDENȚE

6 MOSCOVA. Pilonii cincinalului sovietic. *Silviu Podină*
8 BONN. Perspective noi în dezvoltarea relațiilor româno—vest-germane. *Radu Pascal*
9 Schimb de ștafetă prezidențial în Mexic. *Anca Voican*
10 25 de ani de la semnarea Cartei O.N.U. *S. Cristofor*
11 VIENA. Colocviu internațional consacrat activității O.N.U. *Conf. dr. Gheorghe Moca*
14 CONGO-KINSHASA. Un deceniu de eforturi și realizări. *Nicolae Crețu.*
15 VENEZUELA. Descoperirea fierului. *Eugen Pop.*
18 Radicalii francezi după Nancy. *Florica Selmaru.*
20 Calgary, capitala petrolului canadian *Catinca Ralea*
21 Magistralele dezvoltării algeriene. *Rodica Georgescu*
23 ANKARA. Controverse politice. *Alexandru Cimpeanu*

REPORTAJ PE GLOB

16 Seattle — un oraș american. *Eugen Preda*

SINTEZE

12 Probleme actuale ale sistemului economic capitalist. *Prof. univ. dr. Ion Bulborea*

ÎN LUMEA ȘTIINȚEI

24 Există viață pe Marte și pe Venus ? *Mircea Grigorescu*

PUNCTE DE VEDERE DIN PRESA MONDIALĂ

27—30 The New York Times, Le Nouvel Observateur, Le Monde. Mezdunarodna Politika, Sydsvenska Dagbladet

PROFIL

30 ROBERTO MARCELO LEVINGSTON, președintele Republicii Argentina

POȘTA REDACȚIEI (31—32)

În acest număr

MOMENT IMPORTANT ÎN DEZVOLTAREA DIALOGULUI ROMÂNO-IRANIAN

Jubileul Cartei O. N. U.

Reportaj pe glob SEATTLE

- *Schimb de ștafetă prezidențial în Mexic*
- *Week-end violent la Belfast*
- *Eforturi și realizări în Congo-Kinshasa*
- *Calgary — capitala petrolului canadian*
- *Ankara. Controverse politice*
- *Magistralele dezvoltării algeriene*

Există viață pe Marte și pe Venus?

MOMENT IMPORTANT ÎN DEZVOLTAREA DIALOGULUI ROMÂNO-IRANIAN

La invitația președintelui Consiliului de Stat al Republicii Socialiste România, Nicolae Ceaușescu, și a soției sale, Elena Ceaușescu, țara noastră a avut între 26 iunie și 1 iulie, ca oaspeți, pe Maiestățile Lor Imperiale Mohammad Reza Pahlavi Aryamehr, Șahinșahul Iranului, și Împărăteasa Farah.

Încă de la primele ore ale vizitei în România a înalților soli ai poporului iranian, din momentul aterizării pe aeroportul internațional București-Otopeni și pînă în ultima zi a itinerarului românesc al oaspeților, poporul român a înconjurat cu stimă și prețuire pe Șahinșahul Iranului, pe soția sa, Împărăteasa Farah, pe celelalte persoane oficiale ale suitei, printre care ministrul afacerilor externe al Iranului, Ardeshir Zahedi. Sentimentele de simpatie manifestate față de oaspeții iranieni de-a lungul întregii vizite au reprezentat, o dată mai mult, expresia limpede a bunelor relații statornicite între cele două state și popoare.

După cum se știe, Șahinșahul Iranului nu este la prima sa vizită în România, iar președintele Nicolae Ceaușescu a efectuat, anul trecut, o vizită oficială în Iran, care, așa cum au remarcat observatorii politici, a reprezentat o nouă și importantă etapă în direcția intensificării cunoașterii reciproce, a întăririi și lărgirii legăturilor care leagă cele două țări.

Actuala vizită în România a Șahinșahului Iranului, Mohammad Reza Pahlavi Aryamehr, se înscrie, de asemenea, în planul pozitiv al adîncirii colaborării și cooperării în spiritul, de unanimă valabilitate, al înțelegerii și respectului reciproc, al întăririi păcii în lume.

Angajat într-un multilateral și intens efort, pe drumul edificării, în ritm rapid, a societății socialiste, poporul român a arătat înalților oaspeți iranieni aspecte concludente ale realizărilor sale, simboluri vii ale mersului său înainte.

Agenda bogată în contacte nemijlocite cu obiective importante ale vieții economice și culturale românești a înscris, pe itinerarul oaspeților oficiali, cîteva din noile cartiere ale Capitalei, Fabrica de Mașini Unelte București, litoralul românesc al Mării Negre, vizitarea uzinelor „Electroputere" din Craiova și a Combinatului petrochimic din același oraș etc. Peste tot înaltele oficialități iraniene au putut constata semnele succeselor economiei, industriei și culturii noastre. Cunoașterea, la fața locului, a obiectivelor menționate, precum și a altora care au făcut obiectul vizitei prin București și prin țară, convorbirile avute cu specialiștii și reprezentanții acestor repere ale vieții economice și industriale românești parcurse de Șahinșahul Iranului și de ceilalți membri ai suitei sale au permis, de asemenea, constatarea unor noi și largi posibilități de adîncire a cooperării, în variate domenii ale activității materiale și spirituale. Faptul că potențialul economic al României s-a încadrat cu fermitate în ritmul propriu tehnologiilor moderne, comparabile în multe domenii cu cotele atinse de tehnica mondială, este de natură să furnizeze, pe coordonatele cooperării economice româno-iraniene, elemente noi, capabile de a activa și mai mult schimburile economice între cele două țări. În această ordine de idei este demnă de subliniat colaborarea fructuoasă, prezentînd deja elemente ale unei pozitive tradiții, potrivit căreia în domeniul fabricării tractoarelor, producției petroliere etc., precum și a asistenței de specialitate într-o serie de sectoare ale producției industriale, România și-a adus aportul la opera de edificare multilaterală a economiei iraniene.

Poporul român a urmărit și urmărește în continuare efortul amplu în care s-a angajat poporul iranian în vederea eliminării din structura economiei Iranului a moștenirii grele a trecutului. Ampla activitate în vederea modernizării agriculturii și a dezvoltării, în ritm susținut, a industriei iraniene, a acestei țări, succesele obținute în domeniul învățămîntului și a atîtor altor sectoare ale producției materiale și spirituale au fost salutate, în mod direct, ca un semn al bunelor sentimente pe care le nutrește poporul român față de poporul iranian și în aceste zile, cu ocazia vizitei Șahinșahului Iranului în țara noastră.

Fiind știut că în practica relațiilor dintre state dialogul direct între reprezentanții vieții economice și politice favorizează găsirea unor noi posibilități de cooperare și colaborare, cu atît mai mult contactul direct între șefii de state, dialogul la cel mai înalt nivel, este de natură să deschidă accese ample ale schimburilor reciproce de bunuri materiale și spirituale, de a conferi noi elemente pentru perspectivarea bunelor relații între țări și popoare. În acest cadru pozitiv se înscrie și vizita Șahinșahului Iranului Mohammad Reza Pahlavi Aryamehr în România. Semnificațiile și importanța dialogului româno-iranian rezidă în hotărîrea ambelor popoare, angajate într-un substanțial efort pentru edificarea multilaterală a societății, de a respecta, în cadrul continuei și ascendentei dezvoltări a relațiilor dintre ele, principiile de covîrșitoare importanță a înțelegerii, respectului și avantajului reciproc, neimixtiunii în afacerile interne ale altor state, a colaborării și cooperării indiferent de orînduirea social-economică, în sfîrșit, a luptei hotărîte pentru salvgardarea păcii în întreaga lume.

Convorbirile oficiale între partea română și cea iraniană, dialogul amplu care a avut loc între cei doi șefi de state, tovarășul Nicolae Ceaușescu, președintele Consiliului de Stat al Republicii Socialiste România, și Mohammad Reza Pahlavi Aryamehr, Șahinșahul Iranului, au confirmat, într-un mod substanțial, drumul bun, cu bogate perspective, pe care s-au angajat relațiile între cele două țări și popoare. Tradiția legăturilor multilaterale între România și Iran este marcată, cu ocazia actualei întîlniri între cei mai înalți soli ai celor două popoare, de hotărîrea comună de a o îmbogăți și întări, ca o expresie a eficacității dialogului româno-iranian, a caracterului său constructiv. Referindu-se la acest aspect, în toastul rostit cu ocazia dineului oferit în onoarea înalților oaspeți, tovarășul Nicolae Ceaușescu a subliniat : **„Constituie un motiv de satisfacție pentru noi faptul că, în special în ultimii ani, relațiile româno-iraniene au cunoscut o evoluție deosebit de pozitivă ; s-au intensificat schimburile comerciale, s-a extins și diversificat cooperarea economică și tehnică, a fost continuu dezvoltată colaborarea în domeniul științei și culturii. Fără îndoială că în cursul vizitei, al convorbirilor pe care le vom avea, vom identifica noi posibilități și mijloace de a lărgi și mai mult cadrul acestei colaborări și cooperări".** La rîndul său, referindu-se la principalele direcții ale dezvoltării colaborării și cooperării româno-iraniene în contextul conectării industriei și economiei iraniene la ritmurile impuse de tehnica mondială, Șahinșahul Iranului, Mohammad Reza Pahlavi Aryamehr remarca, la același dineu, în toastul rostit : **„Ați avut bunăvoința să subliniați că în prezent țara noastră depune eforturi pentru a ajunge la o treaptă care să o situeze printre țările dezvoltate. Ei, bine, în cadrul acestei colaborări noi sîntem fericiți să salutăm contribuția pe care România, specialiștii săi care lucrează în țara noastră cu deosebită înflăcărare o aduc eforturilor depuse de țara mea".**

Aflate la mii de kilometri una de alta, cu un specific național și cultural diferit, avînd regimuri politice, de asemenea diferite, România și Iranul, conducătorii lor cei mai înalți, au putut confirma și cu ocazia acestei întîlniri marile posibilități de înțelegere și colaborare între cele două țări și, mai mult, caracterul exemplificativ pe care îl capătă relațiile între două state cu

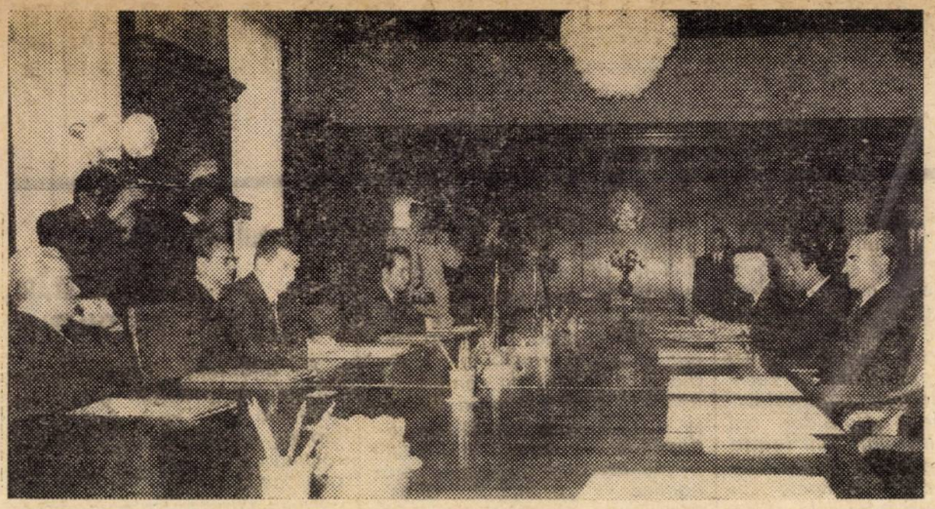

În timpul convorbirilor oficiale

sisteme social-economice diferite în momentul cînd amîndouă sînt animate de înaltele idealuri umanitare, ale respectului, prieteniei și păcii în lume. Unanimitatea sau punctele de vedere extrem de apropiate în abordarea unor probleme ridicate de viața internațională, manifestate în cadrul dialogului româno-iranian, au contribuit, într-un mod hotărîtor, la sublinierea, încă o dată, a necesității respectării principiilor coexistenței pașnice a neamestecului în treburile interne ale altor state, a cooperării și respectului reciproc. Exprimîndu-și îngrijorarea în raport cu existența unor focare de război, în diferite părți ale lumii, în Indochina și Orientul Apropiat, cei doi șefi de state s-au pronunțat, în repetate rînduri, că pentru crearea unui climat propice păcii și înțelegerii în lume a devenit o necesitate imperioasă respectarea drepturilor tuturor popoarelor, indiferent de mărimea, numărul populației și forța militară a acestora, la o existență de sine stătătoare, în conformitate cu propriile interese și năzuințe. În contextul eforturilor pentru îmbunătățirea vieții internaționale, dialogul între România și Iran poate fi dat ca un exemplu : **„Faptul că raporturile dintre țările noastre sînt așezate în mod trainic pe principiile respectării independenței și suveranității naționale, ale egalității în drepturi, neamestecului în treburile interne și avantajului reciproc** — a spus tovarășul Nicolae Ceaușescu — **face ca ele să devină un adevărat model de conlucrare internațională rodnică, întemeiată pe respect și stimă, un exemplu de materializare practică a postulatelor coexistenței pașnice“.** Manifestîndu-și aceeași dorință, de stabilire a unui climat de stabilitate și bună înțelegere în lume, Șahinșahul Iranului Mohammad Reza Pahlavi Aryamehr a remarcat : **„Sînt întru totul de acord cu dumneavoastră, domnule președinte al Consiliului de Stat, că în condițiile actuale toate statele din toate continentele, indiferent de forța lor politică, economică sau militară, de numărul populației lor, de sistemul lor social sau politic, trebuie nu numai să coexiste, ci și să participe și să coopereze activ atît pe plan general, cît și în cadrul mai restrîns al relațiilor bilaterale și, ori de cîte ori este necesar, că conlucreze pentru reglementarea marilor probleme ale vieții internaționale contemporane, în vederea salvgardării păcii, pentru un climat de securitate desăvîrșit“.**

În cartierul Titan din Capitală

Ca și în ocaziile anterioare, cînd înaltele oficialități române și iraniene au avut întîlniri directe, actuala vizită în România a oaspeților iranieni a fost marcată, printre alte rezultate pozitive, de încheierea unui Program de schimburi culturale. Programul prevede schimburi de echipe artistice și soliști, expoziții de artă, filme, participarea la festivaluri cinematografice etc. De asemenea, documentul include, în larga sa arie de schimburi, intensificarea vizitelor reciproce de documentare într-o multitudine de sectoare ale cercetării științifice. Semnarea Programului de schimburi culturale denotă, o dată mai mult, caracterul constructiv al dialogului româno-iranian, lărgirea sferei legăturilor între cele două țări, permanenta adîncire și multiplicare a acestora. În contextul relațiilor culturale, este de altfel de remarcat faptul că statul nostru, ca o expresie a prețuirii patrimoniului cultural și istoric persan, a hotărît ca împlinirea, în 1971, a 2 500 de ani de la fondarea statului persan, să fie sărbătorită prin manifestări științifice și culturale, de natură să contribuie într-un mod pozitiv la mai buna cunoaștere și apropiere între România și Iran. Acesta este un semn concludent al dezvoltării, în continuare, a excelentelor relații culturale, parte integrantă a relațiilor multilaterale care leagă țările și popoarele noastre.

Convorbirile oficiale care au avut loc la București cu ocazia vizitei oficialităților iraniene în România, schimbul larg de păreri asupra celor mai importante aspecte ale relațiilor bilaterale, precum și trecerea în revistă a celor mai proeminente probleme ridicate de viața internațională, reprezintă un nou și substanțial moment pe calea adîncirii bunelor relații stabilite între România și Iran, a apropierii, în continuare, a punctelor de vedere ale celor două părți. Dialogul direct, la cel mai înalt nivel, între președintele Consiliului de Stat al Republicii Socialiste România, tovarășul Nicolae Ceaușescu, și Șahinșahul Iranului, Mohammad Reza Pahlavi Aryamehr, a constituit un prilej deosebit de concludent în afirmarea comună și, sublinierea, în unanim acord, a necesității traducerii consecvent în practică a principiilor fundamentale ce trebuie să guverneze relațiile dintre state, ca mijloace esențiale în stabilirea și menținerea unui climat de stabilitate și pace în întreaga lume.

Prezența în România a înalților soli ai poporului iranian marchează în acest context o pagină de mare importanță în cronica legăturilor în continuă și durabilă ascensiune stabilite între cele două țări și popoare prietene.

Totodată, actualul moment al dialogului româno-iranian reprezintă o treaptă calitativ superioară adăugată de cei doi conducători de state, de cele două popoare, la tradiția legăturilor lor, bogate în semnificații, care apropie, dincolo de distanțele geografice, România și Iranul, țări angrenate în același larg și multilateral efort, pe drumul progresului și al păcii în întreaga lume.

Radu BUDEANU

săptămîna în telegrame

Moscova

VIZITA PREMIERULUI IUGOSLAV

Săptămîna aceasta, unul din evenimentele care au captat interesul observatorilor a fost vizita oficială întreprinsă în Uniunea Sovietică de președintele Vecei Executive Federale a Republicii Socialiste Federative Iugoslavia, Mitia Ribicici. Subliniind caracterul ei pozitiv, comentatorii politici au înscris vizita premierului iugoslav în U.R.S.S. printre momentele de reală semnificație pentru evoluția relațiilor dintre cele două state, pentru climatul de prietenie și colaborare dintre țările socialiste.

În cadrul convorbirilor oficiale, dintre șeful guvernului sovietic, Alexei Kosîghin, și președintele Vecei Executive a Iugoslaviei, Mitia Ribicici, a avut loc un schimb de păreri asupra unor probleme de interes bilateral ca și a unora de semnificație internațională. Discuțiile, purtate într-o atmosferă prietenească, au marcat dorința comună a celor două state de a intensifica mai departe colaborarea dintre ele pe baza principiilor marxist-leniniste ale internaționalismului socialist, egalității în drepturi, respectului reciproc, neamestecului în treburile interne. În cuvîntarea rostită la dineul oferit în cinstea oaspetelui iugoslav, președintele Consiliului de Miniștri, Alexei Kosîghin, relevînd, între altele, faptul că asupra unor probleme, între U.R.S.S. și R.S.F. Iugoslavia „există anumite deosebiri de vederi", a arătat, totodată că „discutarea directă și tovărășească a tuturor problemelor duce spre înlăturarea, prin eforturi comune, a tot ceea ce împiedică dezvoltarea colaborării sovieto-iugoslave". „Sîntem convinși — a spus el — că statele noastre pot culege mari avantaje din colaborarea reciprocă și pot întări și mai mult relațiile lor, încrederea reciprocă". La rîndul său, președintele Vecei Executive Federale a Iugoslaviei a subliniat: „Consider că pentru bunele relații sînt foarte utile, și aș spune necesare, dialoguri politice permanente la diferite niveluri între cele două țări ale noastre, la Belgrad și la Moscova, deoarece aceasta este cea mai bună cale pentru a ne apropia și mai mult unii de alții acolo unde sîntem de pe acum apropiați, pentru a obține înțelegerea reciprocă acolo unde în părerile noastre și în politica noastră există anumite deosebiri".

Cei doi premieri au constatat cu satisfacție că între țările lor se dezvoltă o fructuoasă colaborare pe diverse planuri: politic, economic, științific, cultural. Referitor la colaborarea economică, Mitia Ribicici a remarcat că ea a atins un „nivel considerabil" și s-a oprit asupra posibilităților de extindere a schimburilor economice.

Abordînd apoi domeniul problemelor internaționale, de interes major, președintele Consiliului de Miniștri al Uniunii Sovietice și președintele Vecei Executive a R.S.F. Iugoslavia au subliniat necesitatea unirii eforturilor tuturor forțelor progresiste în vederea instaurării păcii și securității în lume. „În lupta dintre forțele reacțiunii și forțele progresului, dintre forțele războiului și forțele păcii, a spus Alexei Kosîghin, au apărut o serie de probleme importante, de rezolvarea cărora va depinde în multe privințe viitorul omenirii. Între problemele de acest fel au o importanță deosebit de mare asigurarea securității în Europa, reglementarea pașnică a conflictului din Orientul Apropiat, curmarea agresiunii americane în Indochina". Pornind de la considerentul că, în lumea contemporană, principalele cauze ale unor focare de conflict sau neliniște sînt folosirea forței și a presiunilor împotriva independenței altor țări, precum și numeroasele probleme economice — „primejdii directe sau ascunse pentru toți" — Mitia Ribicici a arătat, la rîndul său, că „Iugoslavia participă consecvent la lupta împotriva imperialismului, colonialismului și oricărei alte forme a inegalității și asupririi, pentru respectarea independenței tuturor țărilor și a dreptului fiecărui popor la dezvoltare liberă, pentru rezolvarea mai rapidă și mai eficientă a problemelor economice actuale". El a exprimat îngrijorarea țării sale pentru evoluția evenimentelor din Orientul Apropiat ca și din peninsula Indochinei și s-a pronunțat „pentru respectarea principiilor Cartei O.N.U., întărirea rolului și eficienței acestei organizații internaționale, pentru universalitatea ei". Referindu-se la problemele asigurării păcii și securității în Europa, Mitia Ribicici a subliniat că Iugoslavia apreciază în mod favorabil deschiderea unei conferințe privind securitatea statelor de pe continent.

În legătură cu opiniile celor două state asupra marilor chestiuni internaționale, premierul sovietic Alexei Kosîghin a spus: „Noi constatăm cu satisfacție apropierea sau concordanța părerilor U.R.S.S. și ale R.S.F. Iugoslavia în aceste probleme", adăugînd în continuare: „Sprijinind apelul de la Budapesta al statelor participante la Tratatul de la Varșovia și declarația de la Praga a miniștrilor afacerilor externe, Iugoslavia și-a exprimat atitudinea pozitivă față de pregătirea conferinței, iar noi sperăm că cooperarea țărilor noastre în această problemă, avînd o importanță atît de mare pentru cauza păcii, va da rezultate bune".

La sfîrșitul vizitei sale, premierul iugoslav a ținut o conferință de presă în care a apreciat convorbirile avute cu conducătorii sovietici drept o contribuție la o mai bună cunoaștere și înțelegere reciprocă a punctelor de vedere ale celor două țări, la întărirea relațiilor de prietenie dintre Uniunea Sovietică și Iugoslavia. Vizita, a spus Mitia Ribicici, a fost totodată un preludiu la pregătirea viitorului acord economic dintre cele două state pe perioada 1971-1975.

Moscova. Convorbiri între Mitia Ribicici, președintele Vecei Executive Federale a R.S.F. Iugoslavia, și Alexei Kosîghin, președintele Consiliului de Miniștri al U.R.S.S.

Orientul Apropiat

CONSULTĂRI DIPLOMATICE

Pe diferitele fronturi din Orientul Apropiat ostilitățile continuă. În zona înălțimilor Golan, pe linia de încetare a focului dintre Israel și Siria, au avut loc ciocniri de artilerie sau aeriene, caracterizate de observatori drept cele mai violente lupte pe care le-a cunoscut regiunea de la „războiul de șase zile". În plus, Canalul de Suez a fost martorul unor noi confruntări între aviația egipteană și cea israeliană.

Printre inițiativele diplomatice privind rezolvarea conflictului din Orientul Apropiat a reținut atenția, săptămîna aceasta, „planul de pace" american, anunțat într-o conferință de presă de la mijlocul săptămînii trecute de secretarul de stat al S.U.A., William Rogers. Conținutul său a fost adus pe cale diplomatică la cunoștința tuturor guvernelor interesate. El nu a fost dat publicității, dar comentatorii au putut porni la o serie de presupuneri asupra unora din alineate la care de altfel s-a referit și secretarul de stat Rogers, în conferința sa de presă, acceptarea de către părțile în conflict a încetării focului pe o anumită perioadă și posibila relansare a misiunii Jarring. Subliniind că planul de pace american reprezintă un gest politic important, William Rogers a arătat că țelul Statelor Unite este, ca prin această inițiativă, să convingă cele două părți să oprească ostilitățile și apoi să se reunească sub egida O.N.U. pentru a discuta mijloacele de a ajunge la o pace durabilă conform principiilor din rezoluția Consiliului de Securitate din noiembrie 1967.

Reacția capitalelor direct interesate a fost rezervată sau ostilă, nota generală fiind lipsa de entuziasm. Într-un discurs pronunțat la Benghazi, președintele R.A.U., Gamal Abdel Nasser, a criticat în mod indirect recenta inițiativă americană, afirmînd că țara sa nu va accepta nici un plan de pace care nu ar ține cont de evacuarea forțelor israeliene din toate teritoriile ocupate. Celelalte țări arabe par a respinge în general proiectul american, fără a formula încă un răspuns oficial. Libanul doar l-a primit, cu unele rezerve, în mod favorabil. Ministrul libanez al informațiilor Osman Dana a considerat că „decizia Statelor Unite de a suspenda provizoriu ajutorul său militar acordat Israelului ar fi o bună inițiativă".

săptămîna în telegrame

În sfîrșit, Comitetul central al rezistenței palestiniene care grupează ansamblul organizațiilor de fedayni a respins categoric „proiectul Rogers" care, după părerea sa, nu aduce nimic interesant pentru mișcarea palestiniană de rezistență.

În declarațiile făcute luni, în fața Knessethului, de premierul israelian Golda Meir ca și în conferința de presă a ministrului de externe Abba Eban s-a subliniat din nou cererea Israelului pentru tratative cu statele arabe care a spus Eban, ar putea fi conduse de ambasadorul Gunnar Jarring.

În planul negocierilor dintre diferitele puteri angajate pe calea găsirii unei soluționări a conflictului arabo-israelian, săptămîna care s-a scurs a înscris două evenimente importante. Este vorba în primul rînd de întrevederea dintre secretarul de stat american Joseph Sisco și ambasadorul sovietic în S.U.A., Anatoli Dobrinin, care s-au întîlnit din nou la 1 iulie pentru a discuta despre evoluția evenimentelor din regiunea Orientului Apropiat. În aceeași zi, reprezentanți ai Uniunii Sovietice, Angliei și Statelor Unite și-au reluat într-o atmosferă de interes diplomatic, convorbirile la New York, în cadrul celei de a treizeci și opta ședințe. Nota de interes s-ar datora, potrivit părerii unora dintre observatori pe de o parte efervescenței diplomatice din diversele capitale interesate, iar pe de alta recentei afirmații a secretarului general al O.N.U. U Thant, în legătură cu apariția unor semne încurajatoare pe calea rezolvării conflictului arabo-israelian.

În a doua parte a săptămînii, atenția s-a îndreptat spre vizita pe care președintele R.A.U., Gamal Abdel Nasser, o face în Uniunea Sovietică. Salutînd vizita oaspetelui egiptean, ziarul „Izvestia" consideră această vizită drept „o expresie strălucită a întăririi continue a colaborării dintre U.R.S.S. și R.A.U."

Ocupîndu-se de vizita președintelui Nasser în U.R.S.S. presa egipteană, la rîndul ei, a relatat pe larg sosirea la Moscova și a calificat recentele convorbiri sovieto-egiptene drept foarte importante pentru evoluția relațiilor dintre cele două state.

Belfast

WEEK-END VIOLENT

Irlanda de Nord a trăit un nou week-end violent. Mai curînd decît era de așteptat, avîndu-se în vedere că, în ultimii ani, datorită tradiționalelor defilări protestante în cinstea lui Wilhelm al III-lea de Orania, luna iulie a fost cea care a prilejuit în mod frecvent înfruntările dintre cele două comunități religioase : catolică și protestantă.

Incidentele au izbucnit în urma arestării, vinerea trecută, a tinerei deputate în Camera Comunelor, Bernadette Devlin, lideră a luptei pentru drepturi civile a populației catolice nord-irlandeze. Cu puțin timp înainte, Curtea de apel din Belfast respinsese cererea Bernadettei Devlin de a face apel la Curtea Lorzilor în legătură cu condamnarea ei la șase luni închisoare pentru participarea la ciocnirile de la Londonderry, din august anul trecut. Cîteva minute după anunțarea aresțării tinerei deputate, sutele de militanți catolici, masați în jurul Palatului de Justiție din Londonderry, s-au ciocnit cu forțele de ordine. Simultan, lupte violente au izbucnit și la Belfast între catolici și protestanți. Soldații britanici care au căutat să intervină au recurs la grenade cu gaze lacrimogene, în timp ce armele catolicilor erau sticle incendiare și pietre. O serie de cartiere catolice au fost încercuite pentru a se împiedica extinderea violențelor și pentru a se asigura evacuarea familiilor protestante de aici. Din Londra au pornit spre Irlanda de Nord serioase întăriri de trupe. Cu toate acestea incidentele s-au intensificat. În numeroase colțuri ale principalelor orașe, Belfast și Londonderry, au izbucnit incendii, în punctele strategice s-au ridicat baricade, s-au înregistrat morți și un mare număr de răniți. Violențele au înregistrat o cotă maximă în noaptea de sîmbătă spre duminică, considerată de observatorii de la fața locului o adevărată „noapte de coșmar". Duminică dimineața aerul Belfastului era suprasaturat de gaz lacrimogen și fum de la incendiile din oraș. Combatanții se retrăseseră pe străzile goale, lăsau impresia că liniștea e pe cale de a fi restabilită. „Nu e vorba decît de o pauză", a atras însă atenția un purtător de cuvînt al forțelor de poliție, adăugînd că „atmosfera rămîne agitată". Impresia era întărită și de situația din Londonderry unde, deși fără să atingă amploarea celor din Belfast, înfruntările au continuat tot timpul sub forma unui fel de „gherilă urbană".

Și într-adevăr, în ciuda multiplicării apelurilor la calm și a măsurilor menite să stăvilească agitația, duminică după-amiază și luni au avut loc la Belfast noi incidente. Poliția a oprit accesul spre aeroport și a interzis circulația automobilelor spre cartierul locuit de protestanți. Un apel al primului ministru irlandez, Jack Lynch, invita „compatrioții din nord" să-și păstreze sîngele rece. Deși observatorii politici sînt unanimi în a recunoaște că situația este deosebit de gravă, imediat după întrunirea de urgență a Comitetului de securitate în legătură cu problema restabilirii ordinii pe teritoriul Ulsterului, vicepremierul Irlandei de Nord, Brian Faulkner într-un interviu acordat posturilor de radio engleze, a respins totuși ideea unei eventuale instaurări a legii marțiale.

Se pare însă că rigorile pe care le-ar fi comportat legea marțială ar urma să fie suplinite printr-o sporire a trupelor britanice dislocate în Irlanda de Nord, care vor atinge în curînd un total de 11 000 de oameni. Ele capătă totodată noi atribuții. Astfel, generalul Freeland, comandantul șef al forțelor armate engleze de aici, a avertizat în mod public că se va trage direct asupra oricărui cetățean care va purta sau va folosi arme. Totodată, premierul irlandez James Chichester Clark a anunțat o serie de măsuri printre care și cea prevăzînd pedepse foarte grele pentru demonstranți.

Într-o ședință prezidată de Edward Heath, guvernul britanic a analizat situația în baza unor rapoarte prezentate de ministrul de interne Reginald Maudling, și ministrul apărării lordul Carrington. Marți, ministrul de interne englez s-a deplasat la fața locului pentru a examina îndeaproape evenimentele și implicațiile lor.

Liana ENESCU

Tokio. Mii de demonstranți au manifestat împotriva Tratatului de securitate japono-american a cărui prelungire automată a fost anunțată de curînd

Belfast. Ciocnire între poliție și demonstranți

Corespondență din Moscova de la Silviu Podină

Pilonii cincinalului sovietic

Ultimul an al cincinalului 1966—1970. Bilanțul realizărilor înfăptuite în acest răstimp de popoarele sovietice este bogat. În toate ramurile economiei naționale au fost făcuți pași mari înainte, a crescut producția, au fost puse în valoare mari bogății ale solului și subsolului, s-au produs importante schimbări calitative prin modernizarea industriei, a transporturilor, prin aplicarea în producție a celor mai noi cuceriri ale științei. Volumul producției industriale a crescut în acești patru ani ai cincinalului cu aproape 39 la sută. Numai în anul acesta fabricile și uzinele de pe cuprinsul țării vor da o producție mai mare decît au dat toate întreprinderile în toți anii cincinalelor antebelice, ritmuri superioare de dezvoltare au înregistrat acele ramuri ale industriei care asigură progresul tehnic al întregii economii naționale și anume electroenergetica, metalurgia și construcția de mașini, industria chimică și petrochimică. Să examinăm mai îndeaproape acești adevărați piloni pe care se sprijină întreaga construcție a economiei naționale.

DUPĂ 50 DE ANI DE LA PLANUL GOELRO

Se împlinesc anul acesta 50 de ani de la adoptarea, în 1920, de către Congresul al VIII-lea al Sovietelor, a planului de electrificare a Rusiei, cunoscut sub numele de planul Goelro. Ideile leniniste fundamentale ale planului Goelro continuă să fie aplicate și în prezent în dezvoltarea energeticii sovietice. Un pas de gigant a fost realizat în acest domeniu în actualul cincinal. De la o producție de 507 miliarde kWh în 1965 s-a ajuns anul trecut la 689 miliarde kWh, iar anul acesta va atinge 740 miliarde kWh, de aproape 70 de ori mai mult decît era în ultimul an al planului Goelro (1935). Planul anual prevede punerea în funcțiune în 1970 a unor noi capacități energetice de 12 milioane kW, adică de 8 ori mai mari decît prevedea planul Goelro pentru o perioadă de 15 ani. La începutul cincinalului viitor puterea instalată în toate centralele electrice ale țării va fi de 166 milioane kW. În balanța electroenergetică a Uniunii Sovietice pe primul loc se află termocentralele. Din totalul producției de energie electrică a acestui an, ele vor asigura circa 84 la sută. Se construiesc termocentrale mari de 1 200 000, 2 400 000 și 3 600 000 kW, dotate cu blocuri energetice de 150, 200 și 300 de mii kW. Pasul următor în această direcție îl reprezintă fabricarea în serie a unor turbogeneratoare și mai mari — de 500 și 800 de mii kW. „Capetele lor de serie" au și fost puse în funcțiune. Se elaborează în prezent turbogeneratoare cu o putere de peste un milion kW.

Creșterea puterilor unitare ale instalațiilor este una dintre cele mai importante tendințe ale progresului tehnic contemporan, deosebit de evidentă în energetică. În domeniul hidroenergeticii, Uniunea Sovietică ocupă un loc de frunte în lume, pe fluviile ei s-au înălțat și se înalță cele mai mari hidrocentrale din lume cum sînt cea de la Bratsk, pe Angara, cu o putere de 4,1 milioane kW (în viitor va ajunge la 4,6 milioane kW), de la Krasnoiarsk, pe Ienisei, cu o putere de 5 milioane kW (în viitor puterea ei instalată va spori pînă la 6 milioane kW), dotate cu agregate de 500 000 kW și chiar mai mari.

Pentru energetica Uniunii Sovietice o problemă de o importanță excepțională este aceea a transportului energiei la mari distanțe. Și în acest domeniu au fost dobîndite succese remarcabile, U.R.S.S. numărîndu-se printre țările care ocupă poziții înaintate în crearea și exploatarea unor linii care transportă mari cantități de energie în curent continuu și alternativ. Se dezvoltă rețelele cu tensiuni de 330, 400, 500, 750 de mii de volți, curent alternativ. Prima linie de 750 mii volți a fost instalată în 1967. Ea leagă marea termocentrală de la Konakovo cu Moscova. Anul trecut a început construirea unei linii de 750 mii de volți cu o lungime de 1 100 km în cadrul sistemului energetic din sudul țării. Prima linie de înaltă tensiune de 800 mii volți, curent continuu, din lume a fost dată în funcțiune în 1963, tot de Uniunea Sovietică, între Volgograd și Donbass. Se desfășoară larg cercetările științifice și lucrările de proiectare a unor linii de un milion două sute de mii de volți, curent alternativ și un milion cincisute de mii de volți curent continuu. Prima linie de 1 500 kilovolți, curent continuu, va avea o lungime de 2 500 km și va lega regiunile centrale ale țării cu bazinul carbonifer Ekibastuz din Kazahstan.

Pași hotărîți înainte a făcut în anii din urmă și energetica atomică. După cum se știe, prima centrală atomică din lume a fost dată în funcțiune în Uniunea Sovietică în 1954 cu o putere de 5 000 kW. Zece ani mai tîrziu au început să dea curent puternicele centrale atomo-electrice de la Beloiarsk (100 000 kW) și Novovoronej (200 000 kW). În 1967 intră în funcțiune la Beloiarsk o a doua tranșă de 200 000 kW, iar în 1969 la Novovoronej — una de 375 000 kW). În prezent se lucrează la realizarea a două unități de cîte 400 000 kW fiecare, tot la Novovoronej. De pe acum un kilowat „nuclear" produs la Novovoronej revine mai ieftin decît un kilowat obținut prin arderea cărbunilor la termocentrala Uglegorsk. Asemenea noi surse de energie se și construiesc în prezent în acele regiuni ale U.R.S.S. care au nevoie de cantități mari de curent, dar sînt lipsite de surse proprii de combustibil, cum sînt peninsula Kola, peninsula Mangislak, peninsula Ciukotka. Tot aici trebuie menționat și faptul că oamenii de știință sovietici au realizat o instalație experimentală semiindustrială de transformare directă a energiei termice în energie electrică, un așa-numit generator magnetohidrodinamic, prototipul centralelor electrice ale viitorului.

DE LA ANOMALIILE MAGNETICE LA MAȘINILE CU COMANDĂ PROGRAM

În ceea ce privește zăcămintele de minereu de fier, Uniunea Sovietică se situează pe primul loc în lume. Exprimate în tone, ele dau cifre de-a dreptul astronomice. Cea mai importantă anomalie magnetică din U.R.S.S., cea din regiunea Kursk concentrează aproape jumătate din rezervele prospectate de minereu cu un conținut bogat de metal. Anomalia se întinde pe uriașa suprafață de 80 de mii km pătrați. Numai în zăcămîntul de lîngă Iakovlevsk au fost prospectate rezerve exploatabile de circa zece miliarde două sute de milioane tone. Minereul de aici nu are nevoie de înnobilare întrucît conține fier într-o proporție de 61 la sută. În anii din urmă, lîngă Belgorod spre sud de Kursk, s-a dat în exploatare un alt uriaș depozit de minereu de fier unde, pe alocuri, conținutul de metal atinge 64 procente. Alte mari exploatări de minereu de fier se găsesc în Ucraina (bazinul Krivoirog), în Siberia (bazinul Kuznetzk), în Kazahstan (bazinul Karaganda), în Uralul de sud (bazinul Magnitogorsk) și în alte regiuni.

Încă din anii primelor cincinale, tînăra putere sovietică a trecut la construirea unor mari combinate siderurgice. Dezvoltarea metalurgiei a continuat în ritm intens și în perioada postbelică. Anul trecut producția de oțel a Uniunii Sovietice a fost de 110 milioane tone. Numai creșterea înregistrată în actualul cincinal este mai mare decît întreaga producție a anului 1940.

Tendința spre creșterea capacității unitare a agregatelor se manifestă și în metalurgie. Dacă doar cu cîțiva ani în urmă cele mai mari furnale sovietice aveau o capacitate de 1 700 metri cubi, astăzi funcționează mai multe furnale de 2 300 și 2 700 metri cubi iar în cadrul combinatului siderurgic din Siberia apuseană se montează în prezent un furnal de 3 000 de metri cubi. Anul trecut Ministerul Siderurgiei al U.R.S.S. a luat hotărîrea de a se construi două furnale gigant de cîte 3 200 de metri cubi — unul în cadrul combinatului din Novolipetzk iar celălalt în Siberia apuseană. În timp ce se desfășoară lucrările de construcție a super-furnalului de la Novolipetzk, inginerii de la „Ghipromez" au și trecut la proiectarea unui superfurnal — de 4 000 de metri cubi.

În prezent în Uniunea Sovietică există aproape patru milioane de mașini — unele pentru așchierea metalelor. Industria constructoare de mașini

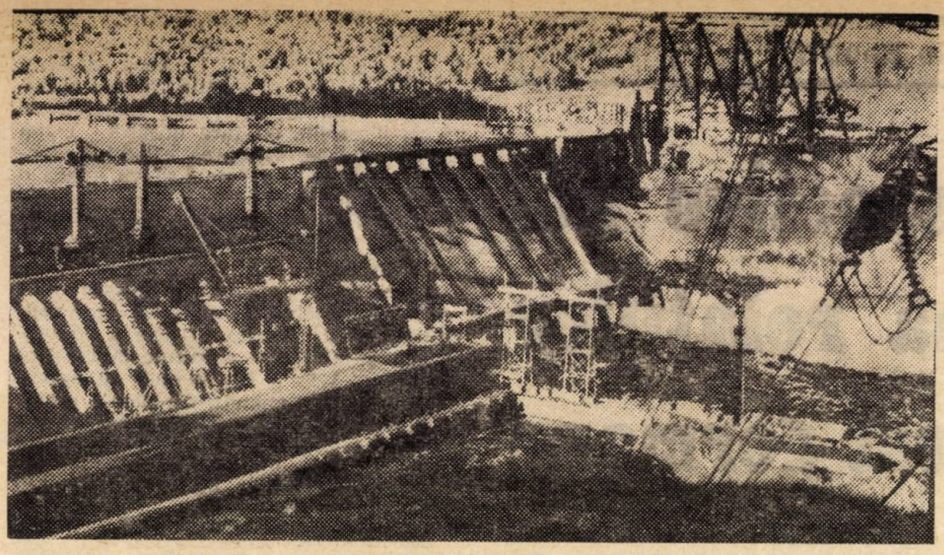

Şantierul Hidrocentralei de la Krasnoiarsk

își îmbogățește anual această zestre tehnică cu peste 200 de mii de noi mașini-unelte și 6 000 de linii tehnologice mecanizate și automatizate. Anul acesta se asimilează în producția de serie circa 500 de noi modele de mașini, se realizează 200 de noi linii automate. 98 la sută din nevoile de mașini-unelte sînt acoperite acum din producția internă. În ceea ce privește volumul producției construcției de mașini, U.R.S.S. ocupă locul doi în lume. Tendința dominantă ce se manifestă în prezent în această ramură este aceea a intensificării, a sporirii randamentelor. Pentru a realiza acest obiectiv, oamenii de știință, proiectanții, sporesc tot mai mult forța și capacitatea agregatelor, ridică vitezele de funcționare, cresc presiunile, temperaturile și alți parametri.

Puterea și viteza, două trăsături de bază ale mașinilor moderne se îngemănează în construcția de locomotive. Locomotivele Diesel și electrice pe care U.R.S.S. le produce în serie se perfecționează neîncetat ; în curînd va intra în circulație un expres aerodinamic care va dezvolta o viteză de 250 km pe oră.

O deosebită atenție se acordă aplicării largi în industria constructoare de mașini a celor mai noi cuceriri ale științei și tehnicii. Anul acesta se produc peste 500 de tipuri diferite de mașini-unelte cu comanda program, tot atîtea cîte s-au produs în cei patru ani anteriori ai cincinalului. Au fost create mașini-unelte care folosesc ultrasunetele, impulsurile electrice în cîmp magnetic, electroeroziunea, laserii.

CUVÎNTUL GREU AL CHIMIEI

Așa cum arătam la începutul acestor rînduri, printre ramurile industriale care au cunoscut ritmuri superioare de dezvoltare în actualul cincinal, la loc de frunte se situează industria chimică și petrochimică. Industria de prelucrare a petrolului și petrochimia ocupă, în ceea ce privește volumul producției, locul al doilea, după siderurgie, în rîndul ramurilor industriei grele a U.R.S.S. iar pe plan mondial locul al doilea, după S.U.A. Dînd un larg sortiment de produse de cea mai mare importanță pentru economia națională, această ramură are o influență considerabilă asupra dezvoltării forțelor de producție ale țării în ansamblul ei, practic, asupra progresului tehnic al tuturor ramurilor economiei naționale.

Alături de extinderea centrelor tradiționale de prelucrare a petrolului cum sînt cele din Azerbaidjan sau din Republica autonomă Ceceno-Ingusa, în anii actualului cincinal au apărut noi centre în Baskiria și Tataria, în bazinul mijlociu și inferior al Volgăi, în Ucraina și Bielorusia, în Siberia apuseană și orientală și în cîteva regiuni din zona de centru a U.R.S.S. Volumul de prelucrare primară a țițeiului, producția de derivate albe și de uleiuri minerale, de benzine de calitate superioară, cauciucuri sintetice, anvelope și alte produse petrochimice cunoaște o creștere considerabilă în actualul cincinal, întemeindu-se pe puternica bază de materie primă, extracția de petrol, care a crescut de la 243 milioane tone la începutul cincinalului la 328 milioane tone în anul trecut. Industria petrochimică sovietică fabrică în prezent cîteva sute de produse diferite.

În sfîrșit, cîteva cuvinte despre un alt sector de primă importanță al chimiei — industria de îngrășăminte chimice. În primul trimestru al anului acesta au fost fabricate în U.R.S.S. 12,7 milioane tone de îngrășăminte minerale, aproape tot atîtea cîte s-au fabricat în întregul an 1969. În total, planul acestui ultim an al cincinalului în curs prevede livrarea către agricultură a unei cantități de 57,5 milioane tone, cu 25 la sută mai mult decît anul trecut. În cursul anului 1969 au intrat în funcțiune noi fabrici cu o capacitate totală de 11,3 milioane tone (inclusiv trei milioane tone îngrășăminte complexe), un milion o sută de mii tone de amoniac, un milion cinci sute de mii tone de acid sulfuric. Anul acesta intră în funcțiune noi capacități pentru 11,3 milioane tone îngrășăminte de calitate superioară.

Iată deci, că pilonii principali ai cincinalului ce se apropie de încheiere sînt deosebit de puternici, că forța lor de susținere a edificiului economiei sovietice a crescut considerabil în acești ani și crește în continuare ca urmare a activității creatoare și a eforturilor susținute de milioanele de specialiști sau de simpli muncitori aflați pe pozițiile de cea mai mare răspundere a construcției comuniste.

Moscova, iunie

reflector

RELAȚII IUGOSLAVO-OLANDEZE

Vizita secretarului de stat pentru afaceri externe al R.S.F. Iugoslavia, — Mirko Tepavaț, în Olanda — se spune într-un recent articol apărut în ziarul „Borba" a oferit celor două țări un nou prilej de a examina relațiile bilaterale iugoslavo-olandeze, care se dezvoltă în mod favorabil, de a efectua un schimb de păreri asupra problemelor europene și a altor probleme internaționale, precum și de a promova politica de colaborare și securitate europeană. Un mare avantaj al acestor convorbiri îl constituie, fără îndoială, apropierea pozițiilor celor două țări, respectul reciproc și colaborarea bilaterală care se desfășoară fără nici un fel de piedici sau neînțelegeri. Aceasta este, de fapt, continuarea unei practici foarte utile de schimburi de vizite și de cunoaștere reciprocă, inaugurate cu vizita de acum doi ani în Iugoslavia a ministrului de externe olandez, Jozef Luns, după care au urmat schimburi de vizite ale miniștrilor cu resorturi economice, ale delegațiilor parlamentare, delegațiilor economice etc. O singură lacună în această colaborare intensă este o anumită rămînere în urmă a colaborării economice în raport cu colaborarea politică. Aceasta este valabil și pentru relațiile Iugoslaviei cu Franța, ceea ce s-a constatat cu prilejul recentei vizite a ministrului francez al economiei, Giscard d'Estaing. Schimburile comerciale iugoslave înregistrează creșteri atît cu Olanda cît și cu Franța, dar mai lente decît ar fi posibil în mod normal.

FRONT PETROLIER COMUN

Constituirea, la sfîrșitul lunii mai, la Alger, a unui „front petrolier comun" între Algeria, Libia și Irak a surprins cercurile petroliere internaționale care nu se așteptau la o concertare atît de rapidă între cele trei țări. Împreună, aceste țări au o producție de 269 milioane tone petrol (1969), reprezentînd 12,69 la sută din producția mondială. Principalele clauze ale acordului de la Alger stipulează : crearea unui fond de sprijinire a țărilor care trec prin dificultăți financiare ca urmare a diferendelor lor cu companiile internaționale ; dezvoltarea unei industrii petroliere naționale ; realizarea de proiecte în comun cum ar fi crearea de societăți mixte de explorare și transport sau construirea unor importante unități petrochimice ; stabilirea unei legislații comune pentru concretizarea acestor proiecte.

Pentru Algeria, constituirea „frontului petrolier" capătă o importanță deosebită. După cum se știe, ea a fost recent primită în sînul Organizației țărilor arabe exportatoare de petrol (O.P.A.E.P.), iar realizarea frontului îi întărește în mod apreciabil poziția în cadrul acestei organizații în care au mai fost admise Abu Dhabi, Bahrein, Qatar și Dubai. Din anumite surse se anunță că și Irakul intenționează să-și prezinte candidatura pentru O.P.A.E.P.

Corespondență din Bonn de la Radu Pascal

Perspective noi în dezvoltarea relațiilor româno — vest-germane

După cele două zile de convorbiri oficiale de la Bonn între șefii celor două guverne, Ion Gheorghe Maurer și Willy Brandt, continuarea vizitei premierului român prin alte orașe ale Republicii Federale a Germaniei a constituit un prilej în plus de cunoaștere a realităților vest-germane și de noi discuții cu personalități ale vieții politice, economice, cu reputați oameni de cultură și știință vest-germani. Vizitarea impunătorului oraș hanseatic Hamburg, adevărată uzină a comerțului vest-german și internațional, cele cîteva ore petrecute în elegantul Düsseldorf, primitoare capitală renană a celui mai puternic land din Germania federală, ori ședereа în frumosul München, perfectă simbioză între vitalitatea multicoloră a Bavariei și rigorile precise ale stilului german, într-un cuvînt această scurtă dar bogată perindare prin cîteva regiuni definitorii pentru întreaga țară, a oferit înalților oaspeți români o cunoaștere bogată și nemijlocită a peisajului economic și social vest-german.

Acum, după încheierea vizitei, se poate spune că ceea ce s-a constatat la Bonn, și anume dezvoltarea favorabilă a legăturilor dintre cele două țări, a fost confirmat în plus de contactele avute în țară, în special la Hamburg, Düsseldorf și München, cu oameni politici și de afaceri. Atenta primire rezervată delegației române de către oficialitățile locale, discuțiile purtate cu gazdele vest-germane într-o atmosferă caracterizată de o reciprocă disponibilitate și dorință de abordare a celor mai diverse aspecte ale relațiilor bilaterale au îmbogățit vizita printr-o și mai nuanțată și eficientă cunoaștere a problemelor de interes bilateral. Se reține astfel, cu deosebire, convorbirile pe linie economică și științifică avute de premierul român în cele trei mari orașe vest-germane.

Fără a intra în detaliile unor extrem de utile discuții economice, cum au fost acestea de la Hamburg și Düsseldorf, trebuie subliniată totuși tendința manifestă a cercurilor de afaceri vest-germane în direcția dezvoltării relațiilor comerciale cu țara noastră prin înlăturarea a o serie de obstacole care mai frînează încă evoluția relațiilor comerciale româno—vest-germane.

O apreciere generală a contextului în care se desfășoară relațiile bilaterale dintre România și R.F. a Germaniei ne-a oferit-o președintele landului Renania de nord-Westfalia, *Heinz Kühn*, personalitate de seamă a vieții politice vest-germane. *„Eu cred că vizita domnului Maurer*, ne declara d-sa, *a avut o importanță deosebită. Cu tot mai multă evidență, popoarele din Răsărit și Apus ies din prăpastia războiului rece și-și dau seama că n-au valoare decît soluțiile politice acceptabile. Nu este însă de-ajuns să se creeze un vocabular al colaborării, ci* — aprecia d-sa — *de a i se crea acesteia un fundament solid. Eu știu că pentru toți cei care și-au ales ca țel primordial apărarea păcii, discuțiile politice capătă o tot mai mare însemnătate. În acest sens trebuie dezvoltate și relațiile economice, culturale, tehnico-științifice. Nu este sarcina mea să apreciez ce s-a discutat la Bonn, dar cred că în cadrul discuțiilor care au avut loc s-a găsit o bază și mai largă pentru intensificarea relațiilor noastre"*. Referindu-se apoi la discuțiile avute cu premierul român, domnul Kühn a subliniat legăturile bune de colaborare ale firmelor din Renania de nord-Westfalia cu țara noastră. După aprecierea sa, viitoarea expoziție românească de la Düsseldorf va aduce o contribuție importantă la mai buna cunoaștere a posibilităților de intensificare a relațiilor economice româno-vest-germane.

Cuvinte de apreciere la adresa unor oameni de știință români și încredere într-o continuă intensificare a contactelor științifice și culturale dintre România și R.F. a Germaniei au exprimat prof. Buttenandt, directorul societății Max Planck de la München, și alte personalități științifice germane de înalt prestigiu mondial, precum și prof. Heisenberg, prof. Lenz, prof. Weizsäcker.

În încheiere putem spune că acum, după încheierea vizitei premierului român Ion Gheorghe Maurer, după cele cîteva zile de călătorie prin țară și după discuțiile purtate de șeful guvernului român cu personalități ale vieții politice, economice și științifice vest-germane, concluzia care definește vizita este aceea a unui util schimb de păreri și unei mai bune cunoașteri a punctelor de vedere. S-au reliefat cu această ocazie preocupări comune, s-au explorat și deschis noi perspective de colaborare. Reafirmarea de către cei doi șefi de guverne a faptului că relațiile dintre România și R.F. a Germaniei — relații întemeiate pe principiul independenței și suveranității naționale, egalității în drepturi, neamestecului în treburile interne și avantajului reciproc — se dezvoltă favorabil, a fost dublată de exprimarea hotărîrii de a dezvolta și în continuare, pe o bază reciproc avantajoasă, aceste raporturi, de a găsi căi noi și cît mai propice pentru aprofundarea lor. Totodată, cum am transmis și în corespondența anterioară, convorbirile au oferit posibilitatea unui tur de orizont al problemelor internaționale actuale. În ciuda unor inerente diferențe de atitudini și poziții, cei doi oameni de stat, așa cum de altfel a reieșit din declarațiile lor, au relevat acele normale planuri de incidență și mai înainte de toate interesul primordial pentru realizarea securității și instaurarea unei atmosfere de destindere în Europa.

Este limpede că un dialog viu și constructiv între țările europene, în măsură să ducă la reglementarea problemelor în suspensie și la asigurarea temeinică a păcii, este de neconceput fără luarea în considerare a realităților create în decursul istoriei.

În Europa, realitățile statornicite în urma celui de-al doilea război mondial impun recunoașterea și respectarea frontierelor existente și a inviolabilității lor, inclusiv a frontierei Oder-Neisse, recunoașterea existenței celor două state germane — Republica Democrată Germană și Republica Federală a Germaniei, a necesității stabilirii, pe baza dreptului internațional, de relații cu ambele state germane și între ele.

După vizita tovarășului Ion Gheorghe Maurer se poate afirma din nou că evoluția relațiilor dintre România și R.F.G. corespunde tendințelor majore de pe continent, îndreptate spre normalizarea raporturilor interstatale independent de diferența de orînduire social-politică, are un reflex pozitiv asupra climatului politic european în general.

Bonn, 30 iunie

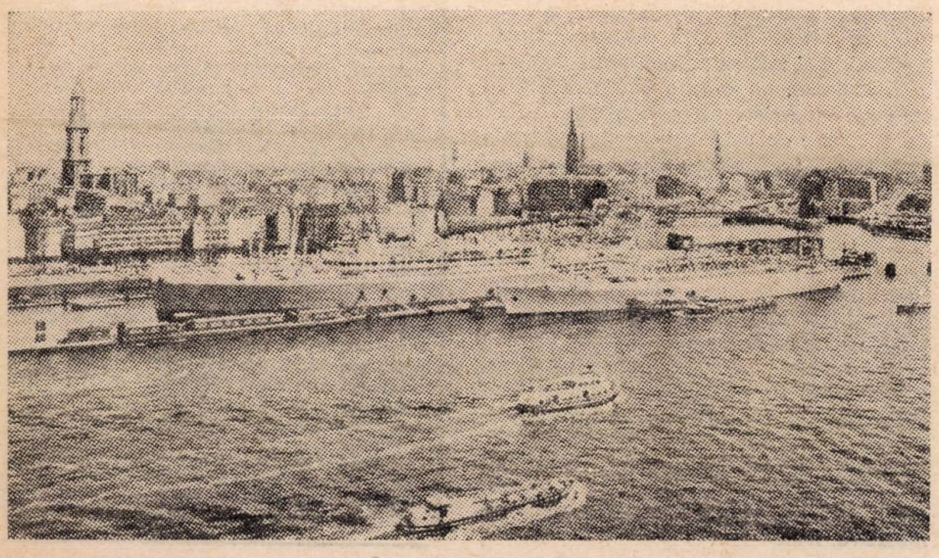

Hamburg. Vedere parțială a portului

Luis Echeverria în campanie electorală

Schimb de ştafetă prezidenţial în Mexic

Diaz Ordaz a devenit preşedinte la 5 iulie 1964. Îşi încheie mandatul la 5 iulie 1970, cînd, cel mai probabil, va primi investitura Luis Echeverria Alvarez, deocamdată ministru de interne în cabinetul său.

Constituţia mexicană s-a scris în timpul revoluţiei, este litera acelor momente de mîndrie naţională şi poartă pe prima pagină un an al istoriei Mexicului : 1917. Conform acestei constituţii, preşedintele ţării nu poate fi reales : după şase ani, predă mandatul unui succesor indiferent dacă el, sau alţii, ar dori să şi-l continue. La încheierea perioadei prezidenţiale a lui Diaz Ordaz, majoritatea cercurilor politice se arată satisfăcute. Chiar dacă semnalează unele lipsuri, sînt mult mai înclinate să evidenţieze succesele. De aceea, un nou mandat Ordaz nu ar fi displăcut ; din contră. Nu s-a pus totuşi problema, deoarece rigorile constituţionale nu permit modificări arbitrare de genul Balaguer (pentru a fi reales a modificat un articol al constituţiei dominicane).

În vederea alegerilor de duminică, forţele politice interne s-au mobilizat cu mult timp în urmă. Şanse maxime de succes are partidul de guvernămînt, cel mai angajat în acest eveniment naţional. (În ce constă forţa acestui partid, istoria sa şi tactica desemnării candidatului prezidenţial am relatat într-un număr anterior al revistei — 4/1970). S-a ştiut despre numirea lui Echeverria la 21 octombrie 1969. La fel ca ultimii săi predecesori, printre care însuşi preşedintele Diaz Ordaz, Echeverria a parcurs un „cursus honorum" devenit clasic : înalt funcţionar la interne, apoi ministru adjunct în guvernul lui Lopez Mateos şi, în sfîrşit, ministru în actualul cabinet. Paralel a îndeplinit importante responsabilităţi în timpul campaniei electorale a celor doi preşedinţi. Cînd va cîştiga — foarte probabil — alegerile în 1970, Echeverria va avea 48 de ani, o vîrstă care nu este o excepţie în cariera prezidenţială mexicană.

Opoziţia care va înfrunta — sau, într-unul din cazuri, va susţine — candidatul guvernamental, are următoarea configuraţie : Partidul Popular Socialist (P.P.S.) şi Partidul Acţiunii Naţionale (P.A.N.). Primul dispune vis-à-vis de partidul la putere de o marjă de manevră mult mai slabă decît P.A.N. La alegerile prezidenţiale din 1964, a renunţat să prezinte un contracandidat al mesagerului de atunci al P.R.I., Diaz Ordaz. Străbătut de puternice disensiuni interne în 1967, P.P.S. trece din nou prin momente dificile la 16 noiembrie 1968, prin moartea liderului său Vicente Lombardo Toledano, figură intelectuală naţională, aparţinînd generaţiei vîrstnice. Avînd origini ideologice parţial comune cu P.R.I., P.P.S. nu figurează nici în acest an la alegeri ca partid de opoziţie, ci sprijină candidatura lui Luis Echeverria.

Participarea P.P.S. la actualele alegeri trece, prin urmare, pe un plan secundar chiar faţă de celălalt partid al opoziţiei. Acesta din urmă a avut cîteva succese locale importante : deţine primatul în două din principalele oraşe ale Mexicului — Hermosillo (capitala statului Sonora) şi Mérida (capitala statului Yucatan). Candidatul său la alegerile din acest an — Efrain Gonzales Morfin — rămîne totuşi un oponent de circumstanţă, cu şanse minime în cel mai deplin sens al cuvîntului.

În acest cadru politic, ar părea nerealiste alte pronosticuri decît cele oficiale. Sintetizate, avantajele de care dispune Echeverria sînt următoarele : din 1929, P.R.I. nu a pierdut nici un mandat, a reuşit să strîngă în jurul său principalele forţe ale actualului regim, inclusiv să cîştige sprijinul în alegeri al unei părţi a opoziţiei. Se anunţă aşadar un succes puţin disputat. Dacă există totuşi eventualitatea unor surprize, ea se susţine — fără consistenţă considerabilă — pe lărgirea recentă a corpului electoral : vîrsta dreptului de vot a trecut de la 21 la 18 ani, ceea ce înseamnă încă 3 milioane de alegători.

Pentru a înţelege importanţa lor este necesară o incursiune retrospectivă care să amintească unul din cele mai dramatice evenimente ale ultimilor ani : mişcările studenţeşti de o excepţională amploare, din iulie-octombrie 1968, cînd forţele ordinii au ocupat Piaţa celor Trei Culturi, din centrul capitalei mexicane. La doi ani de la consumarea acestor fapte, discuţiile pe marginea lor încing spiritele chiar la nivelul cel mai înalt al societăţii mexicane. Luis Echeverria, ministru de interne, a avut responsabilităţile cuvenite în timpul înfruntărilor cu studenţii. Votul tineretului mexican rămîne deci singura necunoscută reală a acestui scrutin.

Campania electorală a candidatului P.R.I. s-a desfăşurat ca şi cum şansele ar fi depins de acest lucru şi numai de acesta : s-au consumat mulţi kilometri, multă energie, multe cuvinte. Revista mexicană „Visión" scria că virtual tot Mexicul l-a văzut şi l-a auzit pe Luis Echeverria în săptămînile preelectorale. Pentru mai multă operativitate în comunicare, programul său politico-economic a fost condensat în cinci obiective primordiale : impulsionarea industrializării în zonele rurale, pentru creşterea puterii de cumpărare a ţărănimii ; încheierea împărţirii pămîntului şi a mecanizării agriculturii, ca şi acordarea unor priorităţi ţărănimii în materie de credit şi asistenţă tehnică ; realizarea unei reforme educative la toate nivelurile, de la preşcolari la învăţămîntul superior şi coordonarea planului de învăţămînt cu necesităţile dezvoltării economice şi industriale a ţării ; promovarea investiţiilor private şi exploatarea în exterior a tehnicilor moderne de producţie pentru aplicarea lor în beneficiul ţării ; respectarea cuceririlor mişcării muncitoreşti şi păstrarea echilibrului între muncă şi capital, ca factori ai producţiei.

Este, evident, un program vast, care porneşte de la o bază solidă : economia mexicană în vizibil progres în deceniul 1960—1970. Creşterea medie anuală a produsului naţional brut de 6,5 la sută în termeni reali s-a tradus, în ciuda exploziei demografice (populaţia a crescut cu 3,4 la sută anual) printr-o creştere a venitului real pe cap de locuitor de ordinul a 3 la sută anual. Aceasta, la rîndul ei, a sporit nivelul venitului pe cap de locuitor în 1969 la peste 600 dolari, în comparaţie cu numai 100 dolari în ajunul celui de-al doilea război mondial, şi aproximativ 350 dolari în 1960. Aceste realizări — se susţine în mod oficial — reprezintă rezultatul unei politici monetare şi fiscale care, prin frînarea presiunilor inflaţioniste incipiente în Mexic în anii '40 şi la începutul anilor '50, a stabilit un climat propice pentru creşterea economiilor interne şi pentru investiţiile particulare interne şi externe.

Unul din cei mai importanţi factori care au contribuit la expansiunea rapidă a economiei mexicane a fost naţionalizarea industriei petrolului, efectuată în 1938. Industria petrolului, iniţial, şi industria petrochimică, mai recent, au fost în ultimul deceniu baza industrializării crescînde în Mexicul modern. Iniţiativa şi energia sînt pe de altă parte considerate indispensabile aducerii agriculturii la un nivel echitabil, lăsată pînă la actuala administraţie pe un plan oarecum periferic. De altfel, în programul lui Echeverria se poate constata accentul prioritar acordat sectorului rural şi populaţiei respective.

În acest cadru, ce aspecte deficitare există ? În primul rînd faptul că în

cursul ultimului deceniu, datoria publică externă a Mexicului a crescut de la 800 milioane dolari la peste 3 miliarde dolari, iar valoarea investițiilor directe străine particulare — despre care nu există date oficiale — a ajuns la aproape 3 miliarde dolari la sfîrșitul anului 1969. Ținînd seama de comportarea dinamică a economiei mexicane în decurs de peste un sfert de secol, justețea politicii monetare, fiscale și financiare a țării nu ar trebui, în aparență, pusă la îndoială. Totuși, este contestată de către unele sectoare ale opiniei publice și — oarecum în surdină — de anumite înalte oficialități guvernamentale care se întreabă dacă arta creșterii economice, așa cum este practicată în Mexic, nu a atins în ultimul timp punctul la care dă rezultate tot mai scăzute.

În concluzie, se impun ajustări importante. Viitoarea administrație urmează a-și propune adaptarea politicii ei la condițiile noi care apar într-o societate semiindustrializată, asaltată de problemele repartizării inegale a venitului. Capacitatea Mexicului de a continua să împrumute în străinătate este vădit limitată. În plus, încercările de a acoperi decalajul resurselor financiare prin investiții particulare străine nu este primită cu entuziasm în sectoare largi ale societății mexicane : din principalele 187 societăți industriale multinaționale cu baza în S.U.A., care reprezintă 80 la sută din investițiile directe particulare ale S.U.A. în industrii din străinătate, 160 au filiale în Mexic. Din acest punct de vedere, țara ocupă locul trei în lume după Canada, unde lucrează 178 corporații similare din S.U.A.

Invazia capitalului străin — nord-american, mai ales — îngrijorează cercurile conducătoare naționale, așa cum reiese și din editorialele cotidienelor mexicane care au nu o dată titluri de genul acesta : „Cînd capitalul străin este un pericol", „Pătrunderea capitalului extern umbrește dezvoltarea mexicană". Este un capitol care nu umbrește totuși — pentru a folosi același termen — relațiile politice cu Statele Unite. Se tinde spre relații de „bună vecinătate", inițiindu-se chiar planuri de cooperare în zonele de frontieră, unde există o serie de interese reciproce de dezvoltare. Întrevederile personale între președinți sînt, de asemenea, frecvente : la 13 decembrie 1968, Diaz Ordaz s-a întîlnit pentru a șasea oară cu fostul președinte Johnson, iar la 8 septembrie 1969 a avut loc o nouă întrevedere Ordaz—Nixon.

Cu siguranță, ceea ce lasă la plecare guvernul Ordaz este o gestiune fără prea multe decalaje, mai bine gospodărită — spun liderii Partidului Revoluționar Instituțional — decît cea precedentă, a președinției lui Lopez Mateos. Debutul unei noi perioade de șase ani, cu un nou președinte (care va prelua mandatul în luna decembrie) are toate motivele să garanteze — în condiții normale — o evoluție fără obstacole. Se vor clarifica nu numai opțiunile privind viitoarea linie politică a P.R.I. (se aud mereu mai ferme vocile care cer o reînnoire și reconsiderare a vechii optici politice), dar și soluțiile dezvoltării propuse de precedentele cabinete, care încă nu și-au dovedit eficiența sau, din contră, dezavantajele.

Anca VOICAN

25 ANI DE LA SEMNAREA CARTEI O.N.U.

Festivitățile de la San Francisco

S. Cristofor

În aceste zile de sfîrșit de iunie, San Francisco — una dintre cele mai frumoase așezări de pe coasta americană a Pacificului, orașul care se mîndrește cu faptul că aici s-a născut Carta O.N.U. — a fost din nou, după 25 de ani, gazda Națiunilor Unite.

La 26 iunie 1945, în clădirea operei din San Francisco se semna documentul constitutiv al Organizației Internaționale care își propunea drept scop fundamental de a feri generațiile viitoare de flagelul unui nou război.

La 26 iunie 1970 s-au adunat în sală reprezentanți ai 126 de națiuni pentru a sărbători aniversarea acestui eveniment. În cei 25 de ani care au trecut de la actul memorabil al semnării Cartei am fost martorii unor importante mutații și prefaceri, cu profunde implicații asupra întregii evoluții politice mondiale. Au apărut noi realități, s-au declanșat noi procese, s-au născut noi probleme. Nici lumea și nici O.N.U. nu se mai prezintă azi la fel ca în urmă cu un sfert de secol.

Dacă, inițial, Carta a fost semnată de 51 de state, numărul membrilor actuali ai O.N.U. este mai mult decît dublu. Formarea și dezvoltarea cu succes a sistemului mondial al țărilor socialiste, afirmarea viguroasă a tinerelor state independente, efectele revoluției tehnico-științifice contemporane conferă noi semnificații noțiunii de colaborare internațională. Tabloul afacerilor mondiale a căpătat un nou contur, iar în problematica politică și în însuși conținutul relațiilor dintre state au apărut mereu elemente de natură să le aducă modificări nu numai de accent, ci și de substanță. Rămîne însă o constantă majoră, a cărei trăinicie a fost confirmată de vreme, viabilitatea și perena actualitate a principiilor și scopurilor fundamentale înscrise în Cartă.

Aceasta este, cred, unul dintre principalele învățăminte desprinse din desfășurarea recentei întîlniri jubiliare de la San Francisco.

Orașul s-a pregătit din timp pentru a-și reconfirma reputația de bună gazdă. Numeroși cetățeni s-au oferit voluntar să sprijine acțiunile din cadrul festivităților, organizînd primirea și transportul reprezentanților străini, centre de informare, echipe de ordine etc. S-a deschis o emoționantă expoziție de desene trimise de copiii din San Francisco și din împrejurimi pe teme legate de activitatea O.N.U. Vitrinele unui mare magazin universal din Union Square au fost special decorate în cinstea evenimentului. Dar impresiile cele mai vii, cele mai pregnante sînt cele pe care ni le-au produs discuțiile cu oamenii, cu oamenii simpli ai Americii. Alături de mîndria firească de a găzdui această memorabilă aniversare, alături de urările formulate pentru succesul activității viitoare a O.N.U. am putut nota la mulți dintre interlocutorii noștri o amărăciune nedisimulată în legătură cu continuarea și extinderea războiului din Asia de sud-est, îngrijorarea față de persistența focarelor de tensiune și conflict în Orientul Apropiat și în alte părți ale globului. Invariabil, menționarea faptului că sîntem români ne-a atras manifestări de simpatie și respect.

Holurile hotelurilor Fairmont și Mark Hopkins au împrumutat în aceste zile ceva din ambianța specifică a culoarelor de la sediul O.N.U. din New York. Un permanent du-te-vino, frînturi de conversație în toate limbile pămîntului, discuții în contradictoriu, temperate de exigențele meseriei diplomatice, schimburi de idei, de impresii.

În după-amiaza de 26 iunie, în tribuna instalată pe scena operei din San Francisco iau loc membrii prezidiului ședinței jubiliare : primarul orașului și președintele Comitetului de organizare, secretarul general al O.N.U. U Thant, semnatari ai originalului Cartei — C. Romulo (Filipine) și C. Erkin (Turcia), foști președinți ai Adunării Generale a O.N.U. — A. Fanfani (Italia) și Corneliu Mănescu (România), reprezentanți desemnați de grupuri de state. Manifestarea prilejuiește un bilanț al activității Organizației și schițarea perspectivelor ei. Majoritatea oratorilor au subliniat că transpunerea în viață a ideilor generale cuprinse în Cartă reclamă eforturi susținute din partea tuturor statelor, implică încetățenirea în practica relațiilor dintre ele a principiilor legalității și eticii internaționale. Este relevată, ca un obiectiv imediat, necesitatea sporirii eficacității O.N.U., a contribuției sale reale la reglementarea diferendelor internaționale și la stabilirea unui climat de pace, securitate și colaborare între țări și popoare. Sînt exprimate păreri lucide cu privire la imperativul restabilirii drepturilor legitime ale R.P. Chineze la O.N.U. și la realizarea unei autentice universalități a Organizației prin primirea altor state.

Aplauzele asistenței punctează referirile la nevoia de a se trece la măsuri concrete pe linia însănătoșirii relațiilor internaționale, a stingerii focarelor de conflict existente pentru înlăturarea definitivă a folosirii forței sau amenințării cu forța, și pentru înfăptuirea dezarmării, lichidarea vestigiilor oprimării coloniale și neocoloniale, reducerea decalajului și dezvoltarea unei colaborări rodnice între națiuni într-o atmosferă de destindere și înțelegere reciprocă, pe

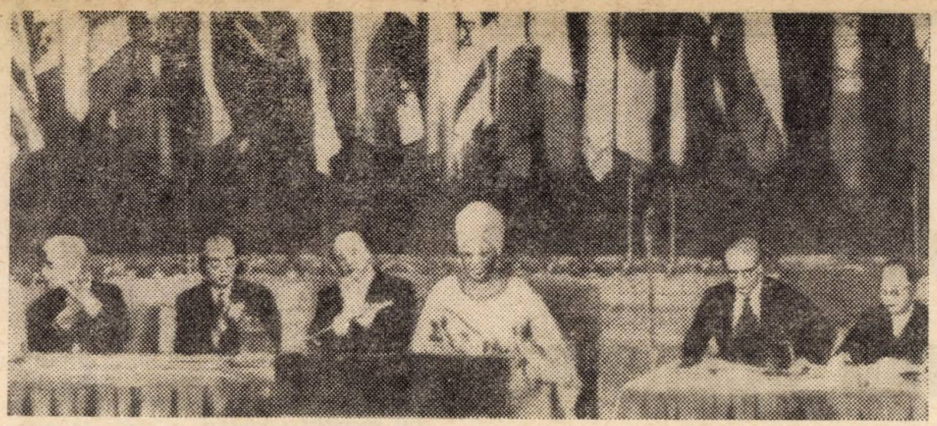

Aspect de la şedinţa de la San Francisco

baza principiilor bunei vecinătăţi. S-a remarcat astfel că, dincolo de calitatea retoricii şi pitorescul limbajului folosit, poziţia adoptată faţă de problemele majore ale lumii contemporane şi, mai ales, consecvenţa cu care sînt aplicate principiile fundamentale ale Cartei, capătă valoarea unui criteriu de apreciere a justeţii politicii externe a statelor.

Unele probleme cu care a fost confruntată Organizaţia în cei 25 de ani de existenţă au rămas nerezolvate sau au căpătat o soluţie nesatisfăcătoare. Dar una dintre concluziile cele mai preţioase ale acestei perioade, reconfirmată şi la San Francisco, este că dezbaterea şi reglementarea durabilă a marilor probleme reclamă participarea directă şi efectivă a tuturor statelor, mari şi mici, interesul şi responsabilitatea lor egală pentru destinele păcii şi securităţii internaţionale.

În acest context şi pe aceste coordonate, glasul României socialiste s-a făcut auzit încă o dată clar şi răspicat. Cuvîntul ministrului afacerilor externe al României, Corneliu Mănescu, a fost întîmpinat cu mult interes de asistenţă. Comentatorii politici remarcau faptul că şi de această dată reprezentantul guvernului român nu s-a limitat la expuneri vagi, obişnuite în ocaziile festive, ci a abordat cu fermitate probleme cruciale, de fond, ale activităţii O.N.U., care preocupă în cel mai înalt grad comunitatea internaţională, reafirmînd adeziunea ţării noastre la scopurile şi principiile Cartei. „Republica Socialistă România — a spus în încheierea discursului său ministrul Corneliu Mănescu — participă cu încredere şi interes la activitatea O.N.U. şi a organismelor sale specializate, fiind convinsă că acestora le revine un rol remarcabil în sprijinirea efortului de progres şi prosperitate al tuturor popoarelor, în nobila operă de adîncire a cooperării între naţiuni, de făurire a unei lumi a păcii şi încrederii între state".

Cei mai mulţi reprezentanţi care au participat la şedinţa jubiliară au părăsit acum San Francisco. Oraşul îşi recapătă înfăţişarea şi îşi reia preocupările obişnuite.

■

Dinspre Golful Porţii de Aur se ridică o pîclă violetă care capătă o delicată manta trandafirie atunci cînd prinde în textura sa ultimele raze ale asfinţitului. Ceaţa urcă încet, cuprinzînd pitorescul port al pescarilor şi îşi face drum prin străduţele abrupte de pe coline ; soarele mai zăboveşte puţin pe turnul din vîrful lui Telegraph Hill, apoi face loc scînteierii de neon a iluminaţiei nocturne. Se lasă seara peste oraşul unde acum 25 de ani s-a născut Carta O.N.U.

VIENA:
Colocviul internaţional consacrat activităţii O. N. U.

Conf. dr. Gheorghe Moca

Convocat în preajma începerii solemnităţii prilejuite de aniversarea a 25 de ani de la crearea O.N.U., colocviul internaţional cu tema „25 de ani de la crearea O.N.U. şi securitatea mondială", organizat recent în capitala Austriei de Institutul Internaţional pentru pace din Viena, a reunit personalităţi din mai multe ţări — jurişti şi economişti, specialişti în problemele dreptului internaţional, ale relaţiilor şi organizaţiilor internaţionale, militanţi ai mişcării mondiale pentru pace, observatori ai unor organizaţii internaţionale — care au dezbătut probleme ale activităţii O.N.U. şi au făcut un util schimb de opinii privind contribuţia O.N.U. la menţinerea păcii şi securităţii internaţionale, la dezvoltarea cooperării multilaterale a statelor, perspectivele organizaţiei mondiale şi căile sporirii eficienţei sale.

Participanţilor la colocviu le-a fost adresat un mesaj din partea secretarului general al O.N.U., U Thant.

La un sfert de veac de la crearea Organizaţiei, Carta O.N.U., principiile sale şi-au dovedit temeinicia şi viabilitatea, concordanţa lor cu tendinţele progresiste, realiste în relaţiile internaţionale, cu interesele şi aspiraţiile de pace şi progres ale popoarelor. Respectul lor stă la baza Organizaţiei şi a oricărei colaborări dintre state. De aceea, pe bună dreptate, unii participanţi au subliniat necesitatea ca principiile proclamate de Cartă — egalitatea suverană, nefolosirea forţei sau a ameninţării cu forţa în relaţiile internaţionale împotriva integrităţii teritoriale şi a independenţei politice a statelor, neamestecul în treburile interne, soluţionarea paşnică a diferendelor dintre state — să fie respectate de toate statele, aceasta chezăşuind, totodată, succesul activităţii Organizaţiei.

În dezbateri s-a relevat de către numeroşi vorbitori însemnătatea înfăptuirii principiului universalităţii O.N.U., expresie a egalităţii depline în drepturi a tuturor statelor. În acest sens, delegaţi ca prof. P. A. Steininger (R. D. Germană), prof. M. Simai (R. P. Ungară), V. Ghébali, reprezentantul Fundaţiei Carnegie (Geneva), delegatul român ş. a. s-au pronunţat pentru restabilirea la O.N.U. a drepturilor legitime de reprezentare legală a R. P. Chineze şi admiterea în organizaţie a celor două state germane : R. D. Germană şi R. F. a Germaniei.

În opiniile exprimate asupra activităţii O.N.U. s-a menţionat datoria Organizaţiei de a spori eficienţa contribuţiei sale în menţinerea păcii şi securităţii mondiale, în înfăptuirea dezarmării generale, în prevenirea conflictelor internaţionale şi în soluţionarea lor pe cale paşnică (prof. E.F. Winter, director în Secretariatul UNESCO, prof. T. Schönfeld, Austria ş.a.). În mod deosebit, au fost evocate de prof. Simai, prof. G. I. Morozov (U.R.S.S.), prof. G. Kade (Berlinul occidental), sarcinile O.N.U. în domeniul dezvoltării cooperării economice, tehnico-ştiinţifice, sociale şi umanitare a statelor, domenii în care Organizaţia mondială este chemată să favorizeze într-o măsură mai largă schimburile economice reciproc avantajoase, lichidarea subdezvoltării, înlăturarea oricăror bariere şi discriminări.

Relevînd contribuţii şi iniţiative constructive importante ale României la O.N.U., alături de celelalte state membre, semnatarul acestor rînduri s-a referit la preocupările pe care ţara noastră le manifestă în direcţia înfăptuirii securităţii europene, parte componentă a asigurării păcii şi securităţii pe plan mondial. Avînd caracterul unui proces dinamic care reclamă participarea activă a statelor europene, a tuturor statelor interesate, înfăptuirea securităţii europene este menită să garanteze fiecărui stat, fiecărei naţiuni dezvoltarea paşnică în condiţii de independenţă şi deplină egalitate în drepturi. În acest context, delegatul român a subliniat caracterul şi însemnătatea conferinţei general-europene.

Lucrările colocviului au constituit un schimb constructiv de opinii, un prilej de discuţii utile şi contacte fructuoase între specialişti din diferite ţări privind problemele O.N.U., ale securităţii şi cooperării internaţionale, şi, prin însuşi acest fapt, o contribuţie pozitivă la o mai bună înţelegere şi cunoaştere între popoare. Asemenea coordonate definesc însemnătatea acestei manifestări, influenţa sa asupra dezvoltării ştiinţei relaţiilor internaţionale, a cooperării dintre state şi popoare.

sinteze

Probleme actuale ale sistemului economic capitalist

Prof. univ dr. Ion Bulborea

Luăm cunoştinţă zilnic din paginile presei, literaturii economice occidentale de o serie de fapte şi aspecte privind desfăşurarea actuală a fenomenelor specifice mecanismului economic al lumii capitaliste. Multitudinea acestor fapte şi aspecte, caracterul lor deosebit de divers şi contradictoriu pun în evidenţă ansamblul complex şi controversat al problemelor cu care este confruntată lumea capitalistă contemporană. Se vorbeşte, de pildă, despre existenţa unei stări de „supraîncălzire" ce a cuprins economia unor ţări occidentale, paralel cu consemnarea prezenţei unor elemente care par a prefigura o anumită recesiune în cadrul economiei altor ţări din Occident. Se manifestă o îngrijorare profundă în legătură cu starea de tensiune permanentă în cadrul sistemului monetar capitalist. În acelaşi timp, statisticile aduc la cunoştinţă, în limbajul riguros al cifrelor, aspecte care evidenţiază dezvoltarea economică inegală, ca ritm şi structuri, a principalelor ţări capitaliste, accentuarea decalajelor la nivel mondo-economic, îndeosebi între ţările avansate şi cele în curs de dezvoltare, precum şi între ţările industriale dezvoltate. Din acest tablou nu lipsesc datele cu privire la elementele multiple şi contradictorii, cărora le dau naştere în societatea capitalistă contemporană implicaţiile profunde ale revoluţiei tehnico-ştiinţifice. În sfîrşit, presa ne pune la curent cu marile manifestări revendicative ale oamenilor muncii, cu mişcările sociale de o diversitate şi profunzime deosebite în ultimul timp.

Dincolo de aceste aspecte surprinse la suprafaţa fenomenelor, o analiză atentă a mecanismului economic capitalist contemporan scoate la iveală o serie de mutaţii importante, cantitative şi calitative, pe fondul şi în limitele menţinerii esenţei capitalismului. Printre acestea s-ar putea enumera intervenţia masivă a statului în economie, transformarea relaţiei monopol-stat în dominanta capitalismului actual, influenţele şi implicaţiile adînci ale revoluţiei tehnico-ştiinţifice contemporane, „abaterea" de la formele clasice ale ciclului de producţie, schimbările în structura masei de forţă de muncă neutilizate, adîncirea decalajelor dintre ţările dezvoltate şi cele subdezvoltate şi altele ; în spatele tuturor acestor aspecte, acelaşi cadru de esenţă, acelaşi resort intim al capitalismului — goana după profit, exploatarea omului de către om, un larg evantai de inegalităţi şi contradicţii.

Complexitatea şi caracterul contradictoriu al fenomenelor economice şi sociale pun pe gînduri cercurile guvernante occidentale, care caută soluţii practice, încearcă echilibrarea mecanismului economic, precum şi pe economiştii şi sociologii burghezi care se străduiesc să explice cauzele acestor fenomene şi să formuleze căile rezolvării lor. Viaţa, realitatea, în cele mai multe din cazuri, devansează teoria, iar cînd echilibrul pare a se fi stabilit şi formulele teoretico-practice pe care acestea s-au bazat par a-şi fi găsit sensul, viciile de fond ale mecanismului economic capitalist ies din nou la iveală. Dezechilibre de tot felul — în diferite domenii (economic general, monetar, industrial, social) şi la diverse nivele (macroeconomic, microeconomic etc.) — îşi fac loc tot mai mult, devenind tot mai greu de rezolvat.

Asupra mersului actual al economiei capitaliste îşi pune o amprentă puternică procesul adîncirii contradicţiilor între ţările imperialiste. Acţiunea legii dezvoltării economice şi politice inegale a ţărilor capitaliste determină continuu schimbări în raportul de forţe dintre acestea şi, ca urmare, le angajează într-o luptă ascuţită pentru asigurarea cu izvoare de profituri, surse de materii prime, pieţe de desfacere, sfere de influenţă.

Evoluţia actuală a sistemului economic capitalist are, desigur, drept resorturi intime, fundamentale, înseşi legităţile obiective, interne ale acestui mod de producţie. În acelaşi timp, asupra schimbărilor care au avut şi au loc în cadrul sistemului mondial capitalist influenţează puternic procesele transformărilor revoluţionare şi progresiste desfăşurate în general în lume, în ultimele decenii. Formarea şi dezvoltarea sistemului mondial socialist, destrămarea generală a sistemului colonial, influenţa tot mai mare a socialismului, a forţelor progresiste, antiimperialiste au determinat o şi mai mare restrîngere a sferei de aplicare a capitalului, în sensul cel mai larg al cuvîntului, în toate domeniile : economic, politic, social, ideologic. **„Făurirea şi dezvoltarea sistemului socialist mondial** — arăta tovarăşul Nicolae Ceauşescu — **au adîncit criza generală a capitalismului în perioada postbelică, au îngustat baza de acţiune a imperialismului, i-au slăbit în mod considerabil poziţiile. Prăbuşirea colonialismului a dat, de asemenea, o lovitură puternică imperialismului, a exercitat şi exercită o influenţă deosebită asupra ţărilor capitaliste. Marile bătălii de clasă care au avut loc în ultimii ani în ţările capitaliste demonstrează uriaşa forţă revoluţionară a clasei muncitoare, rolul ei important în lupta maselor populare pentru libertate şi dreptate socială, împotriva orînduirii capitaliste. Totodată, dezvoltarea rapidă a forţelor de producţie în ţările capitaliste, ca urmare a revoluţiei tehnico-ştiinţifice, a produs transformări adînci în viaţa societăţii, în gîndirea oamenilor, creează noi premise obiective pentru lichidarea orînduirii capitaliste, pentru victoria socialismului în întreaga lume".**

Privită în ansamblu, producţia industrială a lumii capitaliste a cunoscut o evoluţie al cărei ritm de creştere în perioada 1957—1968 a oscilat între —3 şi 10 la sută. În anul 1969, producţia industrială a ţărilor capitaliste dezvoltate a crescut cu 6 la sută. Este, desigur, o creştere importantă, realizată, însă, pe fondul unor profunde contradicţii social-economice.

Printre factorii care explică în bună măsură această creştere economică pot fi menţionaţi, în primul rînd, intervenţia masivă a statului în economie şi desfăşurarea revoluţiei tehnico-ştiinţifice. Statul, ca protector al intereselor monopoliste, intervine prin pîrghiile economice de care dispune în procesul reproducţiei sociale (prin comenzi, acordări de credite, reduceri sau sporiri de impozite, formarea unor organisme instituţionale de dirijare, reglare şi influenţare a procesului de producţie),

Creşterea producţiei industriale a unor ţări capitaliste dezvoltate în perioada 1957—1969

(în procente faţă de anul precedent)

	1957	1958	1959	1960	1961	1962	1963	1964	1965	1966	1967	1968	1969
Ansamblul ţărilor capitaliste dezvoltate	3	—3	10	7	3	7	5	8	6	7	2	6	6
S.U.A.	0	—7	13	2	1	8	5	6	8	9	1	5	4
Anglia	2	—1	5	7	2	1	3	8	3	1	0	4	2,5
Franţa	9	4	1	9	5	6	5	7	2	6	4	2	12
R.F.G.	5	3	7	11	6	4	3	8	5	2	—2	11	13
Italia	7	4	11	5	11	9	8	2	5	11	7	6	8
Belgia	0	—6	4	6	5	6	7	7	2	2	1	7	10
Olanda	2	0	9	14	5	5	5	10	5	6	5	11	10
Japonia	15	1	24	26	19	7	10	16	3	13	19	16	13

*) semnul minus semnifică o scădere absolută a producţiei industriale.
**) Date provizorii.

reușind să atenueze, să amîne sau chiar să prevină uneori dereglarea echilibrului economic ; în acest sens, se poate spune că intervenția statului este un factor de creștere economică.

Mersul economiei capitaliste contemporane este, totodată, influențat puternic de desfășurarea revoluției tehnico-științifice care transformă radical procesul producției moderne, reprezentînd un factor dinamizator al creșterii economice. O serie de descoperiri științifice și aplicarea lor rapidă în practică au stimulat creșterea economică. Totodată, trebuie menționat faptul că revoluția tehnico-științifică are, în condițiile mecanismului economiei capitaliste, implicații inegale și contradictorii, ceea ce se repercutează în același mod asupra creșterii economice.

Relevînd această latură a activității economice, trebuie să arătăm, totodată, că se manifestă suficiente fenomene care îngustează capacitățile economiei capitaliste, evidențiind limitele acestei orînduiri sociale. Exploatarea maselor, desfășurarea activității economice în interesul monopolurilor, fenomenele de instabilitate economică, inutilizarea unei importante părți a capacităților de producție, caracterul conjunctural și inegal al creșterii economice, șomajul rămîn în continuare atribute inseparabile ale capitalismului. Toate acestea adîncesc conflictul dintre forțele de producție și relațiile de producție, dintre muncă și capital, dintre burghezia monopolistă și celelalte clase și pături sociale, dintre puterile imperialiste, dintre monopoluri pentru împărțirea zonelor de influență.

Cu toate că dezvoltarea forțelor de producție a înregistrat în ultimele decenii, într-o serie de țări capitaliste, însemnate progrese, nu trebuie să pierdem din vedere că ea a fost străbătută de o serie de stări de criză cu caracter mai cuprinzător sau parțial, care au adus mari pierderi țărilor afectate. În acest sens am menționa că numai crizele din 1948—1949, 1953—1954 și 1957—1958 au provocat S.U.A. pagube în valoare de circa 400 miliarde dolari. Dacă la aceasta mai adăugăm „recesiunea" economică din 1960—1961 care s-a abătut asupra S.U.A. și cea din 1967 care a cuprins R.F.G., precum și febra tensiunilor economice din alte țări capitaliste ne putem da mai bine seama de caracterul contradictoriu al dezvoltării într-o orînduire în care domină forța monopolurilor.

După cum se știe, dezvoltarea ciclică postbelică a economiei capitaliste nu a repetat fazele anterioare (criză-depresiune-înviorare-avînt-criză), caracteristice capitalismului premonopolist și chiar perioadei antebelice a stadiului monopolist, cînd la fiecare 10—12 ani aceasta era cuprinsă de criză în ansamblu sau cvasitotalitatea ei.

În perioada postbelică se observă o „abatere" a dezvoltării ciclice a producției capitaliste de la formele sale „clasice". Aceasta nu este de loc o dovadă a vreunor transformări esențiale în structurile capitalismului. Să nu uităm că în această perioadă, pe lîngă o criză cu caracter cvasigeneral, cum a fost cea din 1957—1958, s-au manifestat o serie de crize cu caracter parțial — la nivelul unei țări, ramuri, subramuri etc. Au loc fenomene care îngrijorează pe oamenii de afaceri și politici burghezi ca și pe economiștii teoreticieni. Astfel, în ultima vreme, în cercurile burgheze se vorbește frecvent de fenomenul „supraîncălzirii" caracterizat printr-o expansiune economică secondată de dezechilibre în diverse zone ale vieții sociale — dovadă pregnantă a contradicțiilor profunde ale mecanismului economic capitalist. Evident, nu teama expansiunii economice pune pe gînduri aceste cercuri, ci fragilitatea ei, pericolul deteriorării acesteia sub presiunea unor factori cu acțiune contrară. În mod deschis, unii economiști burghezi formulează dilema : ori continuarea expansiunii economice însoțită de instabilitate (accentuarea procesului inflaționist, urcarea prețurilor, agravarea deficitului balanței comerciale și de plăți etc.) ori stabilitatea fără expansiune, prin diferite măsuri restrictive.

În mod firesc apare întrebarea : care sînt factorii ce acționează asupra mecanismului economic capitalist în direcția expansiunii economice și a abaterii mișcării sale de la formele „tradiționale" ? Asupra dezvoltării ciclice a producției capitaliste își pune, printre altele, amprenta intervenția masivă a statului în economie. Statul capitalist, prin pîrghiile economice de care dispune — pe care le folosește din ce în ce mai puternic în ultima perioadă : trecerea unei părți tot mai mari din venitul național prin buget, intervenția directă în economie prin înființarea unor întreprinderi proprii, influențarea cheltuielilor globale prin manevrarea celor de stat, formarea unor organisme de dirijare, reglare a proceselor economice — reușește să influențeze (să amîne, să prevină uneori) ciclul de producție. Pe de altă parte, ritmul alert al descoperirilor tehnico-științifice, însoțit de inegalitatea introducerii lor în diferite țări sau ramuri ale economiei capitaliste favorizează asincronismul creșterii și implicit deformarea fluxului său tradițional. Reînnoirea elementelor de capital fix se face la perioade mult mai diferite și mai reduse ca întindere decît înainte. Aceasta se repercutează și asupra dezvoltării ciclice a economiei capitaliste, imprimîndu-i trăsături specifice.

PROBLEMĂ NESOLUȚIONATĂ ȘI INSOLUBILĂ ÎN CAPITALISM

Cu tot progresul înregistrat în direcția dezvoltării producției, a creșterii productivității muncii, evoluția mecanismului economic capitalist perpetuează acumularea contrastelor în viața socială din țările capitalului. O polarizare mereu mai accentuată are loc : la un pol al societății, o mînă de reprezentanți ai marii finanțe, ai monopolurilor-gigant concentrează o parte din ce în ce mai importantă din bogățiile țării, cîțiva din aceștia reușind să „agonisească" sume fabuloase de ordinul miliardelor sau chiar zecilor de miliarde ; la celălalt pol, marea majoritate a populației are ca unică sursă de subzistență salariul, afectat continuu de eroziunea puterii de cumpărare. În cadrul procesului de „polarizare" un important rol revine statului monopolist care procedează în permanență — prin pîrghiile de care dispune — la redistribuirea venitului național în folosul marilor monopoluri. Astfel, numai în S.U.A., de exemplu, profiturile brute ale corporațiilor în anul 1968 au atins cifra de 92,7 miliarde dolari față de 81 miliarde în 1967 (creștere cu 15 la sută) și față de 50,3 miliarde în 1961 (creștere cu 85 la sută). În același timp, salariile nu au cunoscut, nicidecum, un ritm similar, expresia lor reală fiind mult diminuată de inflația care a cuprins tot mai puternic piața americană. Fără îndoială că, sub presiunea luptei maselor, s-au obținut îmbunătățiri pe linia creșterii salariilor, a protecției muncii, asigurărilor sociale, a ajutoarelor pentru copii etc., dar condițiile de viață precare continuă să mai amenințe o parte însemnată a populației, chiar în țările dezvoltate. După unele aprecieri, în S.U.A., de pildă, există aproximativ 30 milioane de persoane care trăiesc sub nivelul considerat normal de viață.

Trebuie să adăugăm și faptul că șomajul cuprinde o masă mare a populației apte de muncă, îndeosebi tineretul și populația de culoare. Unele calcule estimative evidențiază că numărul șomerilor totali se ridică azi în țările capitaliste dezvoltate la 6—7 milioane, iar al celor parțiali la 3—5 milioane. Se apreciază că, din cauza șomajului, țările capitaliste pierd anual, aproximativ 10 la sută din venitul național. Numărul mediu al șomerilor, oficial înregistrați, s-a ridicat la începutul acestui an la 629 000 în Anglia, 249 000 în Franța ; în Italia numărul lor atingea, în 1968, cifra de 1 048 000, iar în S.U.A., în același an, 2 817 000 (adică 3,6 la sută din populația aptă de muncă). În prezent, ca urmare a tendințelor spre recesiune din economia S.U.A., numărul șomerilor din această țară a depășit în mai a.c. 4 milioane, ceea ce reprezintă 5 la sută din totalul forței de muncă apte de lucru.

Șomajul nu trebuie, însă, înțeles în sensul surplusului real al populației active față de nevoile producției, întrucît există ramuri ale economiei care duc lipsă de forță de muncă calificată. Revelatoriu, în acest sens, este faptul că în unele țări capitaliste dezvoltate, paralel cu numărul ridicat al șomerilor, rămîn multe posturi neocupate în economie, datorită discrepanței dintre cerințele modernizării producției și ritmul lent al calificării forței de muncă. Astfel, la mijlocul anului 1968, în S.U.A. erau 3 614 000 șomeri, dar și 5 milioane locuri vacante, iar în R.F.G. 227 000 șomeri și 549 000 de locuri libere (aici trebuie ținut cont și de numărul mare de muncitori străini ce lucrează în R.F.G.). Ritmul alert al desfășurării revoluției tehnico-științifice nu este însoțit de adaptarea corespunzătoare a forței de muncă la noile cerințe ale producției moderne, fapt care face ca acest proces, cu toate efectele sale pozitive asupra dezvoltării forțelor de producție, să constituie un nesecat izvor de șomaj (șomaj tehnologic sau de „structură"), o amenințătoare sabie a lui Damocles deasupra oamenilor muncii în societatea capitalistă.

De multe ori problemele șomajului capătă un aspect „internațional" — migrația internațională a forței de muncă — cu toate consecințele profund nefaste pentru clasa muncitoare atît din țările „importatoare" cît și din cele „exportatoare". Este cunoscut, de pildă, exodul forței de muncă din țările vest-europene mai puțin dezvoltate în căutare de lucru în țările mai dezvoltate din Occident. Adesea, acest exod — cauzat de situația grea și de gradul înalt de subutilizare a forței de muncă în țările mai puțin dezvoltate (Spania, Portugalia) și chiar într-o țară dezvoltată ca Italia — este promovat pe căi ilicite, ceea ce creează o situație de incertitudine sporită muncitorilor emigranți. În general, marea masă a acestora este folosită în munci cu nivel scăzut de calificare și este supusă unor practici discriminatorii în țările „gazdă". În plus, este evident, că, astfel, masa emigranților exercită presiuni asupra situației forței de muncă autohtone, dînd patronatului posibilități lărgite de manevră.

(Va urma)

CONGO-KINSHASA

Un deceniu de eforturi și realizări

Mina la zi de cupru din Kamoto (Katanga)

Nicolae Crețu

Stabilitatea politică și progresul economic sînt principalele caracteristici sub semnul cărora Republica Democratică Congo și-a sărbătorit la 30 iunie un deceniu de la obținerea independenței. Un deceniu început în condiții foarte dificile pentru un tînăr stat care a cunoscut războiul civil, secesiunea Kasaiului, crearea statului separatist Katanga, rebeliunea mercenarilor și inflația monetară. Acum, convulsiunile politice din primii cinci ani țin de domeniul trecutului.

De la instaurarea celei de-a doua republici — 24 noiembrie 1965 — cînd președintele Mobutu a preluat puterea, toate eforturile din domeniul politic au fost concentrate spre afirmarea personalității naționale. Caracterul prezidențial al regimului, componența geografică a guvernului, reunificarea provinciilor, crearea unui partid unic, reorganizarea armatei vizează în esență stabilirea unui sistem de hotărîri politice capabil să imprime activității de stat un impuls continuu, permanent și consecvent.

Vizitînd această țară și avînd posibilitatea să intru în contact cu personalități marcante ale vieții economice și politice, am putut constata efortul desfășurat pentru vindecarea rănilor „recentului" trecut. Evocîndu-mi, într-o convorbire, principalele momente în procesul asigurării stabilității politice și refacerii economiei, Thomas Loango, ministrul economiei naționale, mi-a spus: „Piatra de încercare a constituit-o reforma monetară din 24 iunie 1967". Îndrăzneața măsură a readus țara pe calea redresării economice. Creînd o nouă monedă națională — zairul — s-a pus capăt gravelor perturbații provocate de presiunile inflaționiste și s-a restabilit echilibrul fundamental al economiei congoleze. „La trei ani după adoptarea acestui ansamblu de măsuri, îmi declara guvernatorul Băncii Naționale Congoleze, Albert Ndele, esențialul obiectivelor vizate de guvern a fost atins; echilibrul finanțelor publice și al balanței externe de plăți a fost restabilit, înregistrîndu-se chiar excedente, zairul s-a impus ca o monedă solidă, iar producția în ansamblu a atins nivelul planificat". Exercițiul bugetar pe 1969 s-a încheiat cu un excedent, prevăzîndu-se pentru 1970 o creștere mai substanțială.

Ameliorarea balanței externe de plăți este urmarea dezvoltării exporturilor și creșterii producției de cupru, iar expansiunea producției naționale în ansamblu și o nouă politică a importurilor au permis dezvoltarea economică și îmbunătățirea nivelului de trai în aproape toate regiunile țării.

„Congo nu promite munca, ci o dăruiește". Această deviză am auzit-o în repetate rînduri de la oficialitățile congoleze și ea este transmisă la începutul fiecărui program de televiziune. Preluînd în întregime acțiunile fostei companii belgiene „Union Minière du Haut Katanga", „General Congolaise des Mines" a încheiat unul din ultimele capitole de oprimare colonială, sursă principală a atîtor frămîntări politice ale țării. Au fost create noi posibilități de exploatare a cuprului ajungîndu-se în 1969 la o producție de 360 000 de tone, ocupînd locul al cincilea printre producătorii de cupru din lume. Cu producția sa de 10 600 tone în 1969, societatea de stat congoleză este cel mai important producător de cobalt din lume. Pentru următorii ani se prevede o sporire a producției ajungîndu-se în 1974 la 450 000 tone de cupru și 14 400 tone de cobalt.

Producția industrială este direct legată de dezvoltarea energeticii și a transporturilor. Discuțiile purtate cu ministrul energiei, André Tsibangu, au relevat importanța ce se acordă acestor domenii.

■

Natura a fost foarte darnică cu regiunea de pe malurile Inăi, cu însușiri fără egal pentru exploatarea funcțională a resurselor de apă. Pe o lungime de aproximativ 25 km, fluviul are o cădere de 74 de metri. Debitul mediu de apă este 45 000 de metri cubi pe secundă. Terenul muntos este format în cea mai mare parte din roci dure de granit. Poziția logistică este excelentă, aflîndu-se la numai 40 km de portul Matadi, fereastra Congo-ului la Oceanul Atlantic, în apropiere de Kinshasa — centrul către care converg bogățiile țării. Toate aceste caracteristici oferă posibilități de a transforma Inga într-un complex hidroelectric de prim rang.

Acum, șantierul este în plină desfășurare, urmărind imediat doar o exploatare parțială a acestor resurse gigantice. Un baraj cu o lungime de 600 metri și o înălțime de 50 de metri va reține 1 300 000 000 metri cubi de apă. Centrala electrică ce va fi instalată pînă în 1972 va avea o capacitate de 300 000 kilowați. Peste doi ani vor fi date în funcțiune primele două grupuri cu o capacitate de 50 000 de kilowați fiecare. Energia de pe Inga va da viață unei oțelării cu o capacitate finală de 250 000 de tone și unei uzine de îngrășăminte chimice. O cale ferată ce va lega capitala de bogata provincie a Kasaiului va aproviziona combinatul siderurgic cu minereul de fier necesar.

Nici agricultura nu a fost neglijată. A crescut sensibil producția de cafea, banane, cacao, plante oleaginoase, porumb, ceai și trestie de zahăr. Cu toate acestea, încă nu a fost eliminat importul de produse agricole necesare pentru alimentarea populației.

Firește, eforturile ce se depun în toate domeniile reclamă existența unei „inteligențe" naționale, în măsură să conducă și să asigure destinele țării. Trei mari universități din Kinshasa, Kisangai și Lubumbashi asigură anual în medie 2 000 de cadre specializate pentru economia și învățămîntul elementar și mediu congolez. Universitatea Lovanium din Kinshasa este un adevărat pol cultural al țării, unde își desăvîrșesc studiile peste 2 000 de studenți dintre care 250 din alte țări ale Africii și de pe alte continente.

Pe lîngă cele opt facultăți ale sale — drept, medicină, filozofie, științe politice, sociale, economice, politehnice — universitatea cuprinde diferite centre de documentare la care se adaugă „Trico", unicul centru nuclear din Africa neagră. Aici se află primul reactor atomic în funcțiune pe continentul african.

Pe planul politicii externe Republica Democratică Congo promovează o politică de colaborare cu toate statele, în baza respectului suveranității și independenței, a neamestecului în treburile interne, a avantajului reciproc. „În concertul națiunilor, sublinia președintele Mobutu, Republica Democratică Congo dorește să joace un rol important, pe continentul african și în lume, în ascensiunea spre progres și dezvoltare, fiind convinsă că pacea și înțelegerea vor triumfa".

Între România și Republica Democratică Congo, relațiile se dezvoltă pe planuri multiple. Schimburile de vizite la nivelul miniștrilor de externe și acordurile semnate între cele două guverne în domeniul comercial, tehnic și cultural, „sînt manifestări concrete ale cooperării între cele două popoare, cooperarea fiind singura cale ce poate duce la realizarea progresului și păcii", declara adjunctul ministrului de externe Evariste Loliki.

La zece ani de la ascensiunea sa la independență, poporul congolez face dovada elocventă a capacității sale de a învinge dificultățile, de a valorifica în propriile sale interese uriașele bogății naturale și umane ale țării, de a deschide acesteia perspectiva unei dezvoltări pașnice continue.

VENEZUELA

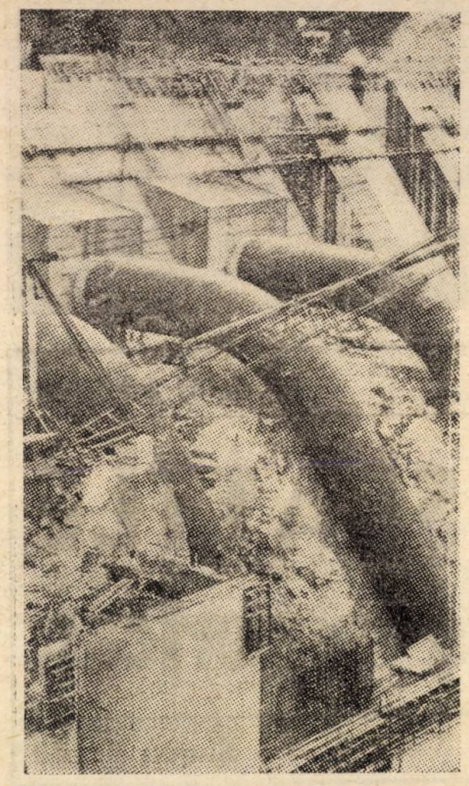

Barajul hidrocentralei de la Guri

Descoperirea fierului...

Dramatismul și spectaculosul multor evenimente politice din țările latino-americane deseori pun în umbră, și pe nedrept, o serie de procese economice și sociale revelatoare pentru destinele acestor țări. Despre răpirea generalului Aramburu și alte șocuri ale schimbărilor politice din Argentina, de pildă, au existat infinit mai multe relatări decît despre izbînzile de dată recentă ale temerarului pionierat industrial în regiunea patagoneză. Informațiile și presupunerile vizînd implicațiile politice ale relației de interdependență dintre comportarea echipei naționale de fotbal a Braziliei la Mexic și starea de spirit a populației au fost incomparabil mai bogate decît cele despre mutarea definitivă a guvernului la Brasilia (aprilie 1970) — eveniment de importanță excepțională, care marchează integrarea centrului politic și administrativ al țării în circuitul direct al energiilor unei noi evoluții economice. În cazul Venezuelei, unde, în ultimii ani, viața politică este ferită de surprize, elementele esențiale ale unor mutații cu caracter de **durată** sînt mai bine cunoscute. Mulți ziariști străini care vizitează Venezuela depistează originea unor asemenea schimbări nu atît la Caracas, ci într-un orășel de pe cursul inferior al fluviului Orinoco, **Ciudad — Guayana.** În această așezare, de curînd apărută pe harta țării, se decide — aprecierile sînt aproape unanime — o bătălie hotărîtoare pentru dezvoltarea modernă a Venezuelei. Mai precis spus, a doua bătălie de acest gen. Prima a început pe țărmurile lacului marin Maracaibo, într-un sat de pescari purtînd numele lacului, de unde s-au zărit întîia oară petele de petrol care pluteau pe fața apei. Oceanul de petrol din fundul lacului Maracaibo a transformat Venezuela într-un imperiu al aurului negru. Venezuela a devenit al doilea producător și primul exportator de petrol din lume. Și totuși această avuție uriașă — care a asigurat Venezuelei primul loc pe scara veniturilor naționale ale țărilor latino-americane — nu a dus la acea dezvoltare „integrală" pe care o promisese „boom"-ul petrolului. În realitate, petrolul a determinat foarte puține schimbări de fond în structurile țării. Neglijarea agriculturii și lipsa de preocupare pentru diversificarea producției naționale au avut ca urmare menținerea unor largi categorii ale populației înafara progresului economic și social. Afacerile veroase și destinația de multe ori irațională a fondurilor provenite din petrol — mai ales în perioada dictaturii lui Perez Jimenez (1954—1958) — explică de ce oceanul de petrol a ajuns sub formă de pîraie firave (sau deloc) în regiunile centrale și din sud. Oscilațiile înregistrate de prețul petrolului, dependența exportului de o singură piață (cea a S.U.A.) — și astăzi o problemă acută pentru Venezuela — demonstrau, pe alte planuri, vulnerabilitatea unei economii bazate pe un singur produs, fie el dintre cele mai rentabile.

Începînd din perioada 1958—1960, anii de început ai unor noi orientări politice, atenția cercurilor economice nu mai este îndreptată exclusiv spre petrol. Se manifestă un interes crescînd față de rezervele de fier identificate, la începutul deceniului șase, în bazinul fluviului Orinoco. Erau munți întregi de zăcăminte exploatabile „la zi" și avînd o concentrare de metal pur de 65 la sută. Descoperirea lor economică a urmat, însă, numai la cîțiva ani după cea geologică, deoarece, inițial, întreaga producție fusese inclusă într-un capitol relativ modest al exportului. Ideea instalării unor puternice industrii naționale în zona venezueleană a Guyanelor a prins viață la sfîrșitul deceniului, cînd — în politica economică a țării — au apărut noi orientări vizînd valorificarea superioară a bogățiilor naționale.

Rezultatele evaluării resurselor din Guyana s-au dovedit a fi mai mult decît încurajatoare : 1 miliard 300 de milioane tone de minereu de fier, 2 200 milioane de barili de petrol, 320 de miliarde de metri cubi de gaz. Potențialul hidroenergetic al fluviului Caroni — 10 milioane de kilowați. Industrializarea capătă un ritm alert. Micile așezări Santo-Tomé, San Felix și Puerto Ordaz se contopesc pînă la autodizolvare într-un oraș nou, modern, — Ciudad Guayana. În 1963 începe construcția unei uriașe hidrocentrale în apropierea satului Guri, așezat pe Caroni. În 1966 întreprinderea „Siderurgico del Orinoco" își ia startul cu 600 000 de tone de oțel. În toamna anului 1698 hidrocentrala de Guri intră parțial în funcțiune.

Ciudad Guayana devine unul din centrele sistemului nervos al organismului economic venezuelan. 700 de kilometri de șosele și un formidabil pod suspendat peste fluviul Orinoco leagă orașul de nordul țării. Aeroportul său a apărut ca peste noapte. Între Caracas și Ciudad Guayana — o oră de zbor. Respirația industrială a orașului o simte întreaga regiune, iar în satele întinselor „llanos" (bărăganuri) a apărut pentru prima oară lumina electrică. Corespondentul ziarului „Le Monde", care a vizitat recent Ciudad Guayana, este frapat de implantarea rapidă a peisajului industrial în pitorescul exotic. „Venind dinspre apus, Orinoco pare o largă panglică gălbuie, a cărei lene de mișcare e înșelătoare. Coborînd din sud, Caroni se precipită cu impetuozitate și cu țîșnirile de spumă ale unui torent alpin. Orinoco, marele fluviu al llanos-urilor venezuelane tîrăște tone de liane, de mîl, trunchiuri de copaci prinse în vîrtejurile lui"... Înainte de a-l întîlni pe Orinoco, Caroni scapă din strînsoarea unor uriașe metereze de piatră, „prăvălindu-se deasupra unor stînci negre și lustruite care par uriașe spinări de hipopotami la pîndă. Cu cîțiva kilometri înainte de confluența lor, căderile de apă sînt comparabile cu cele ale Niagarei sau chiar cu cele ale lui Iguassu de la frontiera dintre Brazilia și Paraguay (...) Fumul de la uzinele siderurgice din Matanzas urcă spre cerul dur al lui Orinoco (...) La o oră de drum cu mașina — gigantul baraj de la Guri, care a tăiat cursul fluviului Caroni, dînd naștere unui imens lac de acumulare. Acest Assuan venezuelan are un potențial de 6 milioane de kilowați, care-i asigură un loc din cele mai bune pe lista marilor baraje ale lumii. Cablurile de înaltă tensiune vor lega, curînd, Guayana de orașele din răsăritul și centrul țării. Venezuela, care — silită de împrejurări — timp de patruzeci de ani s-a orientat aproape exclusiv spre petrol, va începe atunci cu adevărat cucerirea hinterland-ului său".

Încă de pe acum se poate constata efectul stimulator al noilor industrii asupra diversificării economice, atît de necesare pentru o dezvoltare modernă. În aria de forță a uzinei siderurgice s-a ridicat o uzină de aluminiu, de mare importanță pentru satisfacerea unor necesități interne. Dezvoltarea siderurgiei și a metalurgiei naționale deschid noi posibilități de afirmare și industriei petro-chimice — o ramură tînără a economiei venezuelane, de care sînt legate o serie de proiecte urmărind consolidarea pozițiilor naționale în exploatarea și prelucrarea petrolului.

Descoperirea fierului, a polivalențelor sale în dezvoltarea modernă, conferă orașului Ciudad Guayana rolul de centru strategic al unei noi bătălii economice, care — spre deosebire de cea a petrolului — tinde să cuprindă **întregul** teritoriu al țării.

Eugen POP

reflector

DOSARUL BRITANIC ÎN FAȚA C.E.E.

Pentru a treia oară, Marea Britanie și C.E.E. încearcă să-și reunească interesele.

O dată cu Marea Britanie alte trei țări, Danemarca, Norvegia, Islanda, cer adeziunea la C.E.E. Dosarele lor vor veni însă mai tîrziu pe masa tratativelor. Începutul discuțiilor îi revine Angliei, la 21 iulie. Ședința de marți dimineața, care a reunit miniștrii de externe ai celor zece țări interesate, a avut un caracter mai mult formal, subliniat de altfel de durata sa scurtă. Semnificația sa depășește însă considerațiile legate le durata și chiar de conținutul alocuțiunilor rostite — căci ea reprezintă simbolul unui prim pas pe calea rezolvării unei situații care durează de aproximativ douăzeci de ani.

Chemată să se asocieze eforturilor întreprinse la scurt timp după cel de-al doilea război mondial în vederea constituirii unei uniuni economice vest-europene, Anglia și-a manifestat atunci scepticismul față de această inițiativă. Astfel, Tratatul de la Roma a fost semnat, în martie 1957, doar de Franța, Germania occidentală, Italia, Belgia, Olanda și Luxemburg. Cînd, în 1963, Anglia, care între timp își revizuise părerile ostile organizației vest-europene, tentează să obțină intrarea în rîndul membrilor ei, Franța se opune, exprimînd păreri îngrijorătoare despre o posibilă destrămare a trăsăturilor fundamentale ale C.E.E. în cazul lărgirii sale. Situația se repetă în 1967. Începînd din vara anului 1969, Franța manifestă însă mai multă supleță față de cererea engleză. Ceilalți prezumtivi parteneri n-au nici ei mari obiecții, unii chiar, cazul Belgiei, fiind de ani de zile susținătorii candidaturii britanice. Rezoluția adoptată de „cei șase" în decembrie 1969 deschide astfel calea negocierilor privind lărgirea C.E.E. Prima ședință este cea de marți.

Între timp, pe frontul britanic au apărut serioase asperități. Azi, adepții britanici ai aderării la Piața comună nu mai au de înfruntat opoziția franceză, dar trebuie să-și convingă propria opoziție internă de necesitatea acestui gest. Căci poziția anticomunitară a cîștigat între timp noi partizani, încît liderii celor două partide aflate în fața alegătorilor au evitat să ridice problema în perioada electorală. Observatorii consideră că în viitor premierul Heath are de înfruntat dificila dublă sarcină pe de o parte de a negocia cît mai dur, pe de alta de a încerca să prezinte un eventual acord conceput de „cei șase" în termeni suficient de atractivi, pentru a convinge opinia publică și Parlamentul englez să-l accepte. Lista principalelor dosare ale negocierilor nu s-a schimbat: politica agricolă comună, contribuția britanică la resursele financiare ale comunității, libera circulație a capitalurilor, adaptările necesare la tratatele constitutive ale Comunității oțel-cărbune și ale Euratomului.

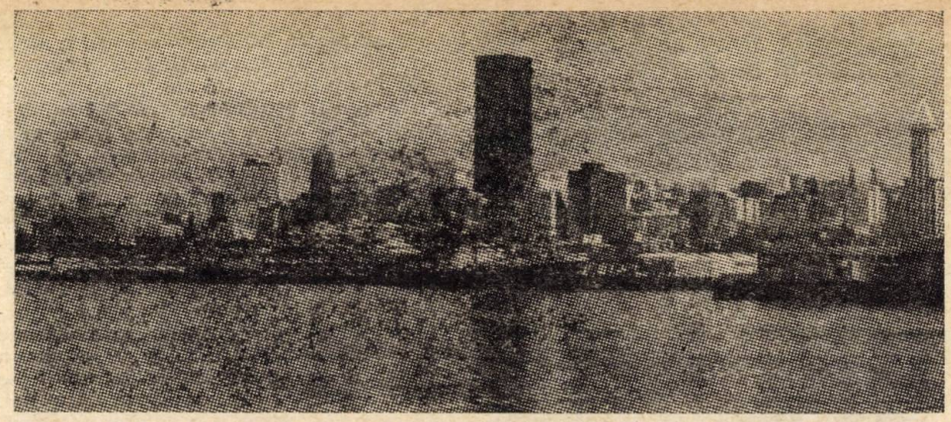

reportaj pe glob

SEATTLE
un oraș american

Eugen Preda

O imensă tipsie servește de platformă restaurantului ce încununează grațioasa siluetă de oțel și sticlă a „Acului Spațial". Exact în decurs de o oră, restaurantul parcurge o mișcare completă de rotație, oferind privirii imaginea panoramică a orașului Seattle și împrejurimilor...

În zare contraforturile munților Cascadei și Olymp — Fujiyama americană — ocrotesc aceste locuri de răsuflarea înghețată a Golfului Alaska. Pe fondul verde al pădurilor capătă relief scînteierea ghețarilor și coama veșnic albă a piscului Rainier. Un brîu de apă încinge orașul. Strîmtoarea Puget, adevărată mare interioară, își îngemănează apele sărate, printr-o rețea de canale, cu cele dulci ale lacurilor Washington și Uniunii. Oceanul Pacific, îl ghicești, undeva departe, la capătul labirintului de fiorduri și insule presărate în strîmtoare.

Seattle se cațără pe coline, se resfiră în oazele de verdeață, își ridică clădirile înalte în districtul financiar, se sprijină în cheiurile de piatră ale portului, se retrage din vecinătatea uzinelor. În raza lui trăiesc peste un milion două sute de mii de oameni.

...Din vîrful „Acului Spațial", construcție care a devenit un fel de blazon al orașului, imaginea înregistrată pare o ilustrată color, strălucitoare, dar rece. Viața reală începe dedesubtul nostru, la 200 de metri, la baza turnului. În vecinătatea lui, o statuie care de sus ne apare de dimensiunile unui soldat de plumb, îl eternizează pe „prietenul albilor", „șeful" Seattle, conducătorul tribului de indieni Suquamp...

MAGAZINUL DE CURIOZITĂȚI VECHI

Chiar lîngă chei, o barcă enormă din trunchiuri groase de copac adăpostește una din atracțiile turistice: magazinul de curiozități vechi. Într-o dezordine migălos aranjată, arta și prostul gust fac casă bună. Totemuri indiene uriașe și miniaturale, figuri de ceară, unelte vechi de pescuit și pentru tăiat păduri, arme și penaje, suveniruri din plastic, cărți poștale. Magazinul se află în partea cea mai veche a orașului.

Primii coloniști albi au debarcat la 13 noiembrie 1851, pe partea cealaltă a strîmtorii. În primăvara următoare, ei au traversat golful și s-au instalat aici. Erau cinci familii, 12 adulți și 12 copii. Clima dulce, portul natural, rodnicia pămîntului, atitudinea prietenească a „șefului" Seattle și a indienilor săi au făcut ca, în scurtă vreme, așezarea să se mărească. În amintirea pionierilor ajunși la „ultima frontieră", o clădire patinată de piatră le poartă numele. Peisajul înconjurător poartă amprenta veacului trecut și oamenii care foiesc prin „Piața pionierilor" sau stau tolăniți pe băncile din umbra arborilor au toate caracteristicile dezmoșteniților soartei. Este, poate, locul cel mai trist și mai puțin caracteristic al orașului.

Energia primilor coloniști, abilitatea lor în mînuirea armelor de foc s-au evidențiat încă în anii 1855-1856 în timpul războiului cu indienii. Așezarea se dezvolta haotic, aspirînd mereu noi coloniști. În iunie 1889 un incendiu o distruge. Din ruinele fumegînde renaște un oraș a cărui schemă de sistematizare se menține și azi. Goana după aurul din Alaska vitalizează orașul devenit placa de legătură între nord-vestul Statelor Unite și îndepărtata peninsulă. Puțini ani mai tîrziu, în 1899, războiul și ocuparea Filipinelor dau un nou impuls vieții economice. Adevăratul „boom" ia naștere în timpul primului război mondial. Orașul devine un mare arsenal, își încep activitatea Uzinele de avioane Boeing, șantierele navale se proliferează, o rețea de autostrăzi se răspîndește în toate direcțiile, se încheie lucrările canalului dintre lacurile Washington și cel al Uniunii. Anii celui de-al doilea război mondial aduc o ploaie de dolari. Într-o perioadă în care Seattle reprezenta 0,32 la sută din populația țării, asupra lui s-au re-

Portul Seattle

„Acul Spațial"

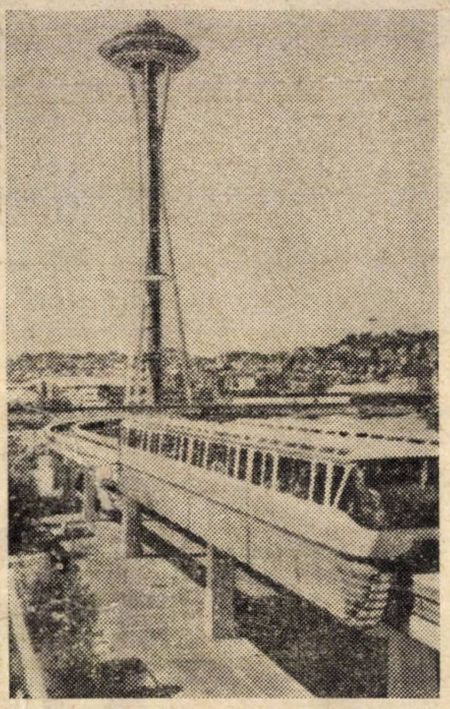

vărsat 1,92 la sută din cheltuielile militare. La Boeing se construiau „fortărețele zburătoare". De pe calele a 30 de șantiere erau lansate, în serie, nave. Zi și noapte de la cheiuri plecau spre teatrul de război din Pacific vapoare cu trupe, armament, muniții, echipament, provizii.

Vocația comercială a orașului își găsește o nouă ipostază după ce tunurile au amuțit, căci Seattle este portul american situat cel mai aproape de Japonia...

POARTA SPRE ALASKA ȘI JAPONIA

Dantelăria cheiurilor se întinde pe o lungime de 53 de mile. Nimic pitoresc. În port ai senzația că nu vei găsi nici măcar pentru o clipă răgazul să admiri cadrul natural alcătuit de frămîntările din alte epoci ale scoarței terestre. Este o defilare continuă de mecanisme de încărcat și descărcat, de antrepozite și docuri, de baloturi și conteinere, de vase-mamut și remorchere. O mînă nevăzută dirijează ca într-un teatru de păpuși miile de salariați. Repede — eficient — aceste două cuvinte ar putea fi înscrise pe poarta de intrare.

Localnicii se mîndresc cu faptul că orașul lor și-a cîștigat faima de „poarta americană spre Alaska și Japonia". Spre Seattle converg patru magistrale de cale ferată dinspre vestul mijlociu. Peste 100 de firme de transport rutier și 8 linii aeriene deservesc orașul. Traficul spre Canada învecinată nu ocupă o pondere prea mare, dar „zona de comerț exterior" a portului nu are numai o importanță locală. Aici importatori și exportatori pot să-și depoziteze, să-și reambaleze, să-și modifice sau să-și expună produsele fără a plăti vamă. Deși în convorbirile cu reprezentanții administrației portului politica internațională este considerată o temă tabu, nu poți să nu remarci interesul față de perspectivele ce s-ar deschide în viitor activității de aici în condițiile în care ar înceta intervenția în Vietnam și Statele Unite ar avea relații normale cu țările de pe cealaltă coastă a Pacificului. Deocamdată interesul se concentrează asupra Japoniei. Este aparent un fapt mărunt, dar semnificativ, că pe cartea de vizită ce mi-a înmînat-o, la încheierea convorbirii avute, directorul general al portului Seattle, J. Eldon Opheim, era tipărită pe verso traducerea în limba japoneză.

BOEING-747... LA EL ACASĂ

Zborul inaugural al avionului de pasageri „Boeing-747" n-a avut loc, după cum s-ar putea presupune, în zona marilor înălțimi, ci pe cîmpul de luptă al publicității. Lansarea pe piață a avionului de pasageri cu 380 de locuri a fost precedată de una din cele mai mari operațiuni de persuasiune, încît toată lumea știa tot despre aparat chiar înainte de a intra în serviciu.

Părăsind Seattle, autostrada străbate o pădure de pini. Deodată îți apare în față o hală, care este considerată cea mai mare din Statele Unite. Culoarea metalică a clădirii și amploarea zonei de protecție ce o înconjoară nu-ți permit să sesizezi dimensiunile ei reale. Este Uzina de asamblare de la Everett. Aici lucrează o cincime din cei 100 000 de salariați ai companiei Boeing dispersați în regiunea Seattle.

Pătrundem în locul destinat montajului general unde domină emblema și dictonul companiei : „Pășește ca un gigant". Muncitorii, inginerii, tehnicienii sînt mult prea ocupați pentru a-i acorda vreo atenție. De fapt, aici se desfășoară întreaga operație de asamblare. Persoanele străine de uzină, ca de altfel toți salariații, poartă pe piept un permis. Numai culoarea indică unde ai acces. Vizitatorii admiși pot urmări, de pe o pasarelă, activitatea. Secțiile sînt despărțite doar prin simple linii trasate pe podea. Paznicii și curierii circulă pe biciclete. În timpul pauzei se rămîne în zona de lucru, lîngă corpurile de avion. Se ia gustarea, se citesc ziare sau se face și una și alta.

O duzină de terenuri de fotbal ar putea încăpea pe suprafața zonei finale de asamblare, situată în aer liber. Aici se fac probele motoarelor, se efectuează finisajul exterior și interior. Văzut din apropiere, avionul seamănă cu un rechin. O aripă are aproape dimensiunile unui teren de baschetbal ; iar greutatea totală a avionului depășește 360 de tone. Apariția avionului Boeing-747 a dat o nouă dimensiune transportului de pasageri la mari distanțe, a sporit gradul de confort, a făcut să crească concurența între marile societăți aeriene.

În ansamblul vieții statului Washington, pe al cărui teritoriu se află și orașul Seattle, prezența companiei Boeing se face resimțită în toate sectoarele. Influența acestei companii, situată, după cifra de afaceri, printre primele 20 din Statele Unite, depășește de altfel limitele statului în care se află cartierul ei general și principalele uzine. Nu degeaba în capitala țării, în cercurile Congresului, unul dintre senatorii din partea statului Washington este supranumit „Senatorul de Boeing".

O UNIVERSITATE LINIȘTITĂ

Tîrgul mondial din 1909 și-a lăsat moștenire clădirile sale din cărămidă roșie, sobre ca linie, Universității statului Washington. Puținele clădiri noi nu distonează, deși au o arhitectură modernă. Cînd orele de curs se încheie, pe aleile parcului forfota studenților nu contenește pînă seara tîrziu. La orele amiezii am fost invitați într-una din clase pentru a asista la cursul de limba română. Profesorul James Augerot ne-a prezentat pe studenți. Deschiderea acestui curs a atras tineri care manifestă interes pentru cunoașterea limbii române. Profesorul Augerot, în cadrul schimbului de cadre universitare dintre cele două țări, a funcționat timp de un an la Cluj și „ar dori să mai revină în România, țară care i-a plăcut foarte mult". În biroul său, profesorul ne-a arătat prima parte a unui manual de limbă română, la a cărui redactare lucra. Cursul este frecventat de studenți și de persoane care au absolvit universitatea, și manifestă interes pentru cunoașterea literaturii sau folclorului românesc.

În zilele șederii la Seattle, în lumea academică de aici — numai la Universitatea statului Washington corpul profesoral însumează peste 3 000 de persoane — numeroase discuții aveau loc în legătură cu schimbările din conducerea Laboratorului de Fizică Aplicată. Laboratorul, deținător al unei clădiri de 6 etaje, lucra de mult timp, pe baza unui contract în valoare de peste 3 milioane de dolari, pentru flota militară. Deși lucrările erau secrete se știa că acesta este unul dintre centrele cele mai importante de cercetări în domeniul oceanografiei militare, iar unul din conducătorii laboratorului fusese în fruntea programului de creare a capetelor nucleare ale rachetelor lansate din submersiune. Încă din 1968, cînd sub influența mișcării de protest împotriva războiului din Vietnam, universitățile americane au cerut renunțarea la contractele destinate scopurilor militare, conducerea universităților a căutat să obțină sprijin financiar din alte surse. A izbucnit o controversă între conducerea universității și cea a laboratorului. În cele din urmă a prevalat punctul de vedere al conducerii universității care nu mai era de acord cu activitatea secretă de cercetare în scopuri militare și lipsa de legătură a laboratorului cu procesul de învățămînt.

A DOUA GOANĂ SPRE VEST

Ar putea părea paradoxal, dar în ultimii ani în Statele Unite are loc o nouă migrație spre coasta Pacificului. Unul din beneficiarii acestei situații este și Seattle. Un inginer constructor ne explica faptul că deși costul vieții este mai ridicat aici, cîștigurile sînt mai mari. Expansiunea și diversificarea economiei au creat noi posibilități pentru munca de înaltă calificare. Unii se simt atrași de faptul că aici natura a fost mai puțin viciată, că poluarea atmosferei este mai mică. Evident, rațiunile sînt multiple și foarte diferite, dar fenomenul există și va avea implicații încă neprevizibile.

Cum va arăta tînărul și dinamicul oraș Seattle în următorii ani ? „Centrul" său dominat de „Acul Spațial", înconjurat de teatre, de muzee științifice, de arene sportive — ansamblu arhitectural modern de o valoare reală, construit pentru expoziția mondială din 1962 — este de pe acum una din prefigurările orașului viitor. Nimeni din cei cu care am discutat nu mi-a putut spune însă cum vor fi rezolvate, în perspectivă, problemele fundamentale umane.

Radicalii francezi după Nancy

PE DRUMUL „REGRUPĂRILOR"?

J.-J. S.-S. la o reuniune electorală

„Cu inima la stînga și cu portofelul la dreapta..."

Butada laconică și tăioasă nu a țîșnit din verva unui adversar al radicalilor, ci din amărăciunea unuia din conducătorii lor cei mai respectați, Edouard Herriot, față de contradicțiile și oscilațiile care au marcat întreaga existență a acestui partid. Contradicții și oscilații care de altfel i-au supraviețuit lui Herriot pînă, și inclusiv, în zilele noastre — continuînd să producă lunecări în sensul portofelului și lăsînd din ce în ce mai mult inimii doar nostalgia trecutelor glorii iacobine.

Într-un secol, se poate parcurge în felul acesta o bună bucată de drum. Căci partidul pe care succesul electoral de la Nancy al fostului său lider l-a readus sub reflectoarele actualității — împreună dealtminteri cu multe întrebări despre autenticitatea și consistența întîlnirii dintre radicali și Jean-Jacques Servan-Schreiber — este într-adevăr cel mai vechi partid al Franței. Septuagenar sau centenar, după cum istoricul consideră ca act de naștere constituirea în 1901 a formației numite „partidul republican radical și radical-socialist" sau programul republican expus de Léon Gambetta la Belleville, cartierul muncitoresc parizian unde candida în alegerile din 1869.

De fapt, termenul de „radical" apăruse chiar cu vreun sfert de veac mai înainte, sub domnia lui Ludovic-Filip și desemna eufemistic pe partizanii republicii, cărora rigorile legii nu le îngăduiau să se proclame explicit republicani. Eufemism transparent : radicalism înseamnă „starea de spirit și doctrina celor care vor o ruptură completă cu trecutul instituțional" (Marele Larousse Enciclopedic) ; abia sub influența evoluției partidului radical însuși termenul avea să fie asociat în limbajul politic francez cu ideea unor (eventuale) reforme foarte moderate în cadrul menținerii societății existente. În veacul al XIX-lea radicalismul, în sensul lui inițial, se afirma de altfel nu atît ca o doctrină închegată cît ca o stare de spirit, cristalizată în anumite tendințe ale gîndirii politice care, invocînd moștenirea Revoluției din 1789, preconizau înfăptuirea principiilor ei privitoare la libertatea și egalitatea cetățenilor, la laicitatea vieții politice. După scurta existență a celei de-a II-a Republici, sub Napoleon al III-lea, „programul de la Belleville" deja, menționat cerea energic introducerea „cea mai radicală" a sufragiului universal, recunoașterea reală a libertăților cetățenești, separarea Bisericii de Stat, instituirea învățămîntului laic, gratuit și obligatoriu. Acestea aveau să devină și liniile directoare ale programului partidului radical. Lectura documentului din 1869 dezvăluie însă, ca pe un păcat originar pe care urmașii aveau să și-l transmită din generație în generație, o abordare timătoare și vagă a problemelor sociale. Fără îndoială, și pentru că se considerau aripa de stînga a liberalismului, și pentru că se făcea simțită presiunea grupurilor socialiste care apăreau în propria lor stîngă, radicalii evocau necesitatea unor măsuri economice și sociale îndrăznețe pentru epoca respectivă, ca naționalizarea Băncii Franței, a minelor și căilor ferate, instituirea impozitului progresiv asupra venitului. Dar istoria radicalismului francez va fi de fapt istoria treptatei lui alunecări spre centru — pentru mulți nu fără nostalgia generosului tumult din anii tinereții.

Tinerețea aceasta a fost scurtă. Ea reprezintă în esență perioada dinainte de înființarea partidului. Intervalul include momentul eroic al Comunei din Paris, la proclamarea și apărarea căreia participarea radicalilor a fost importantă (printre alții Clemenceau, primar al celui de-al XVIII-lea arondisment al capitalei). Către sfîrșitul acestui interval se înscrie și „afacerea Dreyfus", înscenare judiciară care a creat în întreaga țară un asemenea climat de tensiune politică încît numeroase personalități s-au constituit în comitete și asociații pentru apărarea instituțiilor republicane. Prin regrupări și fuziuni succesive, acestea aveau să ducă la formarea partidului radical.

Aci începe a doua vîrstă în biografia acestei formații : aproape imediat și pînă la cel de-al doilea război mondial — deci timp de aproape patruzeci de ani — radicalii aveau să dea un număr-record de miniștri și șefi de guverne. De unde asemenea rapidă ascensiune, asemenea continuitate a prezenței ? Există încă din momentul — și dinaintea — constituirii partidului radical o particularitate care merită a fi semnalată, pentru consecințele pe care le-a avut asupra structurilor noii formații, iar acestea asupra destinului ei istoric (pînă la — și inclusiv — dilemele ei actuale). Baza pe care participarea la luptele Comunei o făurise radicalilor în Paris și în regiunea pariziană s-a anemiat treptat în anii următori, ca urmare a compromiterii unora din personalitățile marcante ale mișcării. Așa s-a născut ideea de a cuceri — pentru a compensa pierderile din capitală — centrele provinciale și mediul rural. Efectiv, radicalii au dobîndit ceea ce azi se numește o implantare din ce în ce mai solidă în rîndul „notabililor" locali, devenind în același timp beneficiarii și prizonierii acestei situații : în ceea ce privește structurile partidului — de la bun început foarte labile, pentru a putea să asigure coexistența, sub o etichetă comună, a unei mari diversități de interese, de opinii, de climat psihologic ; în ceea ce privește orientările politicii lor — din ce în ce mai devotată apărării proprietății private.

Rolul important pe care ajung să-l joace în viața politică franceză se definește astfel la nivel local prin sprijinul notabilităților și influența acestora asupra electoratului, la nivel național prin mecanismul parlamentar și jocul alianțelor politice. Înainte de primul conflict mondial, asocierea cea mai frecventă era cea tradițională, cu socialiștii — deși congresul socialist de la Amsterdam (1904) inspirase radicalilor grija de a se delimita, accentuîndu-și înclinațiile centriste. Între cele două războaie — după ce Congresul de la Tours (1920) și apariția Partidului Comunist imprimă din nou o accelerare în același sens — radicalii duc o politică „pendulară" alternînd între alianțele cu dreapta și cu stînga.

În 1936—1938, radicalii au constituit aripa dreaptă a Frontului Popular. În 1938—40, ei basculau din nou în sînul unei coaliții conservatoare „lărgite". În momentul invaziei naziste și a constituirii guvernului de la Vichy, caracterul eterogen al partidului s-a tradus în poziții contradictorii. Se poate considera că divizarea aceasta a radicalilor într-un moment de răscruce a consemnat a treia lor vîrstă : declinul, pe care semne premergătoare îl anunțau încă din ultimii ani interbelici. Și din care partidul lor nu a mai izbutit să se redreseze. După Eliberare — și de-a lungul întregii existențe a celei de-a IV-a Republici — nu s-a mai putut vorbi de alunecări sau deplasări spre centru (radicalii erau la centru), ci de adeziune la poziții conservatoare. Tentativa din 1955—1956 a lui Pierre Mendès-France de a reanima vechiul patrimoniu al gîndirii politice radicale, de a-l adapta realităților contemporane, de a imprima partidului coerență și coeziune în acțiu-

ne, a eşuat — iar Mendès-France s-a despărţit de radicali. Mai tîrziu, sub a V-a Republică, regruparea în rîndurile Federaţiei stîngii democrate şi socialiste, alături de socialişti şi de Convenţia instituţiilor republicane părea să indice o intenţie de a regăsi şi reînnoda firul unei anumite tradiţii progresiste. Tendinţă cu atît mai promiţătoare cu cît Partidul Comunist preconiza — şi preconizează statornic — orientarea către un program de acţiune comună a întregii stîngi. Federaţia însă n-a supravieţuit alegerilor prezidenţiale din 1965, în ajunul cărora fusese înfiinţată. Iar radicalii s-au regăsit în faţa vechilor lor dileme şi în faţa vechilor lor disensiuni : la stînga sau la dreapta ? pînă unde la stînga sau pînă unde la dreapta ? Firește, fiecare din variantele prin care se poate răspunde acestor întrebări are partizanii săi. Între timp, pînă şi vechea bază de „notabili" a partidului s-a subţiat mereu. Necesitatea modernizării (economice, administrative, legislative) îi îndrepta treptat pe unii către majoritate, pe alţii către comunişti...

Pe acest fundal de dificultăţi, de şovăieli şi hărţuieli, intrarea în scenă a lui Jean-Jacques Servan-Schreiber a părut multora dintre radicali salvatoare. Inteligent, dinamic, pasionat de definirea problemelor economice în condiţiile actualei revoluţii a tehnicilor industriale, creator al influentului săptămînal „L'Express", autor al „Sfidării americane" care a atins tiraje de roman senzaţional şi al manifestului „Cer şi pămînt" publicat în momentul rapidei lui promovări în funcţia de secretar general al partidului radical (la drept vorbind, era mai mult un manifest personal decît unul al partidului), li se înfăţişa ca o întruchipare (şi ca o fascinantă promisiune) a succesului. De altminteri, „J.-J. S.-S.", pe vremea cînd el însuşi nu era încă desemnat prin iniţiale, sprijinise fără rezerve încercarea lui Mendès-France de a renova propriul lui actual partid : vocaţie radicală ? Mai tîrziu, e adevărat, lansase ideea candidaturii Defferre în alegerile prezidenţiale din 1965 : vocaţie socialistă ? Defferre însă e un socialist care se situează mai la dreapta decît mulţi radicali : poate, totuşi, vocaţie radicală (radicalii sînt doar şi radicali-socialişti)... Anunţarea — folosind un prilej creat de ceea ce s-ar putea numi prin parafrazare „sfidarea lorenă" — a candidaturii de la Nancy a surprins. Pe toată lumea, pentru că era neprevăzută. Pe radicalii care abia îl aleseseră secretar general, mai cu seamă pentru că neaşteptatul candidat s-a prezentat alegătorilor nu sub pavilionul partidului, ci sub al său propriu. Pe alţii, din variate motive. Pierre Viansson-Ponté, în „Le Monde", sub titlul „Miza de la Nancy", le grupa astfel în ajunul celui de-al doilea tur de scrutin : „În primul rînd, nimeni nu se îndoieşte că, în ascensiunea lui, viitorul deputat de Nancy nu stabileşte vreo limită : ministru la prima ocazie, primministru dacă se poate, preşedinte al Republicii — cine ştie... Mobilizarea guvernului şi a majorităţii a însemnat pur şi simplu că rivalii lui de mîine şi de poimîine au încercat să-i bareze drumul..." În al doilea rînd, stilul campaniei sale electorale — şi, la acest capitol, punerea pe picioare a „S.E.D. — Lorena" (Societatea europeană pentru dezvoltarea Lorenei), cu indicarea capitaliştilor, francezi şi străini, participanţi : „A dezvăluit în mod public numele cauţiunilor sale — în număr de douăzeci şi una, şi foarte burgheze — ceea ce, oricum, nu se face. Cîţi parlamentari importanţi nu au şi ei sprijin şi relaţii în lumea băncilor şi a industriei, în Franţa şi înafara Franţei ?..." În al treilea rînd, deoarece conturile care s-au desenat în desfăşurarea alegerilor de la Nancy „corespund exact tuturor liniilor de demarcaţie care străbat majoritatea" ; demonstrînd că ştie să aibă siguranţa şi competenţa cutărui membru al guvernului, abilitatea şi talentul conciliator al altuia, înclinaţia unui al treilea pentru lucrul în echipă, Jean-Jacques Servan-Schreiber s-a înfăţişat ca un fel de „portret-robot al perfectei personalităţi publice model Republica a V-a, completare 1969".

Este acesta şi portretul-robot al omului providenţial care să călăuzească pe radicali prin deşert, de la nostalgia apuselor glorii către o nouă tinereţe ? Analizarea scrutinelor cărora noul deputat de Nancy le datorează mandatul său ar fi putut alimenta asemenea nădejdi : au votat pentru el largi fracţiuni şi ale electoratului conservator şi ale electoratului stîngii necomuniste (în timp ce o altă fracţiune a acestuia vota pentru candidatul P.C.F.). Or, obligaţii la dreapta n-au speriat niciodată pe radicali, luaţi global ca partid, indiferent de remuşcările şi uneori dezaprobarea exprimată a celor mai progresişti dintre ei — iar legăturile la stînga au fost totdeauna considerate preţioase, inclusiv de cei mai retrograzi care vedeau în ele un gir util. Pentru ca satisfacţia radicalilor să existe într-adevăr, ar fi trebuit însă ca „J.-J. S.-S." să fi candidat în numele lor. Or, nu numai că n-a făcut-o, dar imediat după primul tur de scrutin — cînd aripile victoriei filfîiau pe aproape, şi fără îndoială pentru a arunca încă un argument în talerul ei — a abandonat funcţia de secretar general. Spre a se consacra exclusiv sarcinilor de reprezentant al intereselor alegătorilor săi loreni, a declarat el. („Cu puţine luni în urmă, comentau ironic unii radicali, a părăsit fotoliul directorial de la «L'Express» pentru a se consacra exclusiv sarcinilor secretariatului general...!") Iar a doua zi după confirmarea succesului, întrebările şi răspunsurile interviului publicat de „L'Express" depăşeau net şi orizonturile lorene : se vorbeşte în interviu despre „sensul naţional" al acestei experienţe regionale, despre intenţia de a „face din Franţa o ţară mai echitabilă", despre necesitatea de a alcătui în acest scop „o forţă politică". În această formulă aluzivă şi în contextul ei observatorii au identificat repede ambiţia cunoscută a proaspătului deputat de a deveni fondatorul şi principalul animator al unei „regrupări a reformatorilor" care să-şi (şi să-i) construiască un destin naţional. „Reformatorii" vizaţi — ei se află în rîndurile socialiştilor, ale radicalilor, ale centriştilor din opoziţie, chiar în unele zone ale majorităţii guvernamentale — nu par insensibili la ideea acestei noi versiuni (renovată în stil „management") a vechiului proiect de a crea o „a treia forţă" în viaţa politică franceză. „Regruparea" însă promite să fie între ei obiectul unor negocieri îndelungate : mai programatice, mai privitoare la repartizarea răspunderilor...

Pînă una-alta radicalii, prin glasul preşedintelui lor, Maurice Faure, au reamintit discret — afirmîndu-şi acordul cu proiectele de reforme preconizate de alesul nanceenilor — apartenenţa politică a acestuia, pe care el însuşi nu o mai evocă deloc. În vechiul „partid al notabililor" îşi face însă loc îndoiala : nu cumva „J.-J. S.-S." a fost pentru ei, în deşert, numai o fata Morgana ?

Florica ŞELMARU

reflector

CEYLON : NOUL PROGRAM GUVERNAMENTAL

În urma victoriei electorale a Frontului Unit al Forţelor de Stînga din Ceylon şi a formării noului guvern sub preşedinţia lui Sirimavo Bandaranaike, electorilor le-au fost aduse la cunoştinţă, săptămîna aceasta, obiectivele principale ale programului guvernamental.

În cadrul mesajului anunţat, conform tradiţiei, în faţa primei sesiuni a parlamentului recent constituit, cabinetul format de primul ministru Sirimnavo Bandaranaike şi-a precizat hotărîrea de a pune capăt statutului ţării de dominion britanic. Cu aceeaşi ocazie, parlamentul a fost informat că guvernul intenţionează să practice o politică externă independentă, în sprijinul neabătut al intereselor naţionale ale poporului ceylonez. Diplomaţia ţării va pune la baza relaţiilor sale internaţionale principiul nealinierii faţă de blocurile militare şi politice, respectarea spiritului conferinţei de la Bandung din 1954, lupta împotriva imperialismului şi colonialismului, sprijinul faţă de mişcarea de eliberare naţională, pentru progres şi pace. În aceeaşi ordine de idei, guvernul ceylonez a subliniat, în amintitul mesaj, că a hotărît să recunoască Guvernul revoluţionar provizoriu al Vietnamului de sud, precum şi acordarea drepturilor diplomatice normale R.D. Vietnam, R.P.D. Coreene şi R.D. Germane.

Principiile politicii externe ceyloneze, făcute cunoscute opiniei publice din ţară încă din campania electorală şi confirmate de recenta hotărîre guvernamentală sînt completate de iniţiativele actualului cabinet în planul politicii interne a statului. Astfel, se preconizează naţionalizarea tuturor băncilor străine în paralel cu organizarea unor bănci noi avînd ca profil specializat finanţarea programului naţional de dezvoltare a industriei şi agriculturii. O dată cu înfiinţarea băncilor pentru comerţul exterior şi interior, rolul capitalului privat va fi progresiv diminuat, iar capacitatea de influenţă a statului în acest important sector va fi sensibil dezvoltată.

Ansamblul acestor măsuri care vizează direcţiile principale ale activităţii statului atît în domeniul politicii externe cît şi interne permite observatorilor constatarea că actualul cabinet ceylonez, susţinut de masa largă a alegătorilor cu opţiuni de stînga, de poporul ceylonez, a şi început să-şi pună în practică programul său electoral progresist.

Calgary în 1875...

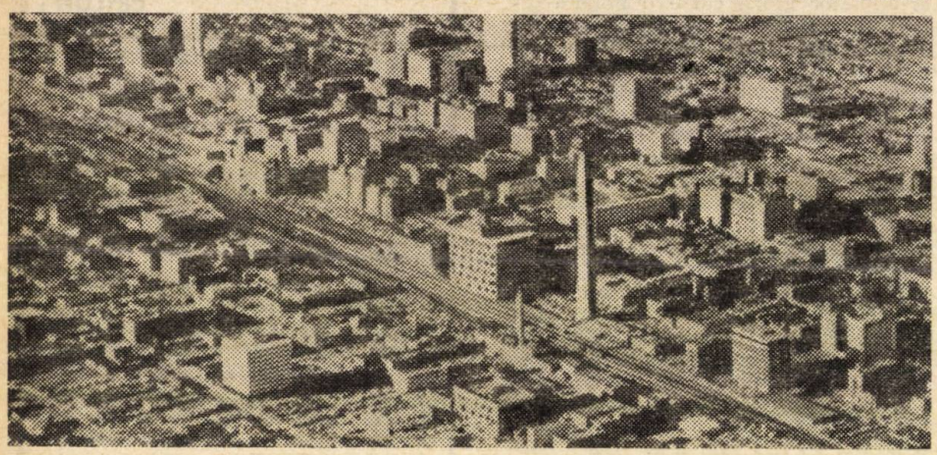

... și astăzi

CALGARY — capitala petrolului canadian

Catinca Ralea

Fiecare oraș, cît de mic, are o caracteristică, o marcă de fabrică, un element care îl face celebru. Calgary, oraș la confluența dintre rîurile Bow și Elbow, în mijlocul Canadei, aproape de frontiera Statelor Unite, are două caracteristici: e extrem de nou și de modern și în același timp e un simbol al spiritului pionieresc de altădată. Secolul luminii, al cuceririi spațiului cosmic și elementele tradiționale, rurale, au drepturi egale în acest centru supranumit Texasul Nordului. Cu mai puțin de o sută de ani în urmă, Calgary era doar un fort — așezare primitivă amintind de căutătorii de aur și de pionierii care cu perseverență, pricepere și hărnicie, au populat vestul sălbatic, formînd așezări, orașe, industrii... Despre Canada se spune că formarea ei a fost și rămîne un proces în evoluție și nu un eveniment. Orașul Calgary ilustrează în mod evident acest lucru.

În muzeul memorial numit „Heritage Park" — Parcul strămoșilor — am trăit într-o dimineață de iarnă senzația că mă plimb într-un oraș cu stafii... totul era pustiu, ca un decor de film duminica. Am găsit totul acolo, gara cu locomotivă cu aburi, fortul, cafenelele, hotelul tipic al filmelor cu cowboy, pompierii cu clopote, spițeria și o căsuță modestă cu o firmă care avea să ducă orașul departe: „Bank" (bancă). Decor pustiu, care vara, însă, se animă, iar canadienii, naivi și copilăroși, sînt bucuroși să se joace aici, „de-a strămoșii".

Înainte de 1879, cînd a fost fundat orașul de către gărzile Poliției călare, din nord-vest, erau aici doar doi albi: un fermier și un pastor și indienii al căror șef, Crawfoot, o mare personalitate și un înțelept, a murit lăsînd cu limbă de moarte supușilor săi să trăiască în pace cu albii. Aici, în Canada, problema indiană s-a rezolvat pașnic.

Sam Livingstone, pionier ca și dr. Livingstone în Africa, un bătrîn jovial și respirînd bucuria de viață, a fost primul fermier din Calgary care s-a ocupat de ceea ce avea să constituie unul dintre elementele economice de bază pentru dezvoltarea orașului — creșterea vitelor. Părăsind istoria și pătrunzînd în viața contemporană, am aflat că de la Sam Livingstone, orașul s-a dezvoltat devenind unul dintre cele mai mari tîrguri de vite și centru de conservare a cărnii din Canada. În Alberta, statul din care face parte Calgary, furajul e excelent, clima fiind aici mai mărinimoasă. Se spune chiar că orașul ar avea 330 zile cu soare pe an. Am vizitat un asemenea tîrg de vite, sala de licitație și țarcurile... Tînărul care ne însoțea, cowboy din naștere, și radioreporter din înclinație, văzînd toate astea, ne-a spus că visează de fapt să plece la țară să-și reia activitatea ancestrală. Avea, așa cum se întîmplă în această țară în care fiecare se trage din zeci de neamuri, ascendență germană, scoțiană, italiană, indiană, și îl chema Jack Herman.

La Calgary, sentimentul de „ranch" și mîndria de cowboy sînt atît de puternice încît canadianul, om îndeobște serios, poartă permanent semnul distinctiv al omului de fermă al acelui continent — pălăria cu boruri late... O vezi pe figurile cele mai neașteptate, o poartă bătrînii, o poartă tinerii, o poartă funcționarii cei mai serioși. Și mai insolit e faptul că o poartă cu cel mai „civil" dintre costume. Pălăria singură e emblema orașului.

Totuși, ceea ce a dezvoltat într-adevăr acest oraș, care crește vertiginos de la an la an, e petrolul, și de astădată, tot ca în Texas. Prima sondă care tronează maiestuos în „Parcul strămoșilor" a fost instalată în jurul anului 1917. Azi, Calgary e centrul financiar al afacerilor petroliere din Canada. 70 de mari societăți de petrol au birourile centrale aici. O conductă de petrol — cea mai lungă din lume — leagă orașul Calgary de Montreal.

Mirosul de petrol i-a atras întotdeauna pe amatorii de îmbogățire rapidă. Cursa pentru aur s-a transformat aici într-o cursă pentru „aur negru"... Și exodul spre vest a devenit un exod spre nord... căruțele de odinioară au fost înlocuite de avioane cu reacție... 80 la sută din petrolul manipulat aici aparține Statelor Unite... 10 la sută din cei aproape 400 000 locuitori ai orașului sînt cetățeni americani. E poate orașul în care preponderența S.U.A. în industria canadiană este cea mai evidentă. Și totuși, oamenii din Calgary se luptă pentru o identitate proprie, pentru viața patriarhală de odinioară, cu toate că invazia industriei și a vieții moderne devine aproape insuportabilă. Orașul se transformă, se modernizează necontenit. Cele mai mari bănci au sucursale aici. În centrul orașului se ridică blocuri reci din sticlă și oțel, care ascund în dosul zidurilor bogățiile lui Toronto Dominion Bank, ale lui Montreal Bank și altele. De fapt, elementul „petrol" al orașului produce o seamă de clădiri reci, o întreagă lume rece. La un colț de stradă am dat de o viziune neașteptată: un grup de siluete din bronz în mărime „supranaturală" își dau mîna într-o ciudată horă în fața unei clădiri ultramoderne. E „familia" — grup de statui ce amintesc de Giacometti — siluete negre, lunguiețe și straniu de armonioase. Orașul o dată stabilit își caută elementele care să-l întregească. Dar și arta, în acest oraș al prezentului industrial, e importată de pe meleagurile unde a devenit de secole o parte integrantă a peisajului. Marea Britanie a expus aceste statui

în pavilionul ei la expoziția mondială de la Montreal „EXPO-67", donîndu-le apoi orașului Calgary...

Spuneam că orașul se luptă să-și păstreze o identitate proprie. Canadianul e învățat de mic să-și respecte aproapele. La Calgary s-a înființat pentru prima oară pe continentul american un sistem de patrule școlare, sistem care s-a răspîndit apoi în toată America de Nord. E vorba de copii care asigură traversarea în bune condiții a colegilor lor mai mici, cînd pleacă de la școală. Și se achită de obligație cu seriozitatea și competența celor mai buni agenți de circulație. Setea de petrol n-a adus cu ea și elementul de violență. În Texasul nordului, canadienii rămîn pașnici și iubitori ai lucrurilor rînduite cu bună înțelegere.

Grădina zoologică a „capitalei petrolului canadian", cum i se mai spune orașului Calgary, e cea mai mare din toată țara și, poate, de pe tot continentul nord-american. A fost alcătuită prin subscripție publică și posedă 1400 de exemplare animale de aici, animale de peste tot, spre marea bucurie a celor mari și mici : canguri care sar ca lăcustele, urangutani sceptici, urși albi și negri, hipopotami și girafe. „Ce prieteni agreabili sînt animalele, spunea scriitoarea engleză George Eliott. Nu pun întrebări, nu critică"... Deși... văzînd mutrele unora ! Respectul canadienilor pentru construirea de acvariumuri sau grădini zoologice (nu există oraș mai mare fără ele) e tot o formă de învingere a naturii... natura împotriva căreia au luptat de la stabilirea lor. Animalele, cîndva noi și fioroase pentru ei, au fost așezate după cucerirea naturii prin știință, în cutii și catalogate ca atare... spre fericirea micilor cetățeni necomplexați. Pentru ei, rigorile naturii nu mai sînt decît povești de adormit jucăriile. Ei nu se duc, firește, în nordul înghețat pe care știința n-a reușit încă să-l răpună și unde urșii pe care îi văd ei în grădina zoologică, mai domnesc încă în libertate.

Ce paradoxală e uneori istoria ! Goethe numea la vremea lui arhitectura „muzica înghețată". Dar asta se potrivește mult mai bine secolului nostru. Nu știu de ce vorbele astea îmi sugerează mai degrabă zgîrie-nori decît căsuțe. Și totuși muzica înghețată nu se referă numai la simfonii, mai există și sonate și lieduri... Calgary nu are numai zgîrie-nori, ci un întreg cartier de căsuțe cu grădini prin care orășanul vrea să perpetueze spiritul pionieresc de altă dată.

Elementul cel mai celebru al orașului rămîne însă „The Calgary Stampede". E vorba de un fel de carnaval de cawboy care are loc în iulie în fiecare an cu începere din 1912 și cuprinde curse frenetice de cai și care, rodeo, o expoziție și un tîrg de vite. Timp de o săptămînă, străzile orașului seamănă cu Rio de Janeiro în carnaval, dar travesti-ul e costumul de cowboy. Expoziții de cai, o paradă cu toate elementele pitorești ale cuceririi vestului sălbatic : indieni, polițiе călare, cowboy, care alegorice, tîrguri de vite, curse de care, celebre în lumea întreagă și demne să rivalizeze pînă și cu celebrele curse de care de pe vremea romanilor. Și nu lipsesc, bineînțeles, nici jocurile de artificii.

Texasul Nordului... un oraș de pionieri..., dar și o poartă către Munții Stîncoși, către preeriile din Saskatchewan și Alberta, și întinderile albe ale Nordului Îndepărtat... o poartă către setea de spațiu și dorința de supunere a naturii spre folosul omului.

MAGISTRALELE DEZVOLTĂRII ALGERIENE

În analele industrializării Algeriei, 1970 va putea fi înscris ca „anul demarajului economic", scriau la începutul anului corespondenții străini din capitala algeriană. Ultimele luni au fost martorele unei intense activități diplomatice a guvernului îndreptată spre lărgirea legăturilor economice și încheierea de acorduri cu un număr cît mai mare de țări. Numai în cursul anului trecut, Algeria a semnat circa 45 de noi contracte, în majoritate privind construirea de uzine și întreprinderi de mare anvergură. Hotelurile capitalei au devenit neîncăpătoare — ele nu sînt însă ocupate de turiști ci de oameni de afaceri veniți din toate colțurile lumii —, iar cheiurile de debarcare ale portului orașului nu mai pot stoca bunurile de echipament sosite din numeroase țări. Întreaga această activitate are o motivație clară — pentru Algeria problema esențială în momentul de față este asigurarea finanțării și realizării planului economic de patru ani (1970—1973).

La opt ani de la dobîndirea independenței, Algeria abordează faza hotărîtoare a dezvoltării economiei sale. Este concluzia la care ajung observatorii în urma analizării conținutului recentului plan cvadrienal, care vine să completeze măsurile preconizate de un „preplan" trienal (1967—1969), ambele înscrise într-o „strategie a dezvoltării" pe termen lung, avînd ca punct final anul 1980. Un program calificat de unii ca „extrem de îndrăzneț", de alții ca „ambițios, dar realizabil".

Septenalul proiectat pentru anii 1967—1973 își propunea construirea bazelor unei economii independente cu ajutorul dezvoltării industriei grele și lichidarea șomajului prin crearea unor industrii cu mare capacitate de absorbție, cum ar fi cea prelucrătoare. Rezultatele preplanului de trei ani au inspirat încredere planificatorilor algerieni. Reforma autoconducerii, crearea de noi societăți naționale (Sonatrach, Sonarem), preluarea de către stat a sectoarelor-cheie ale economiei, creșterea investițiilor — în decurs de trei ani au trecut de la 1,1 miliarde de dinari (1 dinar = 1,125 franci francezi), la 4,5 miliarde — au determinat o creștere a produsului intern brut de la 13 miliarde dinari în 1966, la 15,8 miliarde în 1969. Înzestrată cu asemenea rezultate, Algeria a hotărît să dea bătălia decisivă pe plan economic. Prima etapă — planul de patru ani ; cea de-a doua — perspectivele septenale pînă în 1980 care, conform conducătorilor algerieni, vor trebui să aducă țara în pragul dezvoltării. Referindu-se la însemnătatea recentului plan cvadrienal, președintele Houari Boumediene sublinia într-o cuvîntare rostită la începutul lunii februarie : *„Independența nu are nici sens, nici conținut autentic dacă nu este însoțită de independența economică"*. După cucerirea independenței, arăta președintele, *„nu am uitat nici un moment că trebuie să desfășurăm și să cîștigăm o altă bătălie, cea a construirii unei economii naționale independente și să înlăturăm interesele străine care exploatau bogățiile noastre naționale"*.

Care sînt liniile directoare ale noului plan ? Principala beneficiară a investițiilor prevăzute va fi industria, sectoarele de bază ale economiei și anume hidrocarburile, petrochimia, metalurgia, industria cimentului. Din totalul investițiilor de 26,4 miliarde dinari, 48 la sută vor fi repartizate sectorului industrial. Partea rezervată investițiilor private — naționale sau străine — apare ca extrem de mică (10 la sută), aportul lor urmînd a se manifesta doar periferic. Sectoarele strategice ale bunurilor de producție sînt strict rezervate acțiunii statului, care vrea să orienteze singur ritmul și prioritățile producției. „Algeria se bazează în primul rînd pe eforturile statului pentru dezvoltarea economiei, ne spunea într-o convorbire ministrul algerian al industriei și energiei, Belaid Abdessalam. Investițiile naționale joacă un rol principal, ele fiind îndrumate spre ramurile de bază ale economiei... În același timp, spunea domnia sa, Algeria nu exclude investițiile private. Ele pot fi folosite, mai ales în etapa actuală de dezvoltare a țării, pentru crearea unor întreprinderi cu capital restrîns în industriile mijlocii și mici existente în țara noastră". O caracteristică a mișcării de dezvoltare economică din ultimii ani a fost abandonarea autogestiunii industriale în folosul unei etatizări progresive, dar nu exclusive, a unor vaste sectoare, în principal în domeniul industrial. De departe cea mai importantă, societatea petrolieră de stat Sonatrach, în stare embrionară în urmă cu cinci ani, dispune în prezent de un adevărat „imperiu industrial" (această societate națională va deveni primul producător de petrol în Algeria, dat fiind că la actuala ei capacitate de circa 10 milioane tone se va adăuga producția celor patru societăți străine recent naționalizate). În cursul aceleiași perioade au fost înființate alte 25 de societăți naționale pe măsura creării de noi unități și a naționalizărilor.

Pe ramuri industriale, planul preconizează următoarele creșteri : 65 milioane tone petrol brut (față de 45 milioane în 1969) 6,5 miliarde metri cubi gaze naturale (față de 4,5 miliarde), 4 milioane tone carburanți (față de 2 milioane). Siderurgia va furniza circa 4 milioane tone produse pe an, iar producția de fontă va fi dublată, ajungînd la 400 000 tone. În industria constructoare de mașini realizările cele mai în-

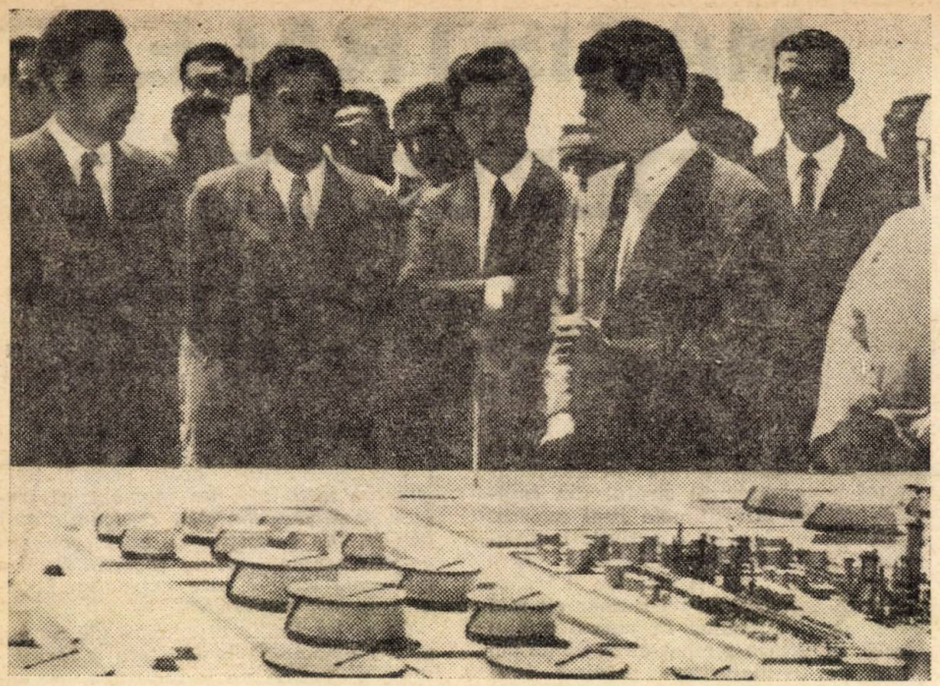

Președintele Houari Boumedienne, care a inaugurat, recent, cîteva obiective industriale din vestul algerian, în fața machetei unei viitoare rafinării

semnate privesc utilajele, motoarele electrice și Diesel, tractoarele. În ce privește petrochimia, gama de produse va fi lărgită substanțial prin intrarea în funcțiune a unor noi unități din complexele industriale de la Arzew, Annaba, Skikda.

„Atu-urile actuale ale planului cvadrienal sînt reale și apreciabile : în afară de o infrastructură rutieră, portuară și feroviară destul de dezvoltată, petrolul și gazele, cele două mari bogății ale țării, datorită comercializării cărora Algeria și-a putut constitui rezerve de devize cifrate astăzi la 2,3 miliarde dinari. Hidrocarburile reprezintă, de asemenea, un instrument de negociere de prim ordin. Încă din 1968, cu o producție de 42,5 milioane tone, Algeria s-a plasat pe locul zece în lume în rîndul producătorilor de petrol. În ultimele zile ale lunii iunie 1969 societatea națională a hidrocarburilor, Sonatrach, anunța descoperirea unui nou zăcămînt de petrol lîngă Ghardaia, în sudul țării. „Trebuie subliniat — arăta președintele societății — că descoperirea a fost efectuată în exclusivitate cu mijloace algeriene". În momentul în care negociatorii algerieni și francezi se pregătesc pentru noi convorbiri, Algerul atribuie o semnificație deosebită acestui eveniment, cercurile petroliere algeriene considerîndu-l drept un atu însemnat în perspectiva reexaminării clauzelor ce reglementează raporturile cu societățile străine. După cum se știe, guvernul algerian intenționează să redeschidă dosarul petrolier franco-algerian care cuprinde modificarea regimului fiscal aplicat companiilor străine, fixarea prețului la gazul natural și, în sfîrșit, pregătirea negocierilor pentru revizuirea acordului petrolier din 1965.

Subsolul saharian va furniza în 1970 50 milioane tone de petrol și circa 2 500 milioane metri cubi de gaze naturale, față de 26 milioane tone și respectiv 1 800 milioane metri cubi în 1965. Redevențele obținute din exportul acestor resurse vor aduce statului algerian 1 500 milioane franci, ceea ce reprezintă o creștere de o treime față de 1965. Anul acesta va începe construcția celei de-a patra conducte petroliere Mesdar-Skikda, iar gazul natural de la Hassi R'Mel, evacuat încă din 1961 prin Arzew, va beneficia peste cîteva luni de un nou canal de evacuare cu punctul final la Skikda.

Evaluînd potențialul de care dispune țara, autoritățile au în vedere, în același timp, greutățile acțiunii lor, în primul rînd, folosirea brațelor de muncă și apoi lipsa de cadre superioare și medii. Algeriei îi lipsesc astăzi 4 000 de ingineri, 10 000 de tehnicieni și 30 000 de muncitori calificați. În total, prin actualul plan se alocă educației naționale, 8,5 miliarde dinari, un efort considerabil dar absolut necesar, cu atît mai mult cu cît chiar și pentru 1973, se pronostichează un deficit de 14 000 cadre superioare. Totodată, în perspectivă — mai ales ca urmare a descoperirii uriașelor zăcăminte libiene de petrol — s-ar putea ridica problema debușeurilor. Pentru moment, se consideră însă că recenta admitere a Algeriei în O.P.E.C. îi va ușura găsirea de clienți.

Paralel cu acest efort industrial, guvernul continuă să acorde o atenție deosebită agriculturii. „Deși Algeria a hotărît în mod ireversibil să realizeze într-un timp relativ scurt revoluția sa industrială pentru a-și asigura mijloacele unei dezvoltări rapide și ale independenței economice — scria cotidianul algerian «El Moudjahid» — ea nu a pierdut din vedere că agricultura va fi încă multă vreme sursa principală a necesităților alimentare ale populației, mijlocul de a obține importante venituri din export și sectorul determinant pentru eliminarea subdezvoltării". În termeni de producție, rezultatele din agricultură nu sînt nici excelente, nici proaste. Autoritățile nu ascund faptul că, după o scădere catastrofală în primii ani după independență, producția agricolă a atins în prezent nivelul anului 1962.

Prin defalcarea investițiilor actualului plan, agriculturii i-au fost preconizați 20 la sută din suma totală, preconizîndu-se extinderea suprafețelor cultivabile, ameliorarea randamentelor și dezvoltarea culturilor industriale. Măsurile au pe lîngă un caracter administrativ — o mai bună gestiune a terenurilor — determinat de structurile încă arhaice ale agriculturii algeriene, și un caracter tehnic — lansarea unor mari proiecte hidraulice, construirea de baraje pentru irigații, forarea de puțuri de apă, reîmpădurirea unor regiuni.

Încă din momentul independenței, reforma agrară a fost considerată un obiectiv urgent și prioritar. Urgent, dar extrem de dificil, dacă se are în vedere că a fost nevoie de aproape opt ani pentru a elabora un proiect de „Cartă a revoluției agrare" dat publicității în acest an, la sfîrșitul lunii aprilie a.c.

Se știe că, încă din 1963, în agricultură nu mai există proprietăți private străine : toate pămînturile foștilor coloni (2,2 milioane hectare) au fost expropriate și repartizate felahilor în „autogestiune". Împreună cu cooperativele create de vechi combatanți, sectorul cu „autogestiune" cuprinde o mare parte din cele mai bune terenuri agricole. Pînă în prezent, atenția autorităților a fost concentrată spre remedierea prin sistematizare și o îmbunătățire a organizării, a deficiențelor manifestate în acest sector. Rămînea de rezolvat problema pămînturilor proprietate algeriană. Potrivit unor statistici recente s-a constatat că marile proprietăți nu sînt rare : există 16 530 de proprietari (cei care posedă peste 50 ha), care dispun de 25 % din suprafața cultivabilă, în timp ce 308 995 țărani (proprietari de loturi mai mici de 5 ha) dețin 10% din pămînturi.

Noua Cartă, reamintind că „autogestiunea a constituit doar prima fază a revoluției agrare", subliniază că cea de-a doua, „mai complexă și mai importantă", va consta nu numai în „redistribuirea pămînturilor potrivit simplelor principii ale egalitarismului", ci prin „crearea condițiilor pentru punerea în valoare a acestor terenuri se va ajunge la emanciparea culturală, economică și socială a felahului". Astfel, proiectul de reformă agrară prevede distribuirea unor loturi de minimum 10 hectare țăranilor lipsiți de pămînt, terenuri ce vor fi achiziționate, în principal, din proprietățile celor ce nu-și lucrează direct pămîntul sau din cele ce depășesc suprafața de 50 de hectare. Se exceptează muncitorii algerieni emigranți în străinătate — cazul a numeroși locuitori din Kabylia și din departamentul Constantine — care-și vor putea păstra terenurile. Felahii împroprietăriți sînt invitați să adere la cooperative agricole — un alt aspect important al proiectului de reformă.

Autorii proiectului Cartei care vor „să scoată agricultura algeriană din actuala situație de stagnare" sînt conștienți că, de felul cum vor evolua lucrurile în acest domeniu, depinde în mare măsură viitoarea dezvoltare economică a țării. De aceea, în optica responsabililor algerieni, reforma agrară — menită să modifice substanțial structurile agrare — reprezintă cel de-al treilea element al tripticului în care figurează deja „construirea unei industrii" și „recuperarea personalității culturale a Algeriei".

Rodica GEORGESCU

Corespondență de la Alexandru Cîmpeanu

Ankara:

Controverse politice

Calmul s-a restabilit la Istanbul și în vecinătate, zone ce au cunoscut cu puțin timp în urmă mari violențe și care au determinat Consiliul de Miniștri al Turciei ca, la 16 iunie, în urma a două întruniri extraordinare, să declare starea de urgență, la Istanbul și regiunea învecinată — Kocaeli, cu centrul la Izmit. Pînă la 30 iunie puterea a fost exercitată în această zonă de generalul Kemal Atalay, comandantul primei armate turce. Este pentru prima oară după evenimentele din mai 1960, în urma cărora s-a statornicit actualul regim politic — cînd în Turcia se face uz de „articolul constituțional 124", care acordă guvernului dreptul de a recurge la această măsură extremă, în caz de război sau în alte situații excepționale.

Cu zecile lui de întreprinderi, cu miile sale de ateliere ce se înlănțuie de la o margine la alta a orașului, Istanbulul continuă să rămînă principalul centru economic, realizînd mai mult de jumătate din producția industrială a țării. La rîndul său, învecinatul Izmit, patriarhalul orășel de altădată, populîndu-și faleza cu impunătoare întreprinderi petrochimice, și-a schimbat radical structura, afirmîndu-se în ultimii ani pe firmamentul Turciei moderne printr-o dinamică activitate economică și socială. În acest context e lesne de înțeles de ce evenimentele care au dus la declanșarea mecanismului constituțional prevăzut în articolul 124 i-au preocupat din plin pe observatorii din capitala Turciei. Motivul imediat al instituirii stării de urgență l-au constituit ciocnirile de la Istanbul dintre un mare număr de manifestanți și poliție, în cursul zilei de 16 iunie. În dimineața acelei zile „din toate punctele cardinale" — cum se exprima un ziar — s-au scurs muncitori care, constituiți ulterior în coloane ce totalizau aproape o sută de mii de persoane, s-au îndreptat de-a lungul arterelor orașului, spre piața centrală. Poliția a încercat în diferite puncte să stăvilească coloanele. În ansamblul orașului, înfruntarea s-a soldat cu cîțiva morți și două sute de răniți.

Potrivit observatorilor, inițial, manifestația a avut un caracter pașnic. Demonstranții intenționau să se adune la un miting de protest contra unor prevederi ale proiectului de lege aflat în discuția parlamentului, vizînd introducerea unor restricții în activitatea sindicală. „Turk-is", cea mai mare organizație profesională din țară deținea pînă nu de mult monopolul activității sindicale în Turcia. În ultima vreme, paralel cu „turk-is" au luat ființă și alte organizații sindicale, printre ele distingîndu-se prin activitatea sa „Confederația muncitorilor revoluționari". Diferiți comentatori remarcau faptul că această organizație concurează „turk-isul" prin caracterul radical al revendicărilor sale și prin atracția pe care o exercită față de masa sindicaliștilor din țară. Proiectul de lege aflat în dezbaterea Parlamentului conține clauze, în articolul 9, în virtutea cărora „Confederația muncitorilor revoluționari" ar urma să se autodizolve. În acest fel, „turk-is" ar redobîndi controlul activității sindicale.

Produs al nemulțumirii stîrnite de această inițiativă, marea demonstrație de la Istanbul a constituit în același timp și o reflectare a efervescenței sociale din țară, a îngrijorării crescînde a oamenilor muncii față de unele fenomene care afectează nivelul lor de viață. Este adevărat că, în numeroase regiuni din Turcia, se impun rezultate remarcabile obținute în domeniul dezvoltării economice. S-au construit și se construiesc o serie de întreprinderi metalurgice. Extracția de țiței și industria petrochimică se află într-o ascensiune promițătoare și același lucru se poate spune și despre alte ramuri ale economiei. Turcia produce tot mai multe tractoare, camioane, automobile. Se lucrează la modernizarea porturilor, se croiesc noi șosele. Numeroasele fabrici de ciment construite în ultimii ani și a căror producție este aproape integral destinată cerințelor interne simbolizează amploarea lucrărilor de construcții. Primul ministru Demirel arăta, printre altele, zilele trecute, că exporturile vor depăși în acest an cu 30 milioane de dolari volumul de anul trecut.

Dar eforturile modernizării țării, consideră unii interlocutori de la Ankara și Istanbul, nu sînt repartizate proporțional cu puterea economică a diferitelor grupuri și pături sociale. „Patronii se îmbogățesc excesiv" — declara recent directorul general al ministerului finanțelor, Adhan Kafaoglu, adăugînd că unii dintre ei „realizează cîștiguri inimaginabile", susținîndu-le în același timp impozitelor ; totodată, o serie de ramuri ale economiei — spun aceiași interlocutori — devin tot mai dependente de capitalul străin, atras de forța de muncă ieftină, de pe urma căreia realizează profituri însemnate. În plus, după cum se arată în numeroase materiale de presă, în documente sindicale și cuvîntările unor deputați în Adunarea Națională, cuceririle dobîndite din cînd în cînd de oamenii muncii pe planul retribuirii muncii lor sînt repede anihilate de fenomenul inflaționist care se accentuează. Prețurile, care potrivit datelor oficiale s-au ridicat într-o perioadă de cinci ani cu 72 la sută, continuă să crească.

Ca rezultat al creșterii costului vieții, în ultimele luni s-au desfășurat greve ale muncitorilor și funcționarilor, în sprijinul ridicării salariilor. În momentul decretării stării de urgență, muncitorii de la unele întreprinderi din Izmit se aflau în grevă de 75 de zile. Concomitent, mișcarea studențească se menține de luni de zile la un înalt nivel de intensitate. Trebuie semnalate și acțiunile țărănești de pe țărmul Mării Negre, în cursul cărora mii de lucrători ai ogoarelor au ocupat întreprinderile în care sînt prelucrate produsele muncii lor, ca și mișcarea pentru exproprierea moșierilor. Ziarul „Aksam" scrie că marii proprietari, care alcătuiesc 3,7 la sută din populația țării, dețin 51 la sută din terenurile cultivate. Un termen nou — din ce în ce mai vehiculat în presa turcă — este „starea de spirit din armată" în cadrul căreia s-ar fi înregistrat unele nemulțumiri.

În expresia lor concentrată, complexele fenomene social-economice din țară își găsesc reflectare în viața politică actuală a Turciei. Partidul republican popular, principalul partid de opoziție, și-a întețit criticile față de o serie de aspecte ale programului guvernamental intern. Pentru a cita numai un exemplu secretarul general al acestui partid, Bulent Ecevit, a declarat că în locul sporirii impozitelor pentru echilibrarea bugetului, „justiția socială cere impunerea marilor proprietari de pămînt", care pot plăti suma preconizată de 1,5 miliarde lire turcești. Același partid, susținut de forțe sociale nereprezentate în Parlament, cere și înfăptuirea reformei agrare. În același timp, tendințele centrifuge din cadrul Partidului Justiției, aflat la putere și care și-au găsit expresie în criza guvernamentală declanșată în luna februarie, n-au dispărut. Zilele trecute, un grup de deputați au fost excluși din partid pentru opoziția lor față de programul acestuia. Conducerea partidului a fost, recent, aspru criticată de personalități considerate pînă atunci ca susținătoare ferme ale acesteia, care i-au reproșat „deteriorarea climatului social".

În acest timp, președintele republicii și-a sporit contactele cu liderii partidelor din parlament, cerîndu-le părerea asupra situației din țară. Cu toate acestea, în timp ce observatorii de presă nu exclud eventualitatea recurgerii la o coaliție guvernamentală în scopul însănătoșirii vieții politice, președintele republicii a declarat, în esență, că el nu poate impune o coaliție împotriva voinței partidului aflat la putere. La rîndul său, premierul Demirel, referindu-se la eventualitatea unei demisii, a declarat că va rămîne la post atîta vreme cît va fi susținut de cei care l-au ales. Multimea de comentarii și pronosticuri făcute în coloanele ziarelor, ca și pe culoarele Parlamentului nu lasă să se întrevadă clar evoluția pe mai departe a evenimentelor. Conjunctura politico-socială din Turcia rămîne încărcată de incertitudini.

iunie

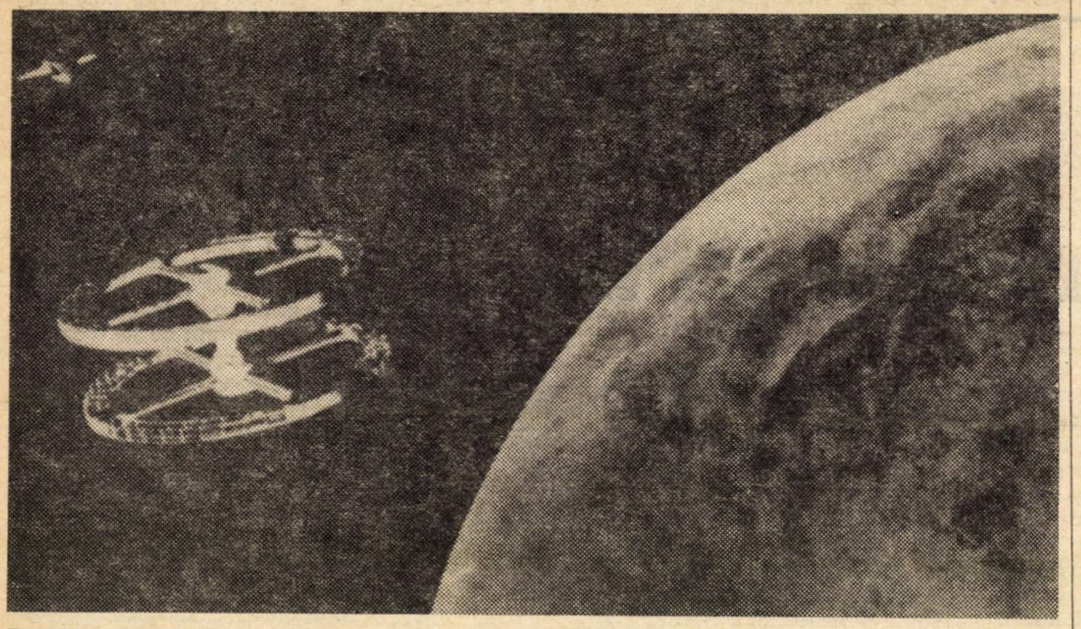

Macheta unei stații orbitale permanente, cu forță gravitațională proprie, obținută prin mișcarea de rotație în jurul axului ei central. Astfel de stații vor putea fi plasate în jurul Pămîntului ca trambuline pentru misiunile cosmice mai apropiate, și în jurul Lunii, ca platforme de pornire și sosire pentru călătoriile interplanetare

EXISTĂ VIAȚĂ PE MARTE ȘI PE VENUS ?

Mai înainte de a se încheia cel de-al doilea mileniu al erei noastre, un om va veni din Marte pe Pămînt.

Nu va fi un marțian. Putem afirma, de pe acum, cu oarecare doză de regret, că marțieni nu există. Ființele oribile și inteligente, cu capul mare, cu ochii exorbitați, cu o guriță mică și rotundă, dar fără nas și fără urechi, pe care le-a imaginat în romanele sale, scriitorul H. G. Wells, n-au dat, pînă acum, nici un semn de viață și nimic nu ne permite să credem că-l vor da vreodată. Faimoasele „canale" văzute și desenate în 1877 de astronomul italian Schiapparelli, cu o lunetă stricată, s-au dovedit a fi iluzorii. Lipsiți pînă și de aceste ficțiuni, „marțienii", înzestrați de Wells cu șapte-opt tentacule suple în loc de corp, n-ar fi avut, în nici un caz, ce să bea și cu ce să se hrănească, pe sărmanul lor astru steril.

Macheta unei rachete atomice a viitorului, propulsată de expansiunea hidrogenului criogenizat care, readus, brusc, la starea gazoasă, este eliminat prin trei perechi de eșapamente și imprimă navelor viteze cosmice de zece ori mai mari decît cele obținute pînă acum

Așadar, de pe „planeta roșie", cea dintîi stea pe care o vedem strălucind pe cerul nostru, în serile senine, nu va veni nici un marțian. În schimb, într-acolo vor porni oamenii, probabil în cel de-al patrulea deceniu al tinerei și fecundei „ere astronautice" pe care o trăim. Va fi cea mai lungă dintre călătoriile posibile într-o viață de om. Dincolo de capătul ei începe tristul vagabondaj printre stele, un voiaj absurd, nesfîrșit, pentru care măsurătorile noastre obișnuite, în ani și decenii, sînt mult prea mici și n-ar mai servi la nimic.

O dată ajunși pe Marte oamenii vor vrea, desigur, să vină înapoi pe Pămînt. Întregul lor itinerar (dus-întors și două săptămîni pe Marte) va consuma un an de zile. Din această supremă încercare, împinsă pînă la limita posibilităților umane și tehnice ale civilizației noastre, savanții speră să descifreze un răspuns mulțumitor la două mari și nedezlegate întrebări :

— există viață pe alte corpuri cerești ?

— cum a început și spre ce viitor se îndreaptă viața în Univers ?

Pînă acum, tentativele de a pătrunde, mai profund, în simburele acestor enigme s-au mărginit la cîteva ipoteze îndrăznețe și la ingenioase lucrări de laborator. Rezultate foarte importante, cum sînt descoperirile privitoare la microstructura materiei, elucidarea unor procese fizico-chimice specifice vieții precum și reproducerea lor artificială, au îngăduit savanților să-și dea seama că absolut toate tainele naturii vor putea fi elucidate, după minuțioase și foarte îndelungate investigații științifice. Mult mai repede și mai ușor s-ar putea ajunge, însă, la aceleași rezultate dacă materia — vie sau, aparent, neînsuflețită — ar fi cercetată pe alte corpuri cerești, de pildă, pe Lună și pe planetele Marte și Venus, în condițiile de acolo. Fiecare din acești aștri reprezintă un stadiu de evoluție prin care a trecut sau prin care va trece, cîndva, Pămîntul însuși. Ideea unui studiu comparativ, făcut în infinitul laborator al spațiului cosmic, a și început, de altfel, a se înfăptui.

Nu vom reaminti zborurile circumterestre, performanțe tehnice extrem de valoroase, constituind prima și poate cea mai grea etapă în drumul spre stele. Nu ne vom opri nici la expedițiile selenare, deoarece nu se știe, deocamdată, dacă Luna este un fruct al Pămîntului, dacă este o vecină născută o dată cu sistemul solar sau dacă nu cumva este un astru rătăcit, captat de Terra din spații nedefinite.

Pentru a răspunde la întrebările fundamentale formulate mai sus, cu mult mai interesante sînt, din punct de vedere științific, și mult mai largi perspective deschid expedițiile spre cele două planete vecine, cu care s-ar părea că ne înrudim de aproape.

Primele încercări de a stabili contactul cu ele datează din anii 1961 (Venus) și 1962 (Marte).

La 12 februarie 1961 o sondă automată denumită, pentru a nu lăsa nici o îndoială asupra misiunii sale, chiar „Venus-1" a fost lansată, în cadrul programului sovietic de explorare a spațiului cosmic la distanțe mari. Stația, grea de 643,5 kg, și echipată cu aparate de telemăsurători, avea un caracter experimental, cu dublul scop de de a se verifica traiectoria spre „planeta albastră" și posibilitatea unor radiocomunicații corecte, coerente, la distanțe de

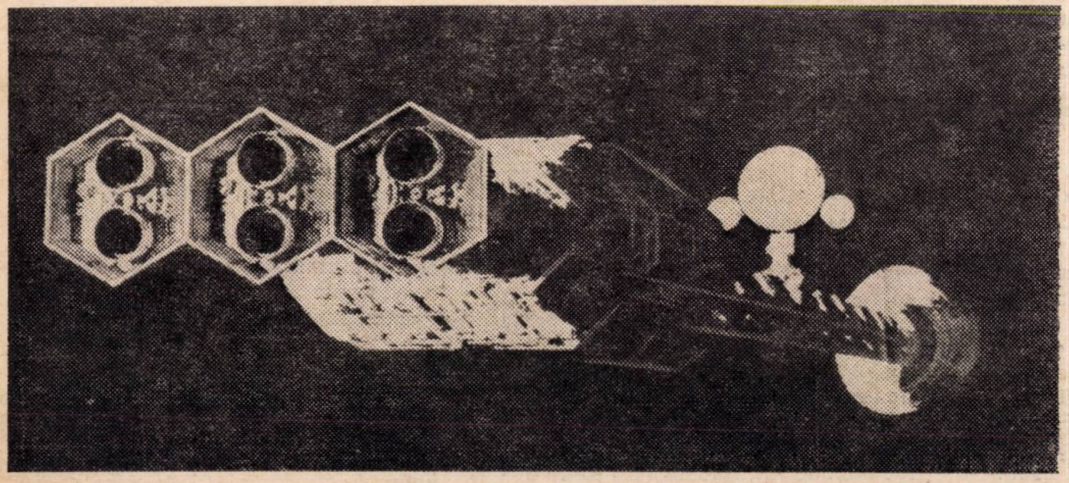

ordinul a 2—3 sute de milioane de kilometri. Din amîndouă punctele de vedere „Venus-1" și-a făcut datoria. S-a apropiat pînă la 100 000 de kilometri de destinație și a transmis informații prețioase, pînă la data de 27 februarie — cînd a tăcut, din cauze necunoscute. În anul următor, la 22 iulie 1962, administrația americană a zborurilor cosmice a făcut, la rîndul ei, prima încercare de lansare a unei stații, tot spre Venus. Din păcate, „Mariner-1", cum se numea stația respectivă, a trebuit să fie distrusă în aer, la numai cîteva minute după lansare, din cauză că un defect al rachetei propulsoare o îndepărtase de traiectoria obligatorie. O lună mai tîrziu, la 27 august 1962 — (după cum se vede ritmul expedițiilor interplanetare a fost rapid, de la început) un nou „Mariner", al doilea din serie, a pornit tot spre Venus. După 109 zile de zbor, la 14 decembrie 1962, stația a trecut la 34 835 kilometri de suprafața planetei. Comunicatul publicat după ce „Mariner-2" a transmis întregul său pachet de radioinformații arăta că „a fost măsurată o temperatură între 250—360 de grade Celsius la nivelul solului venusian ; a fost analizată structura stratului de nori ce învăluie planeta, ajungîndu-se la părerea că e vorba de mase dense de acid cianhidric și acid carbonic supraîncălzit, cu foarte puțini vapori de apă și fără nici un atom de oxigen liber. Primele concluzii, mai degrabă ipoteze, deduse din aceste comunicări au fost că pe Venus nu ar putea exista nici un fel de organism viu. Cel mult — și aceasta era o ipoteză hazardată — ar fi îngăduită speranța că în acel infern fierbinte și toxic s-ar realiza condițiile fizico-chimice necesare pentru cuplarea unor molecule, nașterea unor aminoacizi, pregătirea terenului biomolecular pentru formarea, abia după milioane de ani următori, a primelor celule vii. Același proces, complicat, îndelung, desăvîrșit în ere insondabile, se crede că a avut loc și pe Pămînt, probabil în prima jumătate a celor 4,5 miliarde de ani de existență cosmică a Terrei.

Iată pentru ce se spune că Venus ar fi „un model întîrziat al Pămîntului" și că procesele fizico-chimice de acolo repetă istoria pregeologică a planetei noastre. Ele se desfășoară în condiții incomparabil mai ample și poate, mai apropiate de adevăr decît orice experiență făcută în laboratoarele terestre. Explorarea amănunțită, perseverentă a „luceafărului albastru", cu stații automate perfecționate sau cu stații orbitale, circumvenusiene, instalate la o distanță rezonabilă de atmosfera ei fierbinte, va furniza deci, în mod cert, cunoștințe foarte importante despre originea vieții în sistemul solar.

Primul mesager automat al oamenilor spre „planeta roșie", anume stația „Marte-1", lansată din Uniunea Sovietică a plecat de pe Terra la 1 noiembrie 1962. După un zbor de 141 de zile, care a apropiat-o pînă la 190 000 de kilometri de obiectiv, radioemisiile stației au încetat la 21 martie 1963.

În anii următori, lansările se succed la intervale din ce în ce mai scurte. Se simte o anumită febrilitate în dorința savanților, de a obține cît mai multe date exacte despre planetele vecine. Cîteva încercări eșuează, altele obțin succese promițătoare. „Sond-1" pleacă spre Venus, la 2 aprilie 1964, dar emițătorul său face o pană de curent. La 5 noiembrie, același an, „Mariner-3" (S.U.A.) e lansat spre Marte. Din nou, pană de curent electric. Panourile destinate să capteze energia luminoasă a Soarelui și să o transforme în electricitate, refuză să se desfășoare. Stația e redusă la tăcere. La 28 noiembrie 1964, un nou „Mariner", al patrulea, pornește sub auspicii mai bune, ajunge în zilele de 14 și 15 iulie 1964 la circa 10 000 de kilometri de Marte și transmite primele fotografii „de-aproape" ale acestui astru, nu îndeajuns de clare. Publicarea lor a lăsat intactă pînă și teoria fantezistă a „canalelor". De un mult mai mare interes s-au bucurat, în același an, cîteva fotografii făcute de pe Pămînt, cu un telescop gigantic. Acestea au fost cele dintîi confirmări ale tezei că suprafața lui Marte este presărată cu cratere, asemănătoare celor de pe Lună.

În 1965, la 12 și la 16 noiembrie au fost lansate, în salvă, stațiile sovietice „Venus-2" și „Venus-3", a căror misiune era să aprofundeze studiul spațiului din apropierea „luceafărului albastru" și să verifice o nouă traiectorie de zbor, mai scurtă. Stația „2" a trecut la 24 000 de kilometri de obiectiv, iar stația „3" a reușit să atingă planeta, la 1 martie 1966. Era primul agregat, construit de oameni, ajuns pe solul venusian.

După o scurtă pauză, folosită pentru a se pune la punct un agregat apt să sondeze direct și amănunțit condițiile fizice și chimice de pe planeta albastră, a fost lansată din Uniunea Sovietică, la 12 iunie 1966, stația „Venus-4". Instrumentele sale au transmis măsurători exacte ale drumului parcurs, ale condițiilor fizice din spațiul interplanetar. Apoi, din imediata apropiere de planetă, „Venus-4" a transmis spre suprafața astrului o sondă specială, a cărei coborîre, încetinită de parașute, a îngăduit transmiterea de informații științifice timp de o oră și 38 de minute. Datele înregistrate de sondă au fost recepționate de stația-mamă, „Venus-4", care, după lansarea sarcinii sale, și-a continuat călătoria pe o orbită solară, anume calculată pentru a putea să asigure alimentarea continuă a bateriilor solare. Grație acestui sistem, „Venus-4" a retransmis pe Pămînt, în ziua de 18 octombrie 1967, ca o adevărată „telestație astrală", informațiile primite din atmosfera planetei albastre.

S-a aflat, atunci, că densitatea atmosferei de pe Venus este de 15 ori mai mare decît a atmosferei în care trăim noi. „Aerul" venusian este constituit aproape numai din acid carbonic, deci s-ar putea spune că este atît de „sițonat" încît formează un mediu foarte ostil vieții. Apă nu se găsește decît în proporție de 1 supra 1 000, față de acidul carbonic, iar oxigenul nu a fost detectat. Cîmpul magnetic al lui Venus este de vreo 3 000 de ori mai slab decît al Terrei, ceea ce ar putea să surprindă pe poeții care stăruie în a face o legătură, transcendentă, între numele astronomic al planetei și forța de atracție irezistibilă conferită de mitologie zeiței omonime. Cît despre „starea febrilă" a planetei, termometrele sondei au înregistrat o situație paradoxală. Anume, temperatura de 250—300 de grade din straturile superioare ale norilor compacți a scăzut, în apropierea solului, pînă la 50—60 de grade. Constatările ulterioare n-au confirmat, pe deplin, această ciudățenie. Se pare, totuși, că tocmai densitatea excesivă a norilor înalți formează un ecran pe cerul planetei și reduce foarte mult din intensitatea razelor solare.

În aceste condiții, se poate bănui că formele primare, embrionare, de viață palpită, acum, pe Venus ? Nici o anticipație nu are șanse de succes. „Venus-5" și „Venus-6", ultimele două stații sovietice care au coborît, lin, prin atmosfera planetei, în zilele de 15 și 16 octombrie 1969, au completat multe din datele anterioare, confirmînd că forme de viață comparabile cu cele ce au existat și există pe Pămînt nu sînt posibile, în condițiile de pe Venus. Totuși, nimic nu interzice ipoteza că în imensul cuptor al „luceafărului" germinează, din bioxidul de carbon al atmosferei și rocile sau nisipurile de siliciu ale solului, o formă de existență cu altă compoziție chimică decît a noastră. Elaborată încet, pornind de la unități submicroscopice, situate între cristale și viruși, forma de viață venusiană poate să furnizeze, în milioanele de milenii viitoare, o formă de viață specifică, pornind de la silicați, despre care, deocamdată, nu se poate vorbi decît în limbaj de știință-ficțiune.

În echilibru compensator cu fierbinteala de pe Venus se află frigul de pe Marte. Stațiile trimise spre „planeta roșie" în ultimul timp („Mariner-5", la 25 februarie 1969 și „Mariner-6" la 24 martie același an) au călătorit pînă la sfîrșitul lunii iulie și începutul lui august 1969. Fotografiile luate de la distanțe din ce în ce mai mici de suprafața marțiană (de la 1 232 000 de kilometri pînă la numai 3 219 kilometri) precum și analizele amănunțite făcute asupra firavei atmosfere și asupra solului pustiu de pe Marte, au spulberat aproape toate speranțele că oamenii ar putea găsi forme oarecare de viață pe vecinul nostru dinspre periferia sistemului solar. „Construcțiile" pe care le visa Virgilio Giovanni Schiapparelli și „omuncului" imaginați de Wells și-au terminat existența, topindu-se în istoria romanțată a stelelor.

În schimb, noțiunile obținute pînă acum au meritul că deși desființează ipotezele despre o viață actuală, nu exclud, ba dimpotrivă lasă largi perspective, pentru descifrarea unei bogate informații fosiliere din trecutul, îndepărtat și probabil mult mai cald, al planetei. Atmosfera lui Marte este asemănătoare, ca structură chimică, cu aceea cunoscută de pe Venus. Din nou acid carbonic, mai puțin dens, rarefiat, rece și, în regiunile polare, înghețat formînd calotele albe, strălucitoare, a căror existență este confirmată pe deplin. Oxigenul lipsește din compoziția „aerului" marțian. Apa este și ea, abia detectabilă. Un grup de savanți de la centrul de cercetări spațiale din Passadena a calculat, după măsurătorile transmise de „M—6" și „M—7", anul trecut, că întreaga cantitate de apă aflată pe Marte ar fi de ordinul a 4,2 kilometri cubi, ceea ce înseamnă mai puțin decît o picătură în raport cu miliardele de km-cubi care udă Pămîntul. Nu a fost detectat nici carbonul, esențial vieții organice de pe Terra.

Oricum, actualele descoperiri privitoare la fizica planetei Marte și la chimia atmosferei sale nu numai că nu sînt considerate ca exhaustive și deprimante, ci, dimpotrivă, au dublat interesul savanților terrieni pentru studiul aprofundat al acestui astru. În ce mod vor putea oamenii să cerceteze, nemijlocit, solul, cerul și subsolul marțian ? Stațiile automate trimise pînă anul trecut spre Venus și spre Marte au fost numai precursoare ale marilor expediții. De-abia de-acum înainte programele spațiale ne pregătesc „marile premiere planetare".

Mai întîi, este aproape o certitudine că în 1971—72 pe propriul nostru cer vom vedea stațiile orbitale permanente. Plasate, conform prevederilor cuprinse în programele cosmice sovietice și americane, la distanțe relativ mici deasupra solului (260—360 de km altitudine) aceste stații vor fi asamblate din elemente lansate succesiv și din ce în ce mai complexe. În următorii 5 pînă la 10 ani, stațiile orbitale vor adăposti echipaje de 40—50 de oameni, vor avea depozite de combustibil și platforme pentru lansarea unor nave interplanetare, în condiții incomparabil mai ușoare și mai bune decît lansările directe de la sol.

Ca o consecință a acestei noi forme de lansare, faza următoare a cosmonavigației va include călătoriile cu echipaj uman spre Venus și Marte.

Nici unul din programele cosmice actuale nu menționează posibilitatea *aterizării* oamenilor pe Venus, ci doar

a *zborurilor spre* Venus. Starea acestei planete interzice în mod absolut accesul pămîntenilor, chiar dacă aceștia ar îmbrăca cele mai rezistente costume de protecție. În deceniile viitoare vor fi proiectate, însă, nave cosmice cu echipaj uman, care vor călători pînă în apropierea planetei albastre și se vor instala pe orbite circumvenusiene, pentru a trimite spre solul ei sonde capabile să afle toate secretele acestui astru și să revină la bază, cu mostre de atmosferă și de sol. Ambele vor fi cu două miliarde de ani mai „tinere", decît aerul și solul Pămîntului, nu ca vîrstă absolută, ci în raport cu evoluția lor datorată căldurii solare.

Se înțelege că mai înainte, pînă la înfăptuirea unor stații orbitale în jurul lui Venus, se vor îndrepta spre acea planetă agregate automate, a căror dotare cu instrumente va permite acumularea unui mare număr de informații noi.

Același lucru se va întîmpla și cu Marte, cu deosebirea că pe urma stațiilor automate și a sondelor se pregătesc să plece și oamenii. Într-o carte despre astronomie și astronautică, apărută de curînd la New York, un director de studii de la N.A.S.A., Robert Jastrow, examinează șansele oamenilor de a coborî pe Marte și de a găsi acolo urme de viață. În 1971 și 1973, dacă Administrația americană nu va opera noi reduceri bugetare, vor pleca spre Marte stații automate de tipul „Mariner", cu misiunea de a fotografia de la distanțe din ce în ce mai mici zone anumite din suprafața rece a planetei, pe care vor ateriza oamenii. În 1975, va avea loc, după cum arată Jastrow, una din cele mai interesante încercări de a răspunde la întrebarea dacă există viață pe Marte. Stația automată „Viking" care va fi expediată pe planeta roșie printr-una din ferestrele astronomice deschise în acel an va depune pe sol un „detectiv al vieții", un agregat ingenios format din trei compartimente. De îndată ce agregatul se va așeza pe suprafața planetei roșii, din compartimentul inferior va coborî un instrument care va recolta o mostră de aer și de pămînt marțian, din stratul superficial, pînă la 20—30 de centimetri adîncime. „Carota" astfel recoltată va fi trecută în cel de-al doilea compartiment al agregatului, riguros etanș și amenajat ca o adevărată „sufragerie pentru microorganisme".

Dacă există celule vii, viruși, bacterii, în mostrele de aer și pămînt de pe Marte, în stadiu de spori, aceștia vor fi puși în situația de a se nutri și înmulți, într-un mediu călduț și hrănitor, compus din atomi de oxigen și de azot, din molecule de aminoacizi, din vapori de apă și alte cîteva substanțe. Cel mai de seamă element ce se va găsi în acest „mediu de cultură" va fi, însă, carbonul radioactiv.

Inventatorii acestui agregat de reanimare a formelor de viață de pe Marte speră că microorganismele recoltate și transportate în „sufrageria atomică" se vor alimenta, fie prin combinații chimice spontane, fie prin procese metabolice. Dacă aceste procese vor fi aproximativ asemănătoare celor telurice, microorganismele marțiene vor proceda la reacțiile obișnuite, adică vor înghița carbonul radioactiv, îl vor combina cu oxigenul, vor reține moleculele necesare celulelor și vor degaja *bioxid de carbon*, ca inutil organismului.

Deasupra „sufrageriei" în care savanții speră că se vor produce aceste procese biochimice, se află altă cameră, „a transmisiilor". Bioxidul de carbon acumulat în „sufragerie", conținînd în molecula lui carbon radioactiv va fi *singura* substanță care va putea să treacă la etajul superior, printr-un filtru chimic selectiv. O dată ajunși acolo, atomii de carbon radioactiv vor impresiona o rețea specială, sensibilă la iradiere. La rîndul ei, rețeaua va preface radioactivitatea în semnale electrice care, amplificate în sistemul de telecomunicații al navei, vor fi transmise pe Pămînt.

Procedeul, a cărui schemă sumară am prezentat-o aici, va îngădui să se știe dacă pe Marte există viață sau nu. Un minuscul semn telegrafic, un simplu impuls electric trimis prin spațiu către Pămînt, va însemna răspunsul afirmativ. Absența acestui semn va avea o elocvență tot atît de importantă, în sensul negativ.

Critica adusă acestei metode ingenioase este că agregatul, cu toate „sufrageriile" și filtrele lui analitice nu este apt să identifice decît un singur tip de viață, anume cel existent pe Pămînt. Dar dacă pe Marte a apărut, s-a dezvoltat și a murit, sau trăiește înghețat, refugiat în profunzime, alt tip de viață, specific acestui astru? Microorganismele cu o biostructură diferită de a noastră nu vor gusta „alimentele" terestre și nu vor degaja acid carbonic. În acest caz agregatul va răspunde negativ la întrebarea savanților pămînteni — dar răspunsul acesta s-ar putea să fie neadevărat.

Există o singură modalitate ca analiza să poată fi concludentă: să fie aduse pe Pămînt mostrele de aer și de sol marțian. Ipoteza că acest transport va fi organizat cu stații automate implică o serie de construcții mecanice de o complexitate astăzi irezolvabilă. Cea mai oportună soluție rămîne prezența omului pe Marte. „Carotele" recoltate de oameni ar fi, desigur, satisfăcătoare, bine selecționate. Analiza lor poate să înceapă, în linii mari, chiar la fața locului, și să fie completată în laboratoarele terestre. Dar cînd și cum vor ajunge oamenii pe Marte?

Profesorul Robert Jastrow este de părere că această performanță va fi posibilă în ultimii ani ai secolului 20, cu condiția ca în deceniul 1980—1990 să funcționeze, în jurul Pămîntului și în jurul Lunii stații orbitale nu numai locuite de oameni, ci și suficient de mari și de puternice pentru a crea, la bordul lor, o anumită fracțiune de gravitație, de pildă gravitația de pe Lună (de șase ori mai mică decît pe Pămînt) sau gravitația de pe Marte (de aproape 3 ori mai slabă decît a Pămîntului). Pentru a obține efectul de gravitație, stațiile orbitale din cea de a cincea sau a șasea „generație" trebuie să fie construite ca două imense inele suprapuse, conectate prin „spițe" cilindrice la un „butuc" central. Întregul sistem, antrenat într-o mișcare puternică de rotație, în jurul axei centrale, va putea simula gravitația prin exploatarea forței centrifugale. În camerele amenajate la periferia inelelor, oamenii vor putea să se antreneze și să lucreze în condiții foarte apropiate de cele aflate pe planeta Marte.

Acest avantaj prețios nu este singurul pe care îl oferă stațiile orbitale. Ele pot servi, în zona lor centrală, ca platforme pentru lansarea navelor interplanetare locuite. Energia necesară acestor catapultări cosmice va fi, se știe, de multe ori mai mică decît la nivelul solului.

Totuși, savanții calculează că pentru a putea să trăiască și să lucreze timp de 10—12 luni, în călătoria Pămînt-Marte-Pămînt, fiecare „marțian de import" are nevoie de un „bagaj" indispensabil în greutate de 14 mii de kilograme, fără a socoti, în această sarcină, nici unul din elementele mecanice ale sistemului de transport. Nu trebuie să vi se pară mult. Este adevărat că un om, aflat în condiții normale, pe planeta-mamă, consumă, pentru asigurarea vieții și a confortului sanitar cantități de aer, apă, alimente și echipament de numai 7—8 tone, în aceeași porție de timp. Dar un om aflat în spațiul cosmic și pe o planetă ostilă vieții, are nevoie, pe lîngă consumul normal, de rezerve prudente, de unități de protecție, care-l fac cel puțin de două ori mai „greu" decît acasă.

O navă pentru Marte nu ar putea evolua în condiții de siguranță decît cu cel puțin cinci oameni la bord. Și nu va putea o singură navă — ci, obligatoriu, un cuplu sau o troică, navele urmîndu-se la intervale scurte. Doza de efort va fi, în cazul acesta, greu realizabilă la sol. În practică, pentru lansarea navelor-gigant necesare călătoriilor interplanetare cu destinația Marte-Pămînt, ar fi nevoie de tirul a cel puțin 15—20 de rachete de forța lui „Saturn-5", care lansează, acum, navele din seria Apollo. Propulsiile ar trebui să se facă în timp de 2—3 luni, ceea ce implică un efort financiar și tehnic greu de imaginat în 1970. Poate că în 1990 va fi mai simplu, sau va fi altfel...

Deocamdată, astroingineria este, încă, în sectorul visurilor, pe care le cristalizează în proiecte cvasifictive prin îndrăzneala și proporțiile lor. Rachetele propulsoare ale anilor 1980—1990 și mai ales 1990—2060 nu vor mai utiliza — cred ei — combustibilii actuali (kerosen + oxigen lichid) ci motoare atomice. Schema acestora cuprinde un reactor atomic de proporții reduse, capabil să producă o temperatură internă de ordinul a 2—3 000 de grade Celsius. În jurul cuptorului s-ar scurge, din rezervoare cu totul speciale, hidrogen lichid. Forța de propulsie a rachetei va fi obținută, așadar, de prefacerea bruscă a hidrogenului din lichid în gaz supraîncălzit. Expansiunea hidrogenului prin pîlniile reactoarelor va împinge navele spre cer cu o forță de 3 pînă la 10 ori mai mare decît cele mai puternice rachete actuale.

În aceste condiții — și numai în aceste condiții — navele interplanetare asamblate și echipate pe stații orbitale permanente, pilotate de oameni antrenați în spațiul cosmic, vor porni spre Marte și vor lansa spre suprafața planetei oameni îmbarcați în „moduluri" asemănătoare cu „lemurile" selenare din zilele noastre.

Suspendate la cîțiva kilometri (între 15 și 100) deasupra „planetei roșii", navele vor aștepta pe oamenii-marțieni cît timp va fi nevoie — chiar pînă la o lună de zile terestre — apoi vor porni înapoi spre Pămînt, spre a ne aduce — cu mîinile lor — mostre de pe Marte și — cu vorbele lor — emoționante mărturii despre astrul vecin, singura planetă abordabilă pentru generațiile actuale de terrieni.

Atunci, dacă nu vor apărea alte piedici, să nu uităm că „întotdeauna neașteptatul vine" locuitorii Terrei — extrem de numeroși — vor ști dacă a fost sau este viață pe alte planete, dacă s-ar putea trăi, omenește, pe ele, începînd cu „steaua dimineții".

Mircea GRIGORESCU

The New York Times

CONSERVATORII ENGLEZI ȘI OPȚIUNILE POLITICE

MAI MULT decît majoritatea partidelor de guvernămînt tradiționale care revin la putere după un interludiu, partidul conservator își începe activitatea în Marea Britanie cu un mandat specific de schimbare.

Pe plan intern, conservatorii au expus un program larg. El ar însemna schimbări semnificative în politica fiscală, legea cu privire la sindicate, învățămînt, prețurile agricole și intervenția economică a guvernului în general.

Politica externă a fost puțin menționată în cursul campaniei electorale. Dar aici, de asemenea, un guvern conservator ar putea să aibă un punct de vedere diferit asupra problemelor importante. Iar laburiștii și-ar putea schimba considerabil atitudinea în calitate de partid de opoziție.

Iată unele din principalele sfere ale unor eventuale schimbări de politică.

Impozite. — În cursul campaniei, partidul laburist a ironizat promisiunile de reducere a impozitelor. El a declarat că conservatorii nu ar putea să le respecte decît fie substituindu-le alte impozite, fie reducînd veniturile guvernului într-un mod profund inflaționist.

Edward Heath și colegii săi conservatori au susținut că reducerile de impozite vor majora încasările fiscale la procente mai mici și astfel nu vor fi inflaționiste. Dar conservatorii vor impune, probabil, ca alternativă noi impozite indirecte.

Opțiunea probabilă o constituie taxa la valoarea adăugată folosită în Piața comună. Dar conservatorii nu s-au angajat față de această măsură, dorind probabil să aștepte tratativele pentru intrarea Marii Britanii în C.E.E.

Prețuri. — Conservatorii au exclus orice înghețare obligatorie a salariilor. Dar, s-ar putea foarte bine ca ei să recurgă la îndemnuri de „moderație" printr-o politică „voluntară" a veniturilor.

În general, partidul s-a pronunțat pentru concurență și liberalism economic ca mijloc de a împiedica creșterea prețurilor și de a încetini inflația.

Subvenții. — Pînă în momentul de față se permite ca prețurile agricole din Marea Britanie să-și stabilească nivelul pe piață și fermierii primesc apoi subvenții care să le asigure venituri corespunzătoare.

Politica conservatorilor este de a renunța la acest sistem, și, în schimb, de a majora prețurile de pe piață prin stabilirea de tarife la alimente în momentul în care intră în țară.

Acesta este sistemul Pieței comune. Introducerea lui ar însemna însă pentru gospodină majorări ale prețurilor.

Intervenție. — Guvernul laburist a înființat Corporația de Reconstrucție Industrială pentru a cumpăra acțiuni în industria particulară, pentru a introduce noi capitaluri acolo unde este necesar și pentru a promova fuzionările. Politica conservatorilor este de a desființa Corporația.

Conservatorii sînt gata, de asemenea, să reducă sistemul alocațiilor pentru a încuraja investițiile în regiunile mai puțin prospere ale Marii Britanii, în special în nordul Angliei, Wales și Scoția.

Relațiile de muncă. — Conservatorii au făcut din reforma legii cu privire la sindicate un element important în alegeri.

Ideea conservatorilor este de a împiedica grevele neoficiale, permițînd guvernului să ia măsuri administrative. Ei ar încuraja, de asemenea, sindicatele și conducerile de întreprinderi să semneze contracte obligatorii din punct de vedere legal și ar crea un întreg nou mecanism, ca acela din America, pentru aplicarea relațiilor dintre patroni și sindicate.

Învățămînt. — Pe cînd se afla la putere, partidul laburist a început să aplice unul din programele lui pe termen lung, desființarea școlilor „elementare" pentru copiii mai înzestrați și transformarea lor în școli „generale" — asemănătoare școlilor medii din America — pentru toți copiii.

Conservatorii nu s-au opus construirii de noi școli generale, dar ei au declarat că vor menține multe din școlile elementare tradiționale care ar selecționa, de fapt, copii mai înzestrați. Este cert că legislația laburistă pentru desființarea totală a școlilor elementare va fi abrogată.

Piața comună. — Ca și Harold Wilson, Heath s-a angajat să conducă Marea Britanie la tratative pentru intrarea în Piața comună. Convorbirile au început la Luxemburg la 30 iunie.

Sondajele de opinie arată că în Marea Britanie se manifestă multă îndoială în legătură cu C.E.E. Și Wilson ar putea considera că are posibilitatea să acumuleze capital politic atacînd condițiile tratativelor fără să se opună de fapt intrării.

De aceea, Heath va avea de rezolvat o problemă politică extrem de delicată la tratative. El va trebui să satisfacă în mod realist cerințele actualilor membri ai Pieței comune, dar în același timp să aibă grijă să nu se expună pe plan intern acuzației că a cedat prea mult.

Politica la est de Suez. — Guvernul laburist a hotărît ca pînă la sfîrșitul anului 1971 să desființeze toate bazele britanice din sud-estul Asiei și Golful Persic. Conservatorii afirmă că vor restabili o oarecare prezență britanică.

Ideea cheie a conservatorilor este de a împărți cu Singapore, Malayezia, Australia și Noua Zeelandă răspunderea pentru baza de la Singapore.

Guvernul conservator va avea probabil același punct de vedere ca predecesorul său laburist asupra amestecului american în Vietnam : nu-l va critica fățiș, dar în particular își va exprima insistent speranța că Statele Unite se vor retrage.

Dar aici, de asemenea, partidul laburist în opoziție ar putea să-și schimbe poziția. În calitate de lider al opoziției, Wilson ar putea să acorde mai multă atenție energicei opoziții împotriva războiului din Vietnam manifestată de mulți deputați laburiști.

Africa. — Conservatorii afirmă că vor relua livrările de arme grele către Africa de Sud, suspendate de laburiști.

Ei s-au angajat, de asemenea, să facă o ultimă încercare de a ajunge la un acord cu regimul rebel al minorității albe din Rhodesia. De fapt, mulți conservatori ar dori să se pună capăt sancțiunilor economice împotriva Rhodesiei, dar ar fi greu să se anuleze sau să se critice rezoluțiile O.N.U. reclamînd sancțiuni.

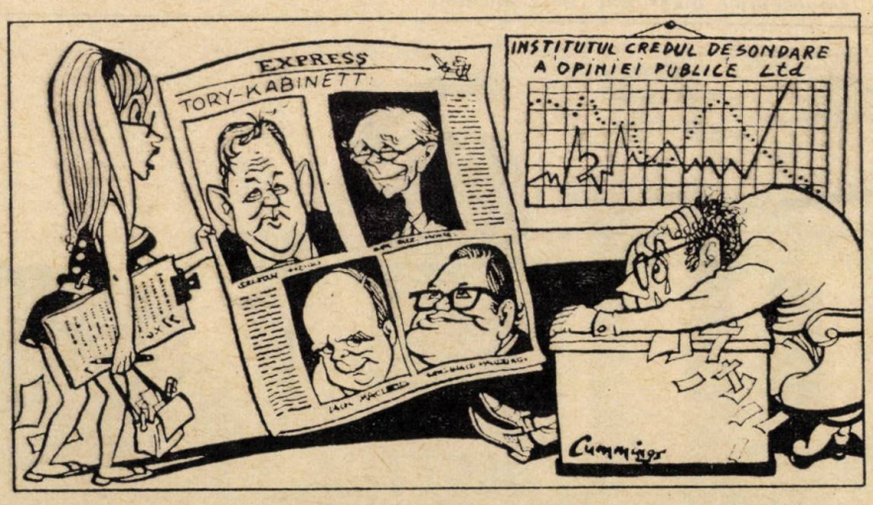

Cînd v-am întrebat cu cine votați, ați spus : Wilson ! Dar cînd ați ajuns la urne...

(Din **Sunday Express**)

LE NOUVEL
OBSERVATEUR
PARIS

PROIECTELE LUI HEATH

SPERIETOAREA unei noi devalorizări fluturată de Edward Heath, în cazul în care nu ar obține victoria, a jucat un rol cert. Este neîndoielnic că liderul partidului conservator a acționat în mod eficient asupra alegătorilor sporind avertismentele cu privire la evoluția dezastruoasă a situației economice în cazul în care laburiștii ar rămîne la putere. Într-o clipă, englezii au uitat redresarea miraculoasă operată de Harold Wilson, pentru a-și reaminti doar că, începînd din 1945, partidul laburist a efectuat două devalorizări. Totul a fost mizat pe calcule economice, pe această prosperitate relativă pe care englezii intenționează s-o păstreze, pe care Edward Heath, cu mai multă convingere decît adversarul său, le-a promis s-o sporească și mai mult și care le-a redat o siguranță vecină cu înfumurarea. După părerea multor observatori, Marea Britanie a părut rareori mai însuflețită de un spirit provincialist și mai indiferentă la restul lumii decît astăzi.

Totuși, Harold Wilson acuzase neîncetat pe conservatori de a fi un partid de incapabili care a lăsat guvernului laburist un deficit de 800 milioane lire sterline pe care el, Harold Wilson, datorită abilității sale și unor sacrificii considerabile, l-a transformat într-un excedent de 300 milioane lire sterline. Dar conducătorul laburist se mulțumise să întocmească un bilanț. El evitase să facă promisiuni și nu își luase nici un angajament.

În cele din urmă, în cursul campaniei electorale, s-a petrecut o ciudată răsturnare a rolurilor. Odinioară, partidul laburist se prezenta în alegeri cu un program de reforme, pus la punct cu grijă și discret de către intelectuali cu pasionate convingeri sociale. Dar săptămîna trecută, conservatorii au fost aceia care au acumulat proiectele.

Campania conservatorilor s-a desfășurat într-un permanent zgomot de fond făcut de ordinatoare și echipe de cercetare în plină activitate, în timp ce campania laburistă dădea impresia că este improvizată de la o zi la alta, de către oameni care și-ar fi notat ideile la întîmplare, pe spatele unor plicuri vechi.

Trebuie spus că sondajele de opinie fuseseră hotărîtoare în atitudinea lui Harold Wilson. De la început pînă la sfîrșit, ele au anunțat în mod atît de clar o victorie laburistă încît votul însuși nu a mai fost considerat decît o simplă autentificare oficială a unui rezultat deja cert. Aceasta a fost adevărata lovitură de teatru a alegerilor. Pentru prima oară de la venirea la putere a lui Truman în Statele Unite în 1948 (toate sondajele arătaseră atunci că Dewey va fi cîștigătorul), mașina s-a stricat, ordinatoarele s-au împotmolit, institutele specializate au dat indicații false.

Ce vor face acum conservatorii cu această victorie ?

Problema capitală pentru viitorul Marii Britanii este dacă Heath, care a dus tratativele de la Bruxelles pînă la refuzul lui de Gaulle, își va putea realiza marea ambiție : să aducă Marea Britanie în Piața comună. Unii spun că nu va reuși s-o facă. Este evident că mulți deputați conservatori din noua Cameră a Comunelor, începînd cu Enoch Powell, sînt ostili acestui proiect.

Heath va fi oare destul de puternic pentru a se înțelege cu membrii partidului laburist care, asemenea lui Roy Jenkins, fostul ministru al finanțelor, împărtășesc convingerea lui că viitorul Marii Britanii se află în Europa ?

Heath va îndrăzni oare să dezbine partidul său din cauza acestei afaceri ? Este încă imposibil să se răspundă la această întrebare și, în orice caz, după surpriza alegerilor, este riscant să se facă azi prognoze. Tot ce se poate spune este că Heath va fi în mod cert un prim-ministru foarte activ. El consideră că Marea Britanie are nevoie să fie trezită din somn și este evident că majoritatea care l-a adus la putere așteaptă din partea lui să încerce realizarea acestui lucru.

Michael DAVIE

Străpungînd cordonul de polițiști, studenții din Saigon demonstrează în fața Parlamentului împotriva politicii duse de regimul Thieu-Ky și pentru încetarea intervenției americane în Indochina

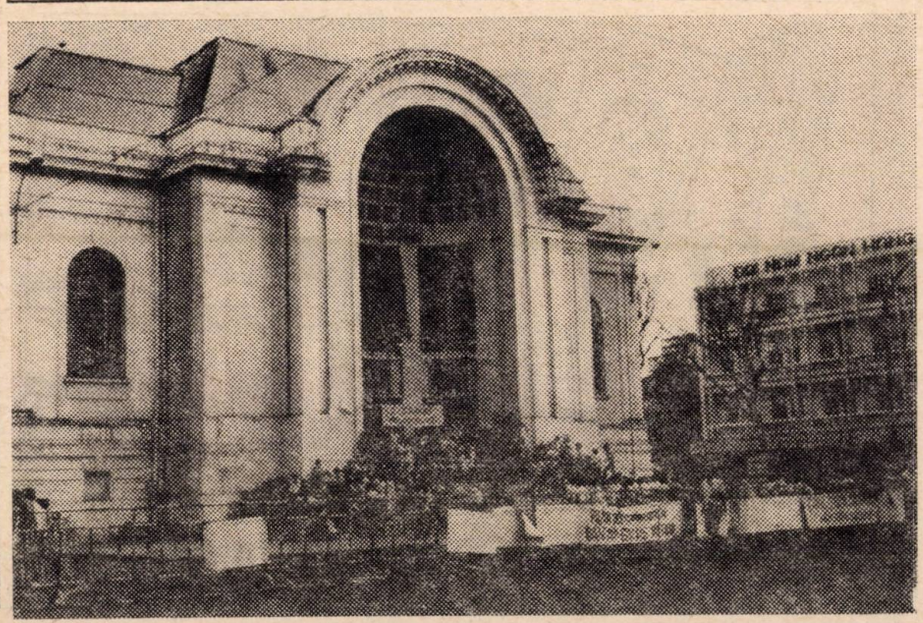

Le Monde
PARIS

REGIMUL DE LA SAIGON ÎN CRIZĂ FĂRĂ IEȘIRE

SITUAȚIA se modifică în capitala sud-vietnameză. Nu mai este vorba de o furtună într-un pahar cu apă clătinat de un pumn de politicieni necunoscuți. De data aceasta, oamenii care revendică — studenții, invalizii de război, anumite sindicate muncitorești sau budiștii cu centrul la pagoda An-Quang — ies în stradă și insuflețesc mișcări reprezentative.

Această situație durează de peste trei luni. Acum cîteva zile, un grup de studenți au ocupat strada la cîțiva pași de biroul primului ministru. La aceeași oră, zeci de mii de muncitori se aflau în grevă. Porturile erau paralizate. Nu departe de primele rînduri de sîrmă ghimpată care apără și în același timp izolează palatul prezidențial, și mai aproape încă de clădirea din beton care adăpostește pe diplomații americani, un tir cu proiectile de fabricație domestică, părea să exprime un antiamericanism abia voalat. În urmă cu două luni, poliția de șoc împrăștiase cu bombe lacrimogene grupuri de foști combatanți infirmi care arborau drapelul național, emblemă a invalidității și a mizeriei lor. În sfîrșit, fundalul îl constituie pe de o parte „faptele de arme" ale armatei sud-vietnameze în Cambodgia, și, în special, pe de altă parte, permanența unui marasm economic, cu perspectiva creșterii continue a costului vieții și, în cele din urmă, a unei inflații galopante.

Situația a fost considerată destul de gravă de către a doua personalitate a statului pentru a cere reforme urgente, în special o remaniere a guvernului, în scopul de a evita răsturnarea lui de

către „forțe de opoziție ca studenții, budiștii și foștii combatanți". În vremuri obișnuite, și într-o altă țară, un avertisment de acest gen, venit de sus, ar putea fi suficient pentru a condamna echipa aflată la putere. În Vietnamul de sud, și în timp de război, trebuie să credem că lucrurile stau altfel. Este adevărat că vicepreședintele este generalul Ky, care obișnuiește să practice sistemul strigătelor de alarmă, că nu se știe niciodată unde începe opoziția și că nu trebuie să te încrezi în aparențe. Cît timp va mai putea să se mențină situația actuală ?

Cea mai mare preocupare au constituit-o studenții. Conducători ai mișcării au fost arestați și torturați. Ulterior, autoritățile și-au schimbat atitudinea, tribunalul însărcinat să se pronunțe s-a declarat incompetent și, treptat, majoritatea acuzaților au fost puși în libertate, în timp ce unele din cererile lor erau satisfăcute.

Între timp, manifestațiile au continuat în mod sporadic. Dar mișcării nu prea omogene încă de la început, i s-au alăturat ulterior elemente din anumite cercuri ale opoziției, chiar și unele apropiate de guvern, astfel încît a devenit dificil să-ți dai seama acum care este structura ei reală.

Perceptibilă încă de un an și jumătate, renașterea politică a mișcării budiste se efectuează cu mult mai puțină pripă decît a acționat în trecut. Cunoscînd mai bine limitele influenței lor, bonzii „pacifiști" aleg metode și lozinci mai moderate. Din nou, călugări s-au sacrificat dîndu-și foc, și funeraliile lor au fost publice. Venerabilul Tri Quang nu a intrat încă în arenă, rezervîndu-se pentru momentul potrivit. Deși nu se prea crede astăzi că numele său ar putea să regăsească ecoul pe care l-a avut în urmă cu șapte ani.

Revendicările formulate de invalizii de război sînt un fenomen nou, cel mai îngrijorător pentru guvern. În mod firesc și în același timp cel mai revelator, simpatia populară se îndreaptă spre mutilații care manifestă în căruciorele lor, mai degrabă decît spre polițiștii care îi împrăștie cu bombe lacrimogene. Se îndreaptă de asemenea spre cei care încearcă să construiască pe trotuarele cartierelor elegante barăci rudimentare din lemn și tablă, mai degrabă decît spre bogătașii care, de cealaltă parte a zidului, trăiesc confortabil în vilele lor cu aer condiționat. Invalizii se numără cu zecile de mii. Organizarea mișcării lor marchează limita dintre suportabil și ceea ce nu mai poate fi suportat. Pentru un regim care se lansează în noi acțiuni militare, manifestațiile ostile ale foștilor combatanți și ale mutilaților nu pot fi de bun augur. Dar ele înseamnă în special că paharul este aproape plin și că de acum înainte justificarea continuării războiului va fi și mai grea.

Intervenind după manifestațiile studenților, budiștilor și invalizilor, o grevă muncitorească a venit să sublinieze la rîndul ei, acum cîtva timp, înrăutățirea situației economice. În ritmul actual, peste un an prețurile vor fi crescut cu 100 la sută. În lipsa unor încurajări serioase ale producției, taxele foarte mari la import decretate în octombrie trecut nu pot decît să dea noi impulsuri inflației. Deficitul bugetar (50 la sută) este inferior cheltuielilor militare. El nu poate fi compensat decît printr-o ofertă de credite americane, care nu vor frîna nici ele creșterea costului vieții. O nouă serie de taxe ar avea același efect. Vietnamul de sud produce foarte puțin, dar cheltuiește de multă vreme mai mult decît produce, și într-un mod care descurajează orice investiție productivă.

De fapt, situația actuală se poate rezuma astfel : intervenția militară americană în Vietnamul de sud a început în 1965 în ciuda bunului simț. Datele locale au fost ignorate. Americanii s-au instalat în țară cu obiective strict militare. Azi plecarea lor pare să înceapă în același fel. „Vietnamizarea", concepută ca un plan de înlocuire militară, nu este însoțită de nici un program serios de reorganizare economică și socială a țării. Neglijînd date totuși elementare, americanii riscă să lase țara — în cazul că vor pleca — într-o stare și mai jalnică. Între timp, sud-vietnamezii sînt nevoiți să-și reducă serios nivelul de trai, continuîndu-și concomitent efortul militar. Cei mai afectați de inflație vor fi desigur oamenii cu venituri fixe, adică în primul rînd un milion de soldați și 300 000 de funcționari.

Pe termen mai lung, regimul de la Saigon ar avea deci multe motive să fie alarmat de o situație care riscă să-i scape de sub control, cu atît mai mult cu cît angajarea armatei lui în Cambodgia ridică, de asemenea, probleme grave.

J.-C. POMONTI

MEDUNARODNA POLITIKA

BELGRAD

OFENSIVA RASIȘTILOR DIN SUDUL AFRICII

PARTICIPANȚII la reuniunea pregătitoare de la Dar Es-Salaam au convenit ca cea de-a treia conferință a șefilor de state și guverne din țările nealiniate să se întrunească în Zambia, iar guvernul acestei țări a acceptat.

Hotărîrea de a convoca viitoarea conferință la nivel înalt a nealiniaților în Africa neagră și anume la Lusaka este oportună și edificatoare din mai multe puncte de vedere. Este îmbucurător că alegerea s-a îndreptat spre Zambia și că președintele Kaunda și guvernul său au acceptat să fie gazdele conferinței. Se știe, într-adevăr, că Lusaka a avut întotdeauna o atitudine activă pe planul nealinierii și că este un promotor permanent al progresului, păcii, cooperării internaționale pașnice, al reglementării litigiilor prin negocieri, al abolirii definitive a colonialismului, al luptei împotriva tendințelor neocolonialiste și al soluționării efective a problemei dezvoltării.

În sudul continentului, Zambia și Tanzania sînt cele mai calificate în ce privește denunțarea acțiunilor colonialismului și neocolonialismului. Aceste țări sînt amenințate, chiar din punct de vedere geofizic — ca să ne exprimăm astfel — de pericolul emanînd din Africa de Sud, din Rhodesia lui Smith și din coloniile portugheze, precum și din Malawi dacă avem în vedere politica dusă de dr. Banda față de Pretoria și Salisbury.

Ultimele inițiative ale premierului sud-african și vizita sa în Malawi (în urmă cu cîțiva ani, faptul ar fi constituit cea mai gravă anatemă pentru un șef de cabinet sud-african care ar fi îndrăznit să viziteze o țară a Africii negre) atestă că guvernul de la Pretoria și cercurile care-l sprijină își modifică politica, că dau dovadă de mai multă suplețe în încercarea de a se „adapta". Dar nu trebuie să ne facem iluzii : nu este vorba nicidecum de o nouă orientare a guvernului sud-african care să indice că rasiștii ar fi dispuși să colaboreze pe bază de egalitate cu celelalte țări africane sau să-și schimbe politica față de negrii din Africa de Sud. Mobilurile sînt cu totul altele. Chiar argumentele pe care dr. Banda le avansează : dependența economică a statului său față de Republica Sud-Africană și Rhodesia, necesitatea de a colabora cu rasiștii din sud din cauza sărăciei Malawi-ului și a faptului că unul din principalele sale articole de export — mîna de lucru — este absorbit de companiile miniere și plantațiile sud-africane și rhodesiene, sînt motive de ordin secundar. Vizita lui Vorster în Malawi are alte rațiuni, extrem de periculoase pentru Africa independentă și îndeosebi pentru Tanzania și Zambia.

În calculele strategice ale Pretoriei și Salisbury-ului, aerodromurile și alte instalații din Malawi (care nu sînt nicidecum opera guvernului dr. Banda) ocupă un loc de prim ordin și aceasta în două direcții. Prima axă de acțiune este dirijată împotriva țărilor africane independente, în principal împotriva țărilor vecine, a doua împotriva mișcărilor de eliberare din Angola, Mozambic, Rhodesia și Africa de Sud. Plasarea Malawi-ului pe orbita strategică militară a rasiștilor din sud a fost scopul esențial al vizitei primului ministru Vorster în această țară. Guvernul Vorster nu renunță la „principiile" sale, nu urmărește decît să-și adapteze tactica la noile împrejurări.

Este explicabil, de aceea, că guvernele țărilor africane, mai ales cele direct amenințate, iau măsuri pentru a-și apăra integritatea și independența. Țări ca Zambia, Tanzania, Uganda consideră că cel mai bun mijloc pentru întărirea securității și independenței lor este accelerarea dezvoltării economice, edificarea unei economii naționale solide — baza oricărei independențe autentice. Platformele elaborate de aceste trei state — „Umanism în Zambia", „Declarația de la Arusha" în Tanzania și „Carta omului de rînd" în Uganda — țin cont de particularitățile naționale, scopul lor fiind instaurarea unor raporturi social-economice susceptibile

să apere pe omul muncii împotriva elementelor retrograde care împiedică forțele naționale să progreseze spre o societate mai echitabilă și mai modernă, dar și împotriva factorilor externi care vor să se erijeze în tutori, în forme vechi sau noi.

Măsurile adoptate de guvernele acestor țări pe plan economic tind, în esență, să întărească rolul factorului național în detrimentul celui moștenit în momentul dobîndirii independenței. Guvernul zambian controlează de pe acum o mare parte a zăcămintelor de cupru și își intensifică colaborarea economică și financiară cu țări cu care nu a avut pînă în prezent posibilitatea s-o facă. Uganda a adoptat, de asemenea, în ultima vreme, măsuri care permit guvernului și întreprinderilor naționale să participe mai activ la dezvoltarea economică în folosul poporului ugandez. Tanzania s-a angajat, de mai mult timp, pe calea emancipării economice în toate sectoarele de activitate. Toate acestea arată că țările Africii orientale atribuie o importanță specială dezvoltării lor economice accelerate. În această acțiune ele pot conta pe sprijinul comunității internaționale și a forțelor progresiste ale lumii. Cu atît mai mult cu cît pe planul politicii externe, aceste țări optează pentru pace, nealiniere și coexistență.

Ljubo RELJIĆ

SYDSVENSKA DAGBLADET

VOTURILE NEHOTĂRÎȚILOR

SE POATE afirma cu oarecare temei că lupta pentru alegătorii șovăielnici va fi hotărîtoare în alegerile pentru noua legislatură unicamerală, care au loc în septembrie în Suedia. Potrivit unui sondaj Gallup publicat de ziarul „Aftonbladet", la începutul anului electoral, 18 la sută din alegători au declarat că nu știu cum vor vota.

Dar dacă luăm în considerare cifrele acelora care s-au hotărît deja, sau cel puțin sînt de părere că știu cum vor vota la toamnă, apare tabloul tradiționalei fixități a politicii suedeze. Slabele rezultate obținute de social-democrați în alegerile din 1966 au arătat, desigur, că poziția lor majoritară poate fi periclitată, dar în ajunul alegerilor din 1968, uriașa organizație a partidului a fost pusă în mișcare și social-democrații au obținut ceva mai mult de jumătate din voturi, adică 50,1 la sută.

Un sondaj recent indică aproape exact același procentaj pentru partidul guvernamental, sau 50,2 la sută. Ținînd seama de eficacitatea pe care o are de obicei mașina partidului social-democrat atunci cînd este mobilizată pe deplin, punctul de plecare pare extrem de favorabil și calea pare deschisă pentru o nouă lărgire a bazei lui majoritare. Singurul lucru care ar putea fi considerat în prezent drept un risc pentru social-democrați, este posibilitatea ca, în special în rîndul celor 18 la sută nehotărîți, să se răspîndească părerea că social-democrații sînt suficient de puternici și nu au nevoie de voturi în plus.

În cadrul opoziției, principala schimbare a fost declinul conservatorilor de la vechiul lor procentaj de 13,9 la sută, la 11 la sută, potrivit ultimului sondaj. În același timp, liberalii și-au îmbunătățit procentajul de la 15 la sută în 1968 la 17,2 la sută. Pînă și Partidul de centru înregistrează o anumită creștere, de la 16,1 la sută la 16,8 la sută.

Liberalii au dobîndit un nou lider, Gunnar Helén, pe care „clasa mijlocie" pare să-l considere un atu mai puternic decît era predecesorul său, și s-a produs o deplasare de la conservatori spre liberali. Totuși, potrivit sondajului, trupele „de bază" din cadrul celor două partide se deosebesc între ele prin faptul că adepții lui Yngve Holmberg sînt în mod clar mai credincioși partidului lor decît adepții lui Gunnar Helén.

Comuniștii obțin rezultate mai bune decît în 1968. Procentul de 3 la sută pe care îl înregistraseră atunci pare să fi crescut acum la 3,3 la sută. Ținînd seama de noile legi electorale, care vor fi aplicate anul acesta, pentru a obține un loc în parlament, partidul trebuie să întrunească cel puțin 4 la sută din totalul voturilor. Perspectivele lor cele mai favorabile sînt la Norrbotten. Un procentaj de 12 la sută din voturi înregistrat acolo ar garanta reprezentarea comuniștilor cu un mandat din partea districtului local.

Celelalte partide nu au motiv să fie mulțumite de situația lor, deoarece procentajul întrunit de ele este de 1,7 la sută, față de 1,8 la sută în ultimele alegeri. De aceea se poate deduce că partidul democrat-creștin va pierde și mai mult din poziția lui slabă. Partidul progresist nu poate conta, probabil, pe mai mult de 1 la sută din voturi, astfel încît acest nou partid nu va putea obține mai mult succes decît partidul democrat-creștin în eforturile lui de a cîștiga un loc în parlament.

În măsura în care sondajul dă o imagine aproximativă a simpatiilor alegătorilor în cursul primelor două luni ale anului, se impune concluzia că social-democrații au ieșit neașteptat de bine de pe urma schimbării liderului lor, a neliniștii de pe piața muncii, a campaniei pentru „lipsa de încredere" în guvern și a prezentării remarcabile a legislației fiscale. Atitudinea defensivă a guvernului a avut, pare-se, un efect mai mare decît obiecțiile nu prea eficiente ale opoziției.

Adevărata luptă electorală nu a fost încă dată și este prea devreme să facem prognoze cu privire la schimbările de opinie care pot avea loc înainte de 20 septembrie. Dacă lucrurile își urmează cursul obișnuit, social-democrații nu vor avea nici o dificultate să-și păstreze poziția guvernamentală. Dar nu este cu totul de neconceput ca mulți din cei 18 la sută nehotărîți să considere că social-democrații au stat destul timp la putere. În cazul acesta, se pot produce surprize.

Roberto Marcelo LEVINGSTON

Președintele Republicii Argentina

Generalul de brigadă, Roberto Marcelo Levingston a depus, la 18 iunie, jurămîntul în funcția de președinte al Argentinei, la zece zile după ce junta militară l-a înlăturat de la putere pe fostul șef al statului, generalul Carlos Ongania.

S-a născut la 10 ianuarie 1920, la San Luis. Face parte dintr-o familie de militari de carieră și după terminarea școlii se înscrie la concursul de admitere pentru Colegiul Militar, unde este înmatriculat în 1938. Își face serviciul militar ca sublocotenent de cavalerie (1941), iar din 1947 urmează cursurile Școlii militare de informații. Primește, doi ani mai tîrziu, diploma de ofițer cu această specialitate.

Urmează o serie de avansări succesive, concomitent cu perfecționarea pregătirii militare.

Cariera militară a lui Roberto Marcelo Levingston se desfășoară paralel cu activitatea didactică : în martie 1957 este numit profesor la Școala superioară de război, unde, începînd din august, predă cursuri de tehnica transporturilor. Ocupă o serie de funcții superioare militare, continuînd să se arate preocupat de pregătirea teoretică personală.

Un moment important al carierei militare a generalului Levingston are loc la 26 septembrie 1962 : avansarea în funcția de șef al serviciului de informații al celor trei armate. Urmează noi promovări în funcție și în grad : al doilea adjunct al comandantului șef al armatei (1963) — participă în această calitate la prima Conferință asupra informațiilor, organizată în Peru — apoi director al Școlii de logistică „Generalul Lemos" (1965), după ce, la 31 decembrie 1964, fusese avansat general de brigadă. În momentul în care a fost desemnat președinte, generalul Roberto Marcelo Levingston era (din 1968) atașat militar al ambasadei Argentinei în Statele Unite și, de asemenea, reprezentantul țării sale la Consiliul interamerican al apărării cu sediul la Washington.

În rîndurile armatei, generalul Levingston are reputația de bun organizator. Este cunoscută activitatea sa în slujba „teoriei militare a dezvoltării", curent, care, în cadrul armatei argentiniene, este favorabil exploatării integrale a resurselor țării, cu prioritate în domeniul industriei. Prin numirea sa ca președinte — faptul de a fi fost absent din țară în zilele precedente destituirii lui Ongania l-a favorizat — s-a soluționat dificila problemă a succesiunii la președinția Argentinei.

A. V.

poșta redacției

AGENȚIA INTERNAȚIONALĂ PENTRU ENERGIA ATOMICĂ

Dumitru Constantinescu, București. Agenția internațională pentru energia atomică, organism internațional aflat sub egida Organizației Națiunilor Unite, a fost înființată în 1957 la propunerea președintelui Statelor Unite, D. Eisenhower. Agenția își are sediul la Viena și numără astăzi 103 state afiliate ai căror reprezentanți se întrunesc o dată pe an într-o conferință generală cu rol consultativ și deliberativ. Agenția internațională pentru energia atomică este condusă de un consiliu de guvernatori (25 membri) de diferite naționalități, cu rolul de a elabora programul de lucru, supus, ulterior, aprobării conferinței. La fiecare patru ani este ales un director general care, împreună cu cei patru adjuncți, este, potrivit statutului organizației, răspunzător de bunul mers al agenției. Din anul 1961 director general al Agenției internaționale pentru energia atomică a fost ales permanent suedezul Sigvard Arne Eklund. Activitatea organizației, care se pronunță pentru aplicarea tratatului de neproliferare a armelor nucleare, se desfășoară pe multiple planuri, în sensul dezvoltării cooperării și colaborării internaționale pentru folosirea pașnică a energiei atomice. În multe probleme de natură pur științifică, organizația apelează la un comitet consultativ special, format din zece savanți de renume mondial. Într-un recent interviu acordat ziarului „Tribune de Genève", directorul general al Agenției internaționale pentru energia atomică făcea un bilanț al activității organizației : „Din punct de vedere practic, instituția noastră a obținut rezultate remarcabile și desfășoară, cu resurse relativ modeste, o activitate mereu mai vastă. Adăugînd și laboratoarele noastre specializate de la Viena și Monaco (ultimul ocupîndu-se cu fenomenele de radioactivitate în mediul marin) numărul colaboratorilor noștri permanenți se ridică la 950, aparținînd a 52 de naționalități. În afara celor cincisprezece mari conferințe, organizăm în fiecare an peste patruzeci de reuniuni restrînse asupra unor subiecte extrem de variate. Una din problemele asupra cărora ne concentrăm atenția este stabilirea unor norme privind securitatea umană atît în tratarea și manipularea materialelor fuzionabile cît și în legătură cu ambalarea, transportul și eliminarea reziduurilor nocive. Mulțumită intervenției active a agenției au fost obținute progrese considerabile în ameliorarea producției vegetale și animale (spre exemplu în realizarea unor mutații care duc la sporirea randamentului cerealelor de bază — orez, grîu, porumb), în conservarea alimentelor sau în sterilizarea insectelor dăunătoare, fapt care va permite eliminarea produselor chimice răspunzătoare în mare măsură de poluarea hranei, aerului, apei și solului. În sfîrșit, experții noștri contribuie din plin la lărgirea domeniilor de utilizare a izotopilor în medicină și în industrie". Agenția internațională pentru energia atomică va dispune în lunile următoare de un sistem internațional de documentație nucleară — „I.N.I.S." — care va spori capacitatea de cercetare și control.

MAGHREB

Sold. Constantin Munteanu, București. 1) Insulele Perim, Kuria Muria și Kamaran au făcut parte din fosta colonie britanică Aden. Independența Adenului (astăzi Republica populară a Yemenului de Sud) a fost un proces îndelungat. În 1947 ia ființă, pe lîngă guvernatorul britanic, un Consiliu legislativ. În 1962 se votează o constituție care proclamă o autonomie internă, iar un an mai tîrziu statul Aden devine membru al Federației Arabiei de Sud. În 1964, în cadrul unei conferințe care s-a ținut la Londra, se hotărăște acordarea independenței în anul 1968. Mișcarea de eliberare se intensifică, încît autoritățile britanice sînt nevoite să acorde independența înaintea datei stabilite, la 28 noiembrie 1967. 2) „Maghreb" înseamnă în arabă „apus". Numele desemnează partea de nord-vest a continentului african, și țările acestei zone (Algeria, Tunisia, Maroc). (În ultimii ani s-au purtat discuții în legătură cu participarea sau neparticiparea Libiei la un ansamblu de structuri intermaghrebiene.) Colaborarea dintre cele trei țări își are rădăcini destul de vechi. În ianuarie 1948, Algeria, Maroc și Tunisia hotărăsc formarea unui comitet de eliberare nord-africană. În 1952 este întemeiat Comitetul nord-african pentru unitate și acțiune al cărui principal scop era coordonarea luptei împotriva colonialismului. (În februarie 1952 se încheie o înțelegere nord-africană de luptă pentru eliberarea teritoriilor, care își desfășoară activitatea prin consfătuiri regulate). Conferința reprezentanților partidelor „Neodestur" (Tunisia), „Istiqlal" (Maroc) și F.L.N. (Algeria), ținută la Tanger în 1958 se încheie cu o serie de rezoluții printre care și formarea unei federații nord-africane care să ceară retragerea neîntîrziată a tuturor trupelor străine aflate în această parte a continentului. În același an, o altă conferință hotărăște înființarea unui secretariat permanent. Cooperarea dintre țările maghrebiene cunoaște o anume răceală, un timp ,datorită unor diferende de graniță între țările membre. După conferința din februarie 1963 de la Rabat (care se pronunță pentru armonizarea politicii externe, a sistemelor juridic și de educație) această cooperare cunoaște un reviriment. Întîia conferință la nivel înalt a țărilor maghrebiene are loc la 19 iulie 1964 la Cairo, în cadrul Organizației Unității Africane. În decembrie 1964 este înființată o comisie consultativă care studiază posibilitățile dezvoltării relațiilor între țările maghrebiene, iar în anul următor este semnat un protocol economic la Tripoli (alături de Algeria, Tunisia, și Maroc, protocolul este semnat și de Libia). Cu privire la aspectele actuale ale relațiilor dintre țările maghrebiene vă recomandăm consultarea articolului apărut în nr. 31 din 1969 al revistei noastre.

Constantin P.Mihailciuc, Găești. Consultînd articolul apărut în nr. 26 al revistei noastre despre rezultatele alegerilor din Anglia veți găsi explicații ale înfrîngerii partidului laburist. În același număr se află profilul actualului premier englez, Edward Heath.

Constantin Burucanu, Palatinu-Cîmpina, jud. Prahova. 1) Înaintea primului război mondial, Palestina făcea parte din Imperiul Otoman. La sfîrșitul acestui război aspectul lumii s-a schimbat în mare măsură, una din consecințele pozitive fiind destrămarea definitivă a imperiilor habsburgic și otoman. La 26 aprilie 1920, la conferința de la San Remo se hotărăște ca teritoriul palestinian să fie trecut sub mandat englez. La sfîrșitul celui de-al doilea război mondial, în 1946, o comisie de anchetă anglo-americană propune transferarea mandatului britanic asupra Palestinei, Organizației Națiunilor Unite. La 14 mai 1948 este proclamat statul Israel. 2) De la începutul existenței sale ca stat, Israelul a avut capitala la Tel Aviv. 3) Primele ciocniri armate între israelieni și arabi au izbucnit în 1948. 4) Peninsula Sinai este în întregime ocupată de Israel, împreună cu portul Akaba.

PREȘEDINTELE GIRI ÎN ELVEȚIA

H. Grigorescu, Timișoara. Este adevărat că niciodată în istoria elvețiană de după 1848 un om de stat străin nu a vorbit în fața Consiliului Național Elvețian, reunit într-o ședință ordinară. După 122 de ani, la 11 iunie, tradiția sau întîmplarea a fost înlăturată : președintele indian Varahagiri Venkata Giri, care se afla într-o vizită în Elveția, a răspuns cuvintelor de bun venit adresate de președintele Consiliului, Matthias Eggenberger, în fața acestei adunări. Președintele indian s-a prezentat înaintea Consiliului Național elvețian după cuvîntarea pe care a ținut-o la cea de-a 45-a Conferință a Organizației Internaționale a Muncii. Amintind numărul uriaș de șomeri din întreaga lume, dar mai ales din Asia (aproximativ 300 milioane), V. V. Giri a propus să se pună accentul pe dezvoltarea sectorului agricol, deoarece acesta este capabil să absoarbă mîna de lucru excedentară din țările lumii a treia.

Iosif Șuth, Oradea. Întrebării dv. despre geneza „Marseilleziei" am răspuns în nr. 46 din 1969.

CUM A FOST RĂPIT VON HOLLEBEN

Emil Grigorescu, Brăila. După eliberarea sa, ambasadorul Republicii Federale a Germaniei în Brazilia, Ehrenfried von Holleben a precizat, în cadrul unei conferințe de presă, unele lucruri în legătură cu răpirea sa. Autorii răpirii au atacat mașina în care se afla ambasadorul prin focuri în aer, mai întîi, apoi asupra polițiștilor care îl escortau. Obligat să urce într-o mașină dinainte pregătită, ambasadorul vest-german a fost apoi adormit cu cloroform și introdus într-o cutie de lemn („asemănătoare — a spus E. von Holleben — unui sicriu") cu găuri pentru a putea respira. După aproximativ o oră mașina atentatorilor a ajuns la destinație și von Holleben a fost dus într-o încăpere goală, cu un pat de campanie. Ambasadorul vest-german nu a putut preciza nimic în legătură cu aspectul celor care l-au răpit, deoarece în tot timpul detențiunii aceștia au fost mascați. I s-a permis să scrie soției numai în ultimele douăzeci de ore, cu puțin înaintea îndeplinirii de către autoritățile braziliene a ultimului deziderat al celor care îl răpiseră.

FEMEILE GENERAL

D. Ionescu, Piatra Neamț. Femeile care au intrat, în diferite țări, în armată au reușit să ocupe funcții și grade dintre cele mai înalte. Un singur exemplu, foarte recent, este concludent : Pentagonul a dispus ridicarea la gradul de general a două femei din armata americană — Elisabeth P. Hoisington și Anne Mae Hays. Liz Hoisington are 51 de ani, și-a început cariera militară în 1942 și conduce „Women's Army Corps" (corpul auxiliar). Anne Hays are 50 de ani și conduce „Army Nurse Corps" (corpul de infirmiere). În fotografie : cele două femei-general ale armatei americane.

Ilie Nicolae Cocoș, com. Tufești, jud. Brăila. Vă rugăm să adresați întrebările dv. revistelor „Flacăra" sau „Magazin".

Adrian Badea, București. Materialul trimis de dv. nu cuprinde informații noi. Așteptăm altceva.

poșta redacției

INDIENII DIN ALCATRAZ

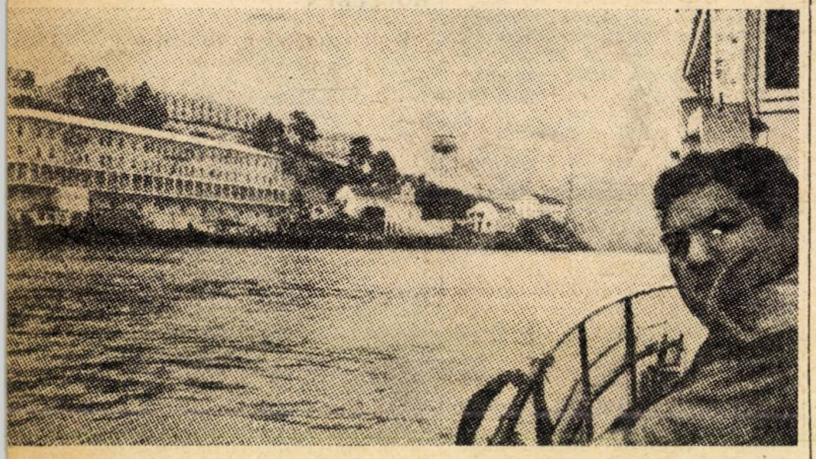

Nelu Botez, Medgidia ; I. Avram, Galați. Închisoarea din Alcatraz fusese părăsită definitiv în 1963. Pe insulă mai trăia un paznic (alb) al farului. La 14 noiembrie 1969, 12 studenți de la colegiul indian din San Francisco încearcă să ocupe insula. Acțiunea eșuează (cei doisprezece sînt prinși de paza coastei). Șase zile mai tîrziu 89 de bărbați, femei și copii indieni reușesc să cucerească, totuși, insula Alcatraz (revista noastră a relatat aceste evenimente în nr. 53 din 1969 și nr. 18 din 1970). De atunci indienii sînt stăpînii insulei, în baza acordului încheiat în 1868 între autoritățile federale și șefii de triburi, potrivit cărora orice pămînt care nu e folosit de albi revine automat indienilor. Indienii din Alcatraz au fost somați în mai multe rînduri să capituleze dar nu au cedat. În cursul săptămînii desfășoară o activitate normală : copiii merg la școală și adulții la lucru, la San Francisco. Pe insulă rămîn numai cîțiva indieni. La sfîrșitul săptămînii, însă, pe acest pămînt arid numit „Stînca" se adună cîteva sute de indieni și simpatizanți ai acestora (din cei aproximativ 20 000 cîți există pe coastă). Indienii au întemeiat o asociație — „Indians of All Tribes, Inc" —, editează un ziar, au o stație de radio „Alcatrazul liber", pe uscat dispun de o adresă, un telefon și un cont la bancă pentru ajutoarele pe care le primesc. Au angajat un avocat care să pledeze pentru interesele lor și dispun și de sprijinul unei agenții de presă. Indienii din Alcatraz locuiesc în fostele clădiri ale administrației și personalului închisorii și plănuiesc deschiderea unui „Centru de cercetare și expoziții a culturii indienilor nord-americani". Accesul în insulă nu e permis decît celor care dispun de o legitimație de presă. Multă lume s-a întrebat de ce autoritățile americane nu au intervenit prompt pentru a înăbuși acțiunea indienilor. Motivele sînt numeroase. În primul rînd, datorită faptului că opinia publică s-a aflat din nou în fața unui fenomen îngrijorător : discriminarea indiană. În S.U.A. trăiesc acum aproximativ 652 000 de indieni aparținînd a 300 de triburi. Mai mult de jumătate din aceștia își duc viața în cele 284 de rezervații. Acțiunea indienilor de la Alcatraz a dezvăluit o mulțime de aspecte ale vieții acestora : longevitatea indiană atinge în medie doar 44 de ani : mortalitatea infantilă este de două ori mai mare decît în rîndurile albilor ; între 20 și 80 la sută sînt șomeri (număr de zece ori mai mare decît media americană) ; durata medie de școlarizare e de aproximativ 5 ani și jumătate (mult mai mică decît a negrilor sau eschimoșilor). După 1963, cînd închisoarea a fost părăsită, insula a trecut de sub controlul ministerului justiției sub cel al ministerului de interne. Acesta a propus indienilor deschiderea unui parc național indian. Propunerea a fost, însă, refuzată. Atunci paznicul alb al farului a fost rechemat, curentul electric și aprovizionarea cu apă potabilă oprite. Dificultățile cu care sînt confruntați indienii din Alcatraz sînt agravate și de faptul că rezervele de apă potabilă au diminuat simțitor după stingerea incendiului care a izbucnit la începutul lunii iunie. Curentul electric se obține în continuare din generatori portativi. Intervenția pazei de coastă și a autorităților federale în vederea evacuării insulei ar întîmpina o puternică rezistență atît din partea indienilor cît și a celor care, în număr tot mai mare, sprijină revendicările lor.

EROUL DE LA MARATHON

I. Vlăsceanu, Cîmpulung-Muscel. Săpăturile arheologice desfășurate mai mulți ani la Marathon au dus la descoperirea unor importante informații în legătură cu viața grecilor de acum aproximativ 2500 de ani și mai cu seamă, în legătură cu celebra luptă dintre greci și perși. De altfel, descoperirile arheologice de aici sînt de pe acum considerate drept cele mai importante din ultimul secol. Recent, profesorul Spyridon Marinatos, inspector general al antichităților din Grecia, a anunțat în cursul unei conferințe de presă cea mai senzațională descoperire : mormîntul unui copil de zece ani care pare să fi fost eroul de la Marathon ! Scheletul copilului se afla înmormîntat împreună cu ceilalți soldați căzuți în lupta de aici, dar într-un mormînt separat, la un metru deasupra tuturor celorlalți. Incisivii și un canin aparțin celei de-a doua dentiții în timp ce restul dinților sînt de lapte. Este de la sine înțeles că afirmațiile profesorului Marinatos au provocat nedumerire și îndoieli. Obiecția principală a fost că mormîntul copilului ar fi ulterior luptei de la Marathon. Demonstrațiile arheologului, fundamentate pe un întreg lanț de obiecte descoperite în acel loc, par să înlăture însă principala obiecție. Disputa nu s-a încheiat încă, deși o mare parte din istorici înclină pentru această ipoteză : eroul de la Marathon a fost un copil.

Lucian Herșcovici, Marian Niță, București ; Ion Dinu, Slănic Moldova ; Nicolae Marinescu, București. Regretăm, dar din lipsă de spațiu nu putem publica materialele trimise de dv.

Gh. Bădescu, Craiova. După o întrerupere de aproximativ doi ani, convorbirile dintre reprezentanții guvernelor Republicii Populare Chineze și Statelor Unite ale Americii au fost reluate la începutul acestui an. Prima dintre întîlniri, desfășurată în capitala Republicii Populare Polone, a avut loc la 20 ianuarie. După o lună, la 20 februarie, a avut loc, tot la Varșovia, o a doua întîlnire între diplomații chinezi și americani. Cea de-a treia întîlnire, programată pentru 20 mai, a fost aminată.

SOVIETUL SUPREM AL UNIUNII SOVIETICE

După cum este cunoscut, la 14 iunie 1970 au avut loc în întreaga Uniune Sovietică alegerile pentru Sovietul Suprem. Sovietul Suprem — cel mai înalt organ legislativ din Uniunea Republicilor Socialiste Sovietice — este compus din Sovietul Uniunii și Sovietul Naționalităților. În conformitate cu Constituția sovietică, care stabilește în detaliu funcțiile celor două Soviete, durata legislaturii este de patru ani.

Sovietul Uniunii *este un organ ai cărui deputați sînt aleși proporțional cu numărul alegătorilor. În legislatura de față au fost aleși 767 de deputați, respectiv un deputat la fiecare 200 000 de alegători. În funcție de numărul alegătorilor din republicile unionale, mandatele (respectiv circumscripțiile electorale) au fost repartizate astfel:*

— *R.S.F.S. Rusă*	*423*	*deputați*
— *R.S.S. Ucraineană*	*150*	„
— *R.S.S. Bielorusă*	*28*	„
— *R.S.S. Moldovenească*	*11*	„
— *R.S.S. Estonă*	*4*	„
— *R.S.S. Letonă*	*7*	„
— *R.S.S. Lituaniană*	*10*	„
— *R.S.S. Gruzină*	*15*	„
— *R.S.S. Armeană*	*7*	„
— *R.S.S. Azerbaidjană*	*15*	„
— *R.S.S. Kazahă*	*39*	„
— *R.S.S. Turkmenă*	*6*	„
— *R.S.S. Uzbecă*	*35*	„
— *R.S.S. Kirghiză*	*9*	„
— *R.S.S. Tadjică*	*8*	„

Sovietul Naționalităților *este un organ cu număr fix de deputați. Aceștia sînt aleși din formațiunile administrativ-teritoriale naționale, indiferent de numărul alegătorilor. Astfel :*

— cîte 32 de deputați din partea fiecărei republici unionale, respectiv 480 de deputați ;

— cîte 11 deputați din partea fiecărei republici autonome (Kareliă, Komi, Udmurtă, Bașkiră, Tătară, Ciuvașă, Mari, Mordvină, Kalmică, Daghestană, Cecено-Ingușă, Osetină de nord, Kabardino-Balkară, Abhază, Adjară, Nahicevană, Karakalpacă, Tuvină, Buriată și Iakută), respectiv 220 de deputați ;

— cîte 5 deputați din partea fiecărei regiuni autonome (Adighetă, Karaceaevo-Cerkeză, Osetină de sud, Nagorno-Karabahă, Gorno-Badahșană, Gorno-Altai, Hakașă și Evreiască), respectiv 40 de deputați ;

— cîte un deputat din partea fiecărui district național (Neneț, Komi-Perm, Iamalo-Neneț, Hant-Mansisk, Evenk, Taimîr, Buriat-Ust-Ordînsk, Buriat-Aghinsk, Ciukot și Koriac), respectiv 10 deputați.

În legislatura a opta, au fost aleși, deci, 750 de deputați în Sovietul Naționalităților. În acest fel, Sovietul Suprem al Uniunii Sovietice al celei de-a opta legislaturi are în componența sa 1 517 deputați.

Ing. Eugen PETRESCU, București

LUMEA

săptămînal de politică externă editat de Uniunea Ziariștilor din Republica Socialistă România

Redacția și administrația : București, Piața Scînteii 1
Telefon 17.60.10. Internațional 18.50.05. și 18.53.55
Telex 197

Tiparul executat la Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii"

Abonamentele se fac la oficiile poștale, factorii poștali și difuzorii voluntari din întreprinderi și instituții

C. P. C. S.

FRAM '70

UN COLȚ DE IARNĂ ÎN PLINĂ VARĂ!

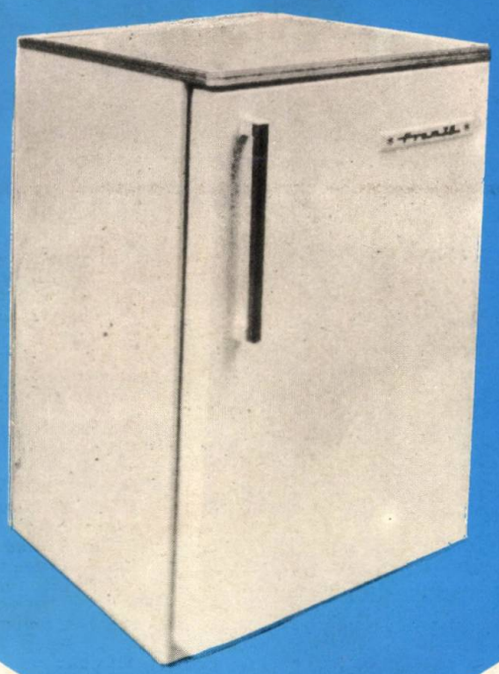

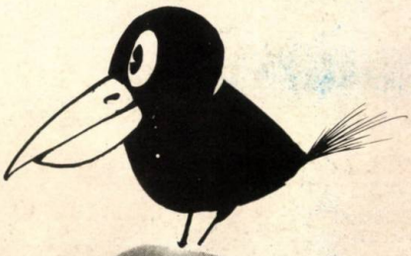

În orice gospodărie

frigiderul

FRAM '70

CARACTERISTICI SUPERIOARE :

- **linie elegantă, gabarit redus**
- **izolație termică îmbunătățită**
- **bulă de nivel și picioare reglabile pentru orizontalitate perfectă**
- **capacitate : 70 litri**
- **consum mic de energie electrică : 1,9 kW/24 h = 0,57 lei/24 ore**

Prețul : 1 540 lei

Se vinde și cu plata în 10—15 rate lunare

HANUL PRAHOVA

s-a redeschis

nitate in stil tradițional româ-esc — organizată de Coopera-ă de consum în incinta „Com-exului expozițional" Piața ințeii

Găsiți în permanență **sărmăluțe muntenești cu mămăliguță, mititei speciali, frigărui asortate, cîrnăciori oltenești, de Orăștie și de Mizil, crochete de caşcaval Gilort, garnituri de salată de sezon. Vinul casei. Soiuri renumite de vinuri românești. Bere. Orchestră și ring de dans.**

Lei 2

LUMEA

Nr. 28 *9 iulie 1970*

Vizita delegației de partid și guvernamentale a Uniunii Sovietice

ANGLIA
Programul guvernului conservator

REPORTAJ DIN R. P. MONGOLĂ

TRATATIVELE DINTRE „CEI 6" ȘI „CEI 4"

Istoria cafelei

VIZITA DELEGAȚIEI DE PARTID ȘI GUVERNAMENTALE A UNIUNII SOVIETICE

Primirea de către tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Consiliului de Stat, a membrilor delegației de partid și guvernamentale a Uniunii Sovietice, condusă de tovarășul A. N. Kosighin, președintele Consiliului de Miniștri al U.R.S.S., membru al Biroului Politic al C.C. al P.C.U.S.

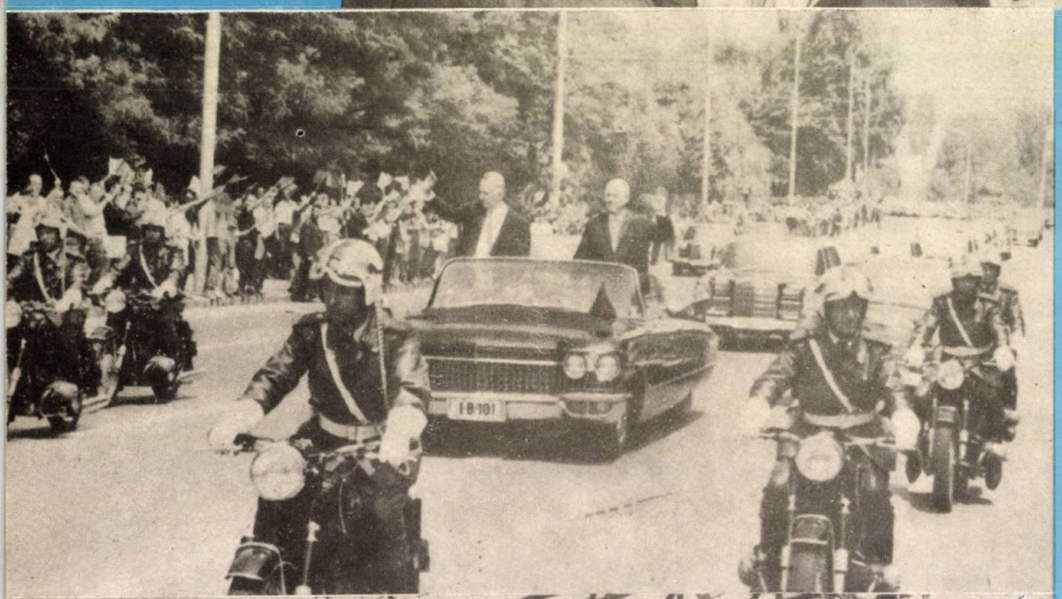

Pe străzile Capitalei

În vizită la Uzinele „1 Mai" Ploiești

LUMEA

Nr. 28 (350) — 9 iulie 1970

sumar

2 VIZITA DELEGAȚIEI DE PARTID ȘI GUVERNAMENTALE A UNIUNII SOVIETICE

5 SĂPTĂMÎNA în telegrame. *Rodica Georgescu*

INTERVIUL NOSTRU

7 ANDRÉ CHANDERNAGOR, președintele Uniunii Interparlamentare
11 Prof. dr. GHEORGHE BUZDUGAN, președintele Consiliului Național al Cercetării Științifice

ARTICOLE, CORESPONDENȚE

8 Conservatorii englezi demarează prudent. *Mihai Matei*
9 Între cei „șase" și cei „patru". *Ilie Șerbănescu*
12 Președintele Pompidou la Bonn. Convorbiri semnificative în contextul european. *Florica Șelmaru*
14 WASHINGTON. Indochina și dilemele politicii americane. *Constantin Alexandroaie*
17 Sudan. Cele 365 de zile. *Stelian Turlea*
22 Ecuador. „Chimborazo" din nou în funcțiune... *Eugen Pop*
23 Povestea materiei prime. O ceașcă de cafea... *Mircea Grigorescu*

REPORTAJ PE GLOB

16 Ulan Bator — Harhorin. *Petru Ignat*

SINTEZE

18 Probleme actuale ale sistemului economic capitalist. *Prof. univ. dr. Ion Bulborea*

LUMEA ÎN CĂRȚI ȘI REVISTE

20 O carte despre rezistența italiană. *Constantin Florea*

PUNCTE DE VEDERE DIN PRESA MONDIALĂ

26—30 Newsweek, The New York Times, The International Herald Tribune, Visión, The Financial Times, Africasia

PROFIL

30 JEAN BEDEL BOKASSA, președintele Republicii Africa Centrală

POȘTA REDACȚIEI (31—32)

În acest număr

Moment important în dezvoltarea relațiilor de prietenie și colaborare multilaterală româno-sovietice

CONSERVATORII ENGLEZI DEMAREAZĂ PRUDENT

INDOCHINA ȘI DILEMELE POLITICII AMERICANE

VIZITA PREȘEDINTELUI POMPIDOU LA BONN

Instabilitatea instituțională în Ecuador

Reportaj pe glob

ULAN BATOR

Povestea cafelei

VIZITA DELEGAȚIEI DE PARTID ȘI GUVERNAMENTALE A UNIUNII SOVIETICE

Vizita oficială de prietenie pe care delegația de partid și guvernamentală a U.R.S.S., condusă de Alexei Nikolaevici Kosîghin, președintele Consiliului de Miniștri al U.R.S.S., membru al Biroului Politic al C.C. al P.C.U.S., a întreprins-o săptămîna aceasta în țara noastră, la invitația Comitetului Central al Partidului Comunist Român și a guvernului Republicii Socialiste România, Tratatul de prietenie, colaborare și asistență mutuală dintre Republica Socialistă România și Uniunea Republicilor Sovietice Socialiste, semnat cu acest prilej, au marcat un moment important în extinderea și adîncirea relațiilor româno-sovietice, în dezvoltarea alianței și cooperării dintre cele două țări, în întărirea prieteniei și colaborării dintre statele, partidele și popoarele noastre.

Cu sentimente prietenești și ospitalitate tovărășească, populația Capitalei a întîmpinat luni la amiază sosirea delegației de partid și guvernamentale a U.R.S.S., salutînd călduros în persoana înalților oaspeți întregul popor sovietic constructor al comunismului. *„În deplin consens cu năzuințele și sentimentele întregului popor român*, sublinia tovarășul Ion Gheorghe Maurer în cuvîntul de bun venit rostit la aeroport, *dorim ca vizita dumneavoastră, semnarea tratatului să se înscrie ca un moment pozitiv în extinderea și adîncirea relațiilor româno-sovietice, să deschidă calea unor noi progrese în întărirea prieteniei și colaborării dintre Republica Socialistă România și Uniunea Sovietică, dintre popoarele celor două țări, dintre Partidul Comunist Român și Partidul Comunist al Uniunii Sovietice*". La rîndul său, tovarășul A. N. Kosîghin releva în răspunsul rostit cu același prilej : *„Delegația noastră vă exprimă recunoștința pentru această primire călduroasă, cordială. Comitetul Central al Partidului Comunist, guvernul sovietic, poporul nostru ne-au trimis la București pentru a semna noul Tratat de prietenie, colaborare și asistență mutuală între Uniunea Sovietică și Republica Socialistă România, pentru a întări alianța frățească a țărilor noastre strîns unite prin legăturile internaționalismului proletar, socialist*".

În cadrul convorbirilor oficiale care au avut loc, cele două părți s-au informat reciproc asupra problemelor construcției socialismului și comunismului în Republica Socialistă România și Uniunea Sovietică, au abordat probleme ale dezvoltării multilaterale a relațiilor româno-sovietice, precum și ale situației internaționale actuale. Schimbul de opinii s-a desfășurat într-o atmosferă de caldă prietenie, deplină înțelegere, stimă și respect reciproc. *„Sîntem bucuroși să subliniem că și discuțiile noastre evidențiază cursul pozitiv al colaborării româno-sovietice, în folosul și spre satisfacția ambelor părți* — declara președintele Consiliului de Miniștri al Republicii Socialiste România în toastul rostit la recepția oferită luni seara în cinstea delegației de partid și guvernamentale a U.R.S.S. *Terenul fertil al relațiilor de prietenie dintre România și Uniunea Sovietică îl formează esența comună a orînduirii sociale, ideologia marxist-leninistă, țelurile socialismului și comunismului, internaționalismului socialist — factori ai căror acțiune este amplificată prin progresul rapid al economiei și culturii statelor noastre*". Cu același prilej, președintele Consiliului de Miniștri al U.R.S.S. evidenția la rîndul său : *„Oamenii muncii din țările noastre, comuniștii sovietici și români sînt strîns legați între ei prin lupta comună pentru triumful idealurilor clasei muncitoare. Noi, comuniștii sovietici, înțelegînd bine însemnătatea internațională a legăturilor noastre de prietenie, sîntem ferm hotărîți să întărim prin toate mijloacele colaborarea frățească a Uniunii Sovietice și României*".

Programul vizitei în țara noastră a oferit înalților oaspeți posibilitatea să ia cunoștință în mod nemijlocit cu eforturile depuse de poporul român, angajat în măreața operă de construcție socialistă a patriei, cu realizări obținute în dezvoltarea multilaterală a economiei noastre naționale. În acest scop, în cursul dimineții de marți, delegația de partid și guvernamentală sovietică, a vizitat o serie de obiective economice din județul Prahova.

În aceeași zi, secretarul general al Partidului Comunist Român, președintele Consiliului de Stat al Republicii Socialiste România, tovarășul Nicolae Ceaușescu, a primit delegația de partid și guvernamentală a U.R.S.S., condusă de A. N. Kosîghin, președintele Consiliului de Miniștri al U.R.S.S., membru al Biroului Politic al C.C. al P.C.U.S. Cu acest prilej a avut loc un schimb de informații cu privire la stadiul actual și de perspectivă al construcției socialismului și comunismului în Republica Socialistă România și Uniunea Sovietică. De ambele părți s-a exprimat satisfacția pentru întărirea continuă a relațiilor de prietenie și colaborare multilaterală dintre cele două state, dorința comună de a dezvolta pe mai departe și de a adînci legăturile frățești de cooperare. În cadrul discuțiilor a avut loc, de asemenea, un cuprinzător și util schimb de păreri asupra situației politice pe plan mondial, asupra unor probleme ale vieții internaționale actuale. Întrevederea s-a desfășurat într-o atmosferă de caldă prietenie tovărășească, de înțelegere și stimă reciprocă.

Marți după-amiază, a avut loc solemnitatea semnării Tratatului de prietenie, colaborare și asistență mutuală dintre cele două țări, după care în Sala Palatului a avut loc un miting al prieteniei româno-sovietice.

Caracteristicile fundamentale ale Tratatului decurg din faptul că el consfințește alianța dintre două state socialiste. Baza lui o formează realitățile social-economice proprii țărilor noastre, necesitățile și posibilitățile de dezvoltare în perspectivă a relațiilor dintre ele.

În prevederile Tratatului își găsesc consacrarea principiile pe care sînt clădite aceste relații. Așa cum se arată în primul articol, Republica Socialistă România și Uniunea Republicilor Sovietice Socialiste vor dezvolta colaborarea între ele *„pe baza ajutorului frățesc, avantajului reciproc, respectării suveranității și independenței naționale, egalității în drepturi și neamestecului reciproc în treburile interne*".

Noul Tratat constituie un puternic instrument de dezvoltare a prieteniei și colaborării româno-sovietice, de adîncire a cooperării bilaterale pe toate planurile vieții economice, sociale și politice.

Partidul și guvernul țării noastre acordă o înaltă prețuire întăririi prieteniei și colaborării dintre România și Uniunea Sovietică. În raportul prezentat la Congresul al X-lea al P.C.R., tovarășul Nicolae Ceaușescu arăta : *„Doresc să subliniez aici, în fața Congresului, că, în spiritul liniei politice tradiționale a partidului nostru, vom acționa și în viitor pentru dezvoltarea relațiilor de prietenie și colaborare multilaterală cu Partidul Comunist al Uniunii Sovietice, cu U.R.S.S., aceasta constituind una din temeliile politicii externe a țării noastre*".

Vizita în țara noastră a delegației de partid și guvernamentale a U.R.S.S., condusă de A. N. Kosîghin, constituie un moment important în întărirea prieteniei româno-sovietice, în dezvoltarea raporturilor multilaterale existente, în interesul popoarelor noastre, al cauzei socialismului și păcii.

TRATAT

de prietenie, colaborare și asistență mutuală între Republica Socialistă România și Uniunea Republicilor Sovietice Socialiste

Republica Socialistă România și Uniunea Republicilor Sovietice Socialiste,

profund convinse că prietenia veșnică, de nezdruncinat, ajutorul reciproc frățesc și colaborarea strînsă, multilaterală dintre Republica Socialistă România și Uniunea Republicilor Sovietice Socialiste, bazate pe principiile indestructibile ale internaționalismului socialist, corespund intereselor fundamentale ale popoarelor celor două țări și întregii comunități socialiste,

călăuzite de dorința de a dezvolta și de a întări continuu relațiile de prietenie dintre poporul român și poporul sovietic, relații cu adînci rădăcini în trecutul istoric, cimentate în lupta comună împotriva hitlerismului și ridicate pe o treaptă superioară în anii construcției socialismului și comunismului, și de a intensifica colaborarea frățească, multilaterală dintre cele două state vecine și prietene,

conștiente fiind că solidaritatea internaționalistă a statelor socialiste se întemeiază pe comunitatea orînduirii sociale, pe unitatea țelurilor și aspirațiilor fundamentale, pe interesele comune ale luptei împotriva imperialismului și reacțiunii,

ferm hotărîte să întărească permanent unitatea și coeziunea țărilor socialiste și să respecte neabătut obligațiile prevăzute în Tratatul de la Varșovia de prietenie, colaborare și asistență mutuală din 14 mai 1955, în perioada de valabilitate a tratatului, care a fost încheiat ca răspuns la amenințarea N.A.T.O.,

dînd expresie dorinței lor ferme de a contribui la întărirea păcii și securității în Europa și în întreaga lume, la dezvoltarea colaborării cu statele europene și cu celelalte state, indiferent de orînduirea lor socială și de a se împotrivi imperialismului, revanșismului și militarismului,

călăuzindu-se după scopurile și principiile Cartei Organizației Națiunilor Unite,

considerînd că Tratatul de prietenie, colaborare și asistență mutuală între Republica Populară Română și Uniunea Republicilor Sovietice Socialiste din 4 februarie 1948, în care sînt formulate țeluri și principii importante, a constituit un fundament durabil pentru dezvoltarea legăturilor de prietenie frățească și a colaborării multilaterale între cele două țări,

avînd în vedere experiența și realizările celor două state în construcția socialismului și comunismului, stadiul actual și posibilitățile de dezvoltare a colaborării politice, economice și culturale între poporul român și poporul sovietic, precum și transformările care s-au produs în Europa și în întreaga lume,

au hotărît să încheie prezentul Tratat și în acest scop au convenit asupra celor ce urmează :

ARTICOLUL 1

Înaltele Părți Contractante în conformitate cu principiile internaționalismului socialist vor întări și în viitor prietenia veșnică de nezdruncinat dintre popoarele celor două țări și vor dezvolta colaborarea dintre Republica Socialistă România și Uniunea Republicilor Sovietice Socialiste, în domeniile politic, economic, științific, tehnic, cultural, pe baza ajutorului frățesc, avantajului reciproc, respectării suveranității și independenței naționale, egalității în drepturi și neamestecului reciproc în treburile interne.

Părțile vor intensifica schimbul de experiență în diferite sectoare ale construcției socialismului și comunismului.

ARTICOLUL 2

Înaltele Părți Contractante pornind de la principiile relațiilor dintre statele socialiste, de la principiile ajutorului reciproc și divizunii internaționale socialiste a muncii, vor dezvolta și adînci și în viitor colaborarea economică și tehnico-științifică reciproc avantajoasă, vor lărgi cooperarea în producție și tehnico-științifică și vor contribui, de asemenea, la dezvoltarea relațiilor economice și a colaborării în cadrul Consiliului de Ajutor Economic Reciproc și cu celelalte țări ale comunității socialiste.

ARTICOLUL 3

Înaltele Părți Contractante vor dezvolta și lărgi în continuare colaborarea dintre cele două țări în domeniile științei, învățămîntului, literaturii și artei, presei, radioului, televiziunii, ocrotirii sănătății, turismului, culturii fizice și în alte domenii.

ARTICOLUL 4

Înaltele Părți Contractante convinse că unitatea și coeziunea statelor socialiste constituie izvorul principal al tăriei și invincibilității sistemului mondial socialist — forța determinantă a dezvoltării societății contemporane — vor acționa neabătut pentru dezvoltarea prieteniei și colaborării între statele socialiste, pentru întărirea unității lor, în interesul cauzei socialismului și păcii.

ARTICOLUL 5

Promovînd consecvent politica de coexistență pașnică a statelor cu sisteme sociale diferite, Înaltele Părți Contractante vor lua măsuri pentru apărarea păcii internaționale și securității popoarelor de uneltirile forțelor agresive ale imperialismului și reacțiunii, pentru rezolvarea problemelor litigioase dintre state prin mijloace pașnice, pentru realizarea dezarmării generale și totale, lichidarea definitivă a colonialismului în toate formele și manifestările sale, pentru sprijinirea țărilor care s-au eliberat de sub dominația colonială și pășesc pe calea întăririi independenței naționale și suveranității.

ARTICOLUL 6

Înaltele Părți Contractante vor milita împreună pentru îmbunătățirea atmosferei și asigurarea păcii în Europa, pentru dezvoltarea colaborării și a relațiilor de bună vecinătate între statele europene, pe baza principiilor suveranității și independenței naționale, egalității în drepturi, avantajului reciproc și neamestecului în treburile interne și pentru crearea unui sistem eficace de securitate europeană.

Cele două Părți vor lua măsuri în vederea stabilirii unor relații de bună vecinătate și dezvoltării înțelegerii reciproce și colaborării în Peninsula Balcanică și în regiunea Mării Negre.

ARTICOLUL 7

Înaltele Părți Contractante declară că una din premisele principale ale asigurării securității europene o constituie inviolabilitatea frontierelor de stat din Europa statornicite după al doilea război mondial.

Părțile își exprimă hotărîrea lor fermă ca, în conformitate cu Tratatul de la Varșovia de prietenie, colaborare și asistență mutuală din 14 mai 1955, să ia împreună cu celelalte state participante la Tratat toate măsurile necesare pentru neadmiterea agresiunii din partea oricăror forțe ale imperialismului, militarismului și revanșismului, pentru asigurarea inviolabilității frontierelor statelor participante la Tratatul de la Varșovia și pentru respingerea agresorului.

ARTICOLUL 8

În cazul în care una din Înaltele Părți Contractante va fi supusă unui atac armat din partea unui stat sau unui grup de state, cealaltă Parte, exercitîndu-și dreptul inalienabil la autoapărare individuală sau colectivă, în conformitate cu articolul 51 al Cartei Organizației Națiunilor Unite, îi va acorda neîntîrziat ajutor multilateral prin toate mijloacele pe care le are la dispoziție, inclusiv militar, necesar respingerii atacului armat.

Părțile vor aduce neîntîrziat la cunoștința Consiliului de Securitate al Organizației Națiunilor Unite măsurile luate în baza prezentului articol și vor acționa în conformitate cu prevederile Cartei Organizației Națiunilor Unite.

ARTICOLUL 9

Înaltele Părți Contractante se vor consulta reciproc în toate problemele internaționale importante care privesc interesele celor două țări, în scopul punerii de acord a pozițiilor lor.

ARTICOLUL 10

Înaltele Părți Contractante declară că obligațiile lor prevăzute în tratatele internaționale în vigoare nu sînt în contradicție cu prevederile prezentului Tratat.

ARTICOLUL 11

Prezentul Tratat este supus ratificării și intră în vigoare în ziua schimbului instrumentelor de ratificare care va avea loc la Moscova în cel mai scurt termen.

Tratatul se încheie pe un termen de douăzeci de ani și va fi prelungit în mod automat de fiecare dată pe cîte cinci ani, dacă nici una din Înaltele Părți Contractante nu îl va denunța, anunțînd aceasta cu douăsprezece luni înainte de expirarea termenului corespunzător.

Încheiat la București, la 7 iulie 1970, în două exemplare, fiecare în limba română și în limba rusă, ambele texte avînd aceeași valabilitate.

Pentru
Republica Socialistă România,
I. GH. MAURER

Pentru Uniunea
Republicilor Sovietice Socialiste,
A. KOSÎGHIN

COMUNICAT

cu privire la vizita delegației de partid și guvernamentale a Uniunii Sovietice în Republica Socialistă România

Ca urmare a înțelegerii dintre Comitetele Centrale ale Partidului Comunist Român și Partidului Comunist al Uniunii Sovietice și dintre guvernele Republicii Socialiste România și Uniunii Republicilor Sovietice Socialiste, în perioada 6—8 iulie 1970 a făcut o vizită oficială de prietenie în Republica Socialistă România delegația de partid și guvernamentală a Uniunii Republicilor Sovietice Socialiste, în frunte cu președintele Consiliului de Miniștri al U.R.S.S., membru al Biroului Politic al Comitetului Central al P.C.U.S., A. N. Kosighin. În cursul vizitei a fost semnat noul Tratat româno-sovietic de prietenie, colaborare și asistență mutuală.

Delegația de partid și guvernamentală a Uniunii Sovietice a fost primită de către tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Consiliului de Stat al Republicii Socialiste România, cu care a avut o convorbire sinceră, tovărășească.

Delegația sovietică a avut întîlniri cu oameni ai muncii din București și Ploiești, a vizitat rafinăria, combinatul petrochimic „Brazi" și uzina de utilaj petrolier „1 Mai".

Oaspeților sovietici li s-a făcut pretutindeni o primire caldă, prietenească — expresie vie a sentimentelor frățești care leagă popoarele celor două țări.

Între delegațiile de partid și guvernamentale ale Republicii Socialiste România și U.R.S.S. au avut loc tratative, care au decurs într-o atmosferă tovărășească, în spiritul înțelegerii reciproce. Delegațiile s-au informat despre construcția socialistă și comunistă în țările lor, au examinat stadiul actual al relațiilor româno-sovietice, căile de dezvoltare în continuare a acestora și au făcut un schimb de păreri cu privire la probleme internaționale actuale.

La tratative au participat:

Din partea română — Ion Gheorghe Maurer, președintele Consiliului de Miniștri, membru al Comitetului Executiv, al Prezidiului Permanent al C.C. al P.C.R., Paul Niculescu-Mizil, membru al Comitetului Executiv, al Prezidiului Permanent, secretar al C.C. al P.C.R., Corneliu Mănescu, membru al C.C. al P.C.R., ministrul afacerilor externe, Vasile Vlad, membru supleant al C.C. al P.C.R., șef de secție la C.C. al P.C.R. și Teodor Marinescu, membru al C.C. al P.C.R., ambasadorul României în U.R.S.S.

Din partea sovietică — A. N. Kosighin, președintele Consiliului de Miniștri al U.R.S.S., membru al Biroului Politic al C.C. al P.C.U.S., M. A. Suslov, membru al Biroului Politic, secretar al C.C. al P.C.U.S., A. A. Gromiko, membru al C.C. al P.C.U.S., ministrul afacerilor externe al U.R.S.S., K. V. Rusakov, membru al Comisiei Centrale de Revizie a P.C.U.S., șef de secție la C.C. al P.C.U.S., A. V. Basov, membru al C.C. al P.C.U.S., ambasadorul U.R.S.S. în România.

Delegațiile au constatat cu satisfacție că Tratatul româno-sovietic de prietenie, colaborare și asistență mutuală din 4 februarie 1948 a contribuit la stabilirea relațiilor de tip nou între România și Uniunea Sovietică, a jucat un rol important în afirmarea unei colaborări largi, reciproc avantajoase între ele.

Continuînd tradițiile de prietenie, afirmate în tratatul precedent, noul tratat oglindește experiența acumulată în colaborarea româno-sovietică, realizările celor două țări în construirea socialismului și comunismului, întărirea relațiilor de prietenie și colaborare dintre țările socialiste, precum și transformările care au avut loc în Europa și în întreaga lume.

În timpul convorbirilor, părțile au reafirmat hotărîrea de a extinde în continuare, în conformitate cu principiile internaționalismului socialist, relațiile de colaborare multilaterală dintre Republica Socialistă România și U.R.S.S., pe baza ajutorului frățesc, avantajului reciproc, respectării suveranității și independenței naționale, egalității în drepturi și neamestecului reciproc în treburile interne.

Delegațiile au exprimat convingerea că adîncirea colaborării prietenești dintre Republica Socialistă România și U.R.S.S. corespunde intereselor fundamentale ale popoarelor ambelor țări, sistemului socialist mondial în ansamblu.

Ambele delegații au subliniat că ele acordă o mare însemnătate unității și coeziunii țărilor socialiste. Ele și-au exprimat dorința fermă de a dezvolta colaborarea în cadrul Tratatului de la Varșovia și de a dezvolta prietenia și colaborarea cu celelalte țări socialiste. Părțile au remarcat importanța dezvoltării colaborări multilaterale în cadrul Consiliului de Ajutor Economic Reciproc, în concordanță cu hotărîrile celei de-a 23-a Sesiuni speciale C.A.E.R.

România și Uniunea Sovietică reafirmă că, conducîndu-se după interesele socialismului, progresului social, în colaborare cu celelalte țări socialiste, cu toate forțele progresiste și iubitoare de pace, vor acționa în mod hotărît împotriva agresiunii imperialiste, colonialismului și neocolonialismului, vor apăra cu fermitate cauza păcii și securității popoarelor.

Părțile au condamnat cu hotărîre agresiunea S.U.A. în Vietnam, extinderea războiului agresiv de către Statele Unite pe teritoriul Cambodgiei, amestecul militar tot mai larg în treburile Laosului și au exprimat solidaritatea lor deplină cu lupta de eliberare a popoarelor din Indochina. Pentru restabilirea păcii în această parte a lumii este necesar să se pună capăt agresiunii americane, să fie ertrase trupele S.U.A. și ale aliaților lor, să fie respectat dreptul popoarelor din Indochina de a-și hotărî singure destinele fără nici un amestec din afară.

În Orientul Apropiat încordarea situației cere adoptarea neîntîrziată a măsurilor pentru soluționarea pe cale politică a conflictului, pe baza rezoluției Consiliului de Securitate din 22 noiembrie 1967, pentru retragerea deplină a trupelor israeliene din teritoriile arabe ocupate și asigurarea dreptului tuturor statelor din această zonă la existență independentă în condițiile păcii și securității.

S-a relevat că România și Uniunea Sovietică se pronunță consecvent pentru convocarea Conferinței pentru securitate și cooperare în Europa și consideră că propunerile cunoscute ale statelor socialiste, cuprinse în Memorandumul de la Budapesta, creează premisele necesare pentru trecerea pregătirii conferinței pe o temelie practică. Succesul Conferinței general-europene — la pregătirea, organizarea și desfășurarea căreia trebuie să participe toate statele interesate — va contribui la instaurarea unui climat de încredere între țările europene, la crearea condițiilor favorabile pentru examinarea problemelor nesoluționate în Europa.

Delegațiile de partid și guvernamentale ale Republicii Socialiste România și U.R.S.S. și-au exprimat încrederea că vizita delegației sovietice în România, încheierea noului tratat de prietenie, colaborare și asistență mutuală, schimbul util, tovărășesc de păreri, care a avut loc, reprezintă o contribuție importantă la dezvoltarea continuă a colaborării multilaterale româno-sovietice, la întărirea unității și coeziunii țărilor socialiste.

săptămîna în telegrame

Roma

DIN NOU CRIZĂ DE GUVERN

Deși în primul moment demisia cabinetului Rumor a produs oarecare surprindere — în special datorită caracterului precipitat — cauzele ei, relevate de comentatori, explică pe deplin declanșarea actualei crize guvernamentale.

După cum se știe, guvernul demisionar fusese constituit la 27 martie, la capătul celei mai lungi crize politice italiene (44 zile) de la proclamarea republicii. Mariano Rumor reușise atunci să reconstituie coaliția de centru-stînga în care erau reprezentate partidul democrat-creștin (P.D.C.), partidul socialist (P.S.I.), partidul socialist unificat (P.S.U.) și partidul liberal. Reușită precară. Divergențele din sînul coaliției s-au intensificat cu timpul, ele atingînd punctul culminant ca urmare a situației create după alegerile de la 7 iunie și a conflictului izbucnit cu privire la modalitățile de guvernare a regiunilor Toscana și Umbria. În aceste regiuni (unde Partidul Comunist împreună cu P.S.I.U.P. au obținut peste 40 la sută din locuri în parlamentele locale), formarea organelor de administrație locală nu este posibilă, matematic, decît în două cazuri : fie prin asocierea partidului socialist la o coaliție de stînga, împreună cu P.C.I. și P.S.I.U.P. ; fie prin acceptarea de către partidele din coaliția guvernamentală a unei colaborări pe plan local cu partidele de dreapta (liberalii și neofasciștii). În aceste împrejurări, partidul socialist a refuzat să răspundă pretențiilor colegilor de guvern de a respinge participarea pe plan regional la o coaliție cu stînga.

Actuala criză politică este complicată și de divergențele profunde în problemele social-economice, totul pe fondul unor mișcări revendicative care au cuprins cele mai variate sectoare. Socialist-unitarii se declaraseră împotriva desfășurării grevei generale hotărîtă de centralele sindicale pentru ziua de 7 iulie (care a fost însă contramandată în ultimul moment) pentru a cere guvernului aplicarea imediată a reformelor sociale.

În scrisoarea adresată secretarilor celor patru partide interesate, Mariano Rumor arată că demisia sa are, în esență, scopul de a determina pe partenerii coaliției de centru-stînga să-și precizeze definitiv pozițiile și să se regrupeze din nou. Rezultă din această scrisoare că premierul demisionar nu consideră experiența de centru-stînga ca fiind perimată și că hotărîrea sa a fost luată — în mod paradoxal — tocmai pentru a întări această formulă. În încheiere, Mariano Rumor apreciază că ar exista condiții pentru relansarea coaliției de centru-stînga și invită pe parteneri la „o confruntare calmă și loială". Departe de a împărtăși aceeași opinie, vicepreședintele socialist al Consiliului de Miniștri, De Martino, consideră că declanșarea unei noi crize într-un moment în care „țara și clasa muncitoare așteaptă rezolvarea unor probleme urgente și grave" reprezintă „o greșeală politică pe care socialiștii nu o pot aproba".

Criza care a reizbucnit pare la fel de greu de rezolvat ca și precedenta, sînt de părere observatorii. Coaliția de centru-stînga manifestă semne clare de divizare, iar în cercurile opoziției de stînga se consideră că demisia premierului Rumor tinde să orienteze spre dreapta evoluția situației politice italiene. Subliniind necesitatea respingerii unor asemenea tendințe, comunicatul Biroului politic al P.C. Italian, dat publicității marți, arată că „există condițiile pentru a se deschide calea unor soluții politice mai avansate și bazate pe o mai largă participare a forțelor democratice și a celor ale muncii", și adresează „un apel la unitate, fermitate și inițiativă tovarășilor socialiști din Partidul Socialist Italian al Unității Proletare și Partidul Socialist Italian, muncitorilor catolici, celor din cadrul Partidului Democratic Creștin, care au denunțat «partidul crizei și al aventurii și au afirmat că doresc să se opună politicii acestuia". În noile împrejurări, unii dintre observatori nu văd o soluționare durabilă decît în organizarea de alegeri generale anticipate, care să aibă loc eventual în cursul toamnei.

În așteptarea unor astfel de alegeri, observatorii consideră că Italia va fi guvernată de un cabinet care să gireze afacerile curente. (Faptul s-a mai produs în timpul unor crize analoge din 1963, 1968 și 1969).

Între timp, începînd de miercuri, Giuseppe Saragat a deschis seria consultărilor obișnuite pentru rezolvarea crizei, întîi cu Giovanni Gronchi, fost președinte al republicii, apoi cu președinții Senatului și Camerei, precum și cu președinții grupurilor parlamentare ale diverselor partide.

Prima serie de consultări se va încheia la 11 iulie.

Belfast

ÎNCORDAREA CONTINUĂ

Deși în ultimele zile nu au mai fost semnalate incidente de mare amploare și starea de urgență parțială, instituită după extrem de gravele ciocniri de săptămîna trecută din Belfast, („o adevărată insurecție" a populației cartierului catolic Falls Road) — a fost ridicată, situația din Irlanda de Nord continuă să se mențină deosebit de încordată. Unitățile britanice exercită în continuare un control sever asupra orașului și efectuează percheziții în toate clădirile publice și particulare în special în căutarea de arme. La Londra, ministerul apărării a hotărît să trimită de urgență în Irlanda de Nord noi unități cu un efectiv de peste 200 de militari și 54 de vehicule blindate. Într-o conferință de presă ținută la încheierea vizitei de 48 de ore întreprinsă la fața locului, ministrul de interne, Reginald Maudling, recunoscînd existența unor motive serioase de îngrijorare, sublinia, totodată, că nu va interveni nici o schimbare a tacticii folosite pînă în prezent. Venirea la putere a conservatorilor, a declarat Maudling, nu va modifica cu nimic politica britanică față de Ulster.

Este cunoscut că Harold Wilson se bucură din partea minorității catolice de un anumit credit în măsura în care sub presiunea guvernului central, autoritățile din Belfast dizolvaseră organizațiile paramilitare protestante, dar mai ales dat fiind că acesta se angajase — este adevărat destul de timid — să efectueze unele reforme de structură. Instalarea unui guvern conservator la Londra a neliniștit pe catolici care se îndoiesc că vor mai beneficia de aceeași înțelegere la Westminster. De aceea consideră observatorii, guvernul Heath trebuie să „continue acțiunea sa pe lîngă Belfast pentru o aplicare urgentă a programului de reforme". Între timp, la Ulster, speranțele în afirmarea unei forțe politice moderate în interiorul ambelor comunități — protestante și catolice — nu au fost confirmate. Primul ministru, Chichester Clark, care în primăvară depășise cu destulă dificultate o criză în sînul partidului său unionist, nu va putea azi — afirmă observatorii — să se angajeze prea repede pe calea concesiunilor față de minoritatea catolică.

În fața gravei deteriorări a situației, primul ministru al Ulster-ului a declarat luni, într-un discurs televizat, că guvernul său este hotărît să ia toate măsurile pentru a împiedica noi tulburări. De altfel, cîteva zile a fost interzisă organizarea de marșuri sau adunări în orașele Belfast, Londonderry și Armagh. Rezultatul a fost anularea unui marș al „Mișcării pentru drepturile civile" ce avea drept scop susținerea cererilor de eliberare a deputatei Bernadette Devlin, după cum se știe, arestată.

O vie nemulțumire a stîrnit în cercurile oficiale nord-irlandeze vizita secretă pe care ministrul afacerilor externe al Republicii Irlanda, Patrick Hillery, a întreprins-o luni după-amiază în cartierul populației catolice Falls Road din Belfast. Primul ministru Chichester Clark a calificat această vizită drept „o dovadă de lipsă de curtoazie", iar reverendul Ian Paisley, lider al populației protestante, drept „un amestec deschis în treburile interne" ale unei provincii britanice. În același timp, Ministerul de Externe al Republicii Irlanda a informat că guvernul său a hotărît să sesizeze O.N.U. asupra situației din Ulster.

Pe străzile din Belfast au fost ridicate baricade iar armata patrulează continuu

săptămîna în telegrame

Nicosia

REZULTATELE SCRUTINULUI

La zece ani după primele alegeri din istoria Ciprului (iulie 1960), electoratul cipriot a fost din nou chemat, duminică, în fața urnelor pentru a-și desemna reprezentanții în Parlament. Pe de o parte, în zona greco-cipriotă 35 de locuri au fost disputate de 141 de candidați reprezentînd în afară de candidați „independenți" următoarele partide : Partidul progresist, Partidul unit, Partidul național democrat, Uniunea democratică de centru și Partidul progresist al oamenilor muncii (A.K.E.L.). Nici unul din aceste partide nu au obținut majoritatea absolută de 18 locuri. Deși cel mai mare număr de locuri l-a ocupat partidul unit, condus de fostul președinte al Parlamentului Clerides (16), observatorii consideră că adevăratul cîștigător al actualelor alegeri este A.K.E.L., toți cei nouă candidați propuși de el fiind aleși. După cum se știe, acest partid preconizează ca unică soluție justă și definitivă a problemei cipriote, „recunoașterea dreptului poporului cipriot de a-și hotărî singur viitorul". Șapte locuri au fost ocupate de Partidul progresist în timp ce Partidul național democrat adept al lozincii „Enossis" (unirea cu Grecia) nu va avea nici un reprezentant în Parlament. Celelalte formațiuni au obținut nu număr mic de voturi.

Tot duminică în zona turco-cipriotă s-au desfășurat alegeri separate pentru desemnarea a 15 deputați din cei 101 candidați prezenți în fața alegătorilor nu ca exponenți ai unor programe partinice ci cu titlu individual.

Una din surprizele actualelor alegeri generale a fost abținerea masivă a electoratului — circa 30 la sută. Fenomenul este explicat de observatori, atît prin influența exemplului președintelui Makarios care nu s-a prezentat la vot, cît și datorită căldurii extrem de mari din ziua de 5 iulie. Problema care se ridică în prezent este dacă în urma acestor alegeri, deputații desemnați de cele două comunități se vor uni sau se vor constitui în Parlamente separate ceea ce ar agrava substanțial divizarea republicii.

Orientul Apropiat

ACORD IORDANIANO-PALESTINIAN

Pe plan regional, atenția observatorilor este reținută înainte de toate de acordul de principiu intervenit în noaptea de 4 spre 5 iulie între autoritățile iordaniene și conducătorii mișcărilor de rezistență palestiniene, acord ce definește condițiile de „coabitare" între iordanieni și palestinieni în regatul hașemit. Potrivit informațiilor transmise de agențiile de presă acordul — considerat la Amman drept un succes al rezistenței palestiniene — se întemeiază pe două principii : „libertatea de acțiune a mișcărilor de rezistență palestiniene în Iordania și respectarea suveranității regelui Hussein și a guvernului iordanian". Problemele de detaliu au fost rezolvate în cadrul reuniunilor la care au participat cele două delegații și membrii comitetului cvadripartit constituit la 22 iunie, la conferința arabă de la Tripoli, din reprezentanți ai Algeriei, Libiei, R.A.U. și Sudanului cu scopul de a facilita găsirea unei soluții pentru criza iordaniană.

Încheierea acordului, subliniază comentatorii, a fost posibilă ca urmare a concesiilor și gesturilor de bunăvoință din partea guvernului iordanian. Remanierea ministerială de la Amman, intervenită cu 48 de ore înaintea sosirii membrilor comitetului de la Tripoli, a înlesnit fără îndoială desfășurarea negocierilor dintre cele două părți. Noul cabinet format de Abdel Moneim Rifai spre deosebire de precedentul condus de Talhouni, este într-adevăr considerat drept acceptabil de către organizațiile fedainilor. Cunoscut ca un bun negociator, noul premier, este apreciat la Amman ca fiind, în împrejurările actuale, singura personalitate capabilă să realizeze o unanimitate și să servească drept legătură între iordanieni și palestinieni. Abdel Moneim Rifai a jucat de altfel un rol de mediator între comandouri și autorități în timpul crizei din februarie.

În planul acțiunilor politico-diplomatice, săptămîna aceasta a înregistrat reacțiile diferitelor capitale direct interesate față de declarațiile asupra situației din Orientul Apropiat făcute de președintele Nixon în interviul televizat din 1 iulie. La Tel Aviv, ministrul de externe israelian, Abba Eban și-a exprimat profunda satisfacție, în timp ce în țările arabe aceste declarații au suscitat comentarii în general ostile. În schimb, declarațiile președintelui Pompidou prilejuite de cea de a treia conferință de presă ținută de la alegerea sa, au întrunit aprecieri favorabile din partea întregii prese arabe.

Aspect de la ședința solemnă, ținută la Palatul Națiunilor din Geneva, cu prilejul celei de-a 25-a aniversări a O.N.U.

Ciudad de Mexico

SCRUTIN FĂRĂ SURPRIZĂ

Aproape 23 de milioane de electori mexicani s-au prezentat duminică la urne pentru a desemna pe succesorul președintelui Gustav Diaz Ordaz. Mecanismul politic cu care Mexicul este dotat de peste o jumătate de secol, avînd „Partidul Revoluționar Instituțional" (P.R.I.) larg majoritar și instalat la putere încă de la întemeierea sa în 1929, face ca la fiecare șase ani numele noului președinte să fie cunoscut chiar în ziua în care partidul guvernamental face public pe cel al candidatului său. De data aceasta, numele este Luis Echeverria Alvarez, fost ministru de interne, desemnat de P.R.I. în urmă cu opt luni după o scurtă dispută în rîndul conducerii partidului.

Echeverria, care a beneficiat de sprijinul „Partidului popular socialist" și al „Partidului autentic al revoluției mexicane" și-a asigurat o majoritate covîrșitoare (în favoarea lui au votat aproximativ 90 la sută din alegătorii înscriși) în fața singurului candidat al opoziției, Efrain Gonzalez Morfin, reprezentantul partidului conservator „Acțiunea națională", grupare politică ce nu a obținut în trecut niciodată mai mult de 11 la sută din sufragii.

Luis Echeverria Alvarez, noul președinte ales al Mexicului, la urna de vot

S-au remarcat cu prilejul alegerilor participarea largă la vot, precum și faptul că la 5 iulie au votat pentru prima oară tineri care au împlinit vîrsta de 18 ani. Rezultatele oficiale vor fi date publicității, potrivit unei înțelegeri anterioare, după opt zile de la desfacerea urnelor, iar noul președinte — al 25-lea — va fi instalat la 1 decembrie.

Observatorii politici explică succesul candidatului „Partidului Revoluționar Instituțional" prin influența dobîndită de acest partid, care se proclamă depozitar al idealurilor revoluției mexicane din 1910 și care a oferit țării o anumită stabilitate politică, înscriind la activul său un șir de realizări pe linia dezvoltării. Actualele alegeri asigură continuitatea acestei orientări politice a Mexicului în liniile ei esențiale.

Rodica GEORGESCU

André
CHANDERNAGOR

președintele Uniunii Interparlamentare

PARLAMENTELE ȘI PACEA

De săptămîna trecută este oaspete al țării noastre dl ANDRÉ CHANDERNAGOR, președintele Uniunii interparlamentare, cunoscută personalitate a vieții politice internaționale. Doctor în drept, absolvent al Școlii naționale de administrație, dl André Chandernagor și-a început cariera politică prin a fi colaborator apropiat al unor importanți oameni de stat francezi. Începînd din 1953, este primarul unei mici localități din departamentul Creuse (pe plan regional mai îndeplinește și funcția de consilier general al amintitului departament), iar din 1958 — deputat în Adunarea Națională franceză. Membru al Comitetului director și al Biroului Partidului Socialist, dl André Chandernagor depune, în același timp, o intensă activitate pe planul politicii externe. În perioada 1964—1968, a îndeplinit funcția de președinte al Comisiei juridice a Uniunii Interparlamentare, iar din 1968 este președintele acestui important for mondial al corpurilor legiuitoare, care reunește majoritatea parlamentelor din lume.

La capătul unor prime convorbiri cu personalități politice românești, la mijlocul unei călătorii prin cîteva regiuni ale țării noastre, am avut prilejul de a avea o convorbire cu dl André Chandernagor. Distinsul oaspete a avut amabilitatea să ne vorbească despre unele probleme actuale ale activității Uniunii, aflate în atenția opiniei publice din țara noastră ca și a aceleia din numeroase alte state ale lumii.

— Sînt cunoscute preocupările Uniunii Interparlamentare în domeniul asigurării păcii și securității internaționale. Care este, domnule președinte, contribuția pe care o poate aduce acest organism la promovarea unui climat de securitate și cooperare în Europa ?

— Uniunea Interparlamentară e favorabilă tuturor acțiunilor, măsurilor sau înțelegerilor vizînd asigurarea securității pe plan regional. Menținerea și întărirea păcii, altfel decît prin echilibrul între două blocuri militare, ar constitui o operă utilă.

Noi apreciem că Republica Socialistă România depune o activitate rodnică, într-o direcție justă. Inițiativa românească, și a altor state privitoare la o conferință a tuturor statelor europene a avansat considerabil, atît în Est cît și în Vest. Oamenii înțeleg azi mai bine ideile care stau la baza unei asemenea conferințe.

În cadrul Uniunii interparlamentare s-au manifestat, de asemenea, unele inițiative menite să ducă la îmbunătățirea climatului de înțelegere și colaborare în Europa. Belgia — de exemplu — a propus organizarea, în cadrul Uniunii, a unei conferințe regionale europene la care să participe, cu titlu particular, deputați ai tuturor parlamentelor continentelor noastre. Cred că la viitoarea conferință a Uniunii, în toamnă, la Haga, ideea unor acțiuni parlamentare ar putea fi relansată.

Eficiența acțiunii desfășurate de Uniunea Interparlamentară — ca și de alte organizații și organisme internaționale — implică, printre altele, necesitatea asigurării principiului universalității. Ce se întreprinde și ce se preconizează, domnule președinte, pentru traducerea în viață a acesteia ?

— Problema universalității s-a pus pentru prima oară după cel de-al doilea război mondial. Pînă atunci, Uniunea era compusă din reprezentanții unor parlamente de același tip. În accepția de atunci a termenului era vorba exclusiv de regimuri parlamentare de tip occidental. După ultima conflagrație mondială s-a ivit dilema menținerii concepției „clasice" sau, dimpotrivă, a recunoașterii și acceptării modificărilor survenite în lume.

Referindu-se în continuare la personalitățile care au militat, încă din 1944, pentru universalizarea Uniunii, oaspetele nostru a subliniat apoi importanța deosebită, pentru consolidarea păcii, pentru apropierea între popoare, a contactelor între parlamentari. Contactele interparlamentare — spunea dl André Chandernagor — sînt necesare desfășurării dialogurilor între state. Toate parlamentele trebuie să acționeze în favoarea păcii. Evident, cu atît mai eficientă ar fi contribuția Uniunii în acest sens dacă la activitatea ei ar participa toate parlamentele. A biruit, în cele din urmă, punctul de vedere că Uniunea nu poate fi un club al parlamentelor occidentale. Ca atare, în Uniune au intrat și grupările parlamentare ale unor state socialiste. Actualmente, continuă însă să nu facă parte din Uniune grupările parlamentare ale unor state socialiste. Sînt în discuția unor organisme ale Uniunii candidaturile unor state socialiste cum ar fi R.P.D. Coreeană și R.D. Germană. Cred că concluziile la care se va ajunge vor favoriza, finalmente, o rezolvare pozitivă. Personal, sper în aceasta și doresc lichidarea obstacolelor. În aceeași ordine de idei, apreciez că este inadmisibil ca o țară de importanța R.P. Chineze să nu facă parte din organizație.

— V-am ruga să ne spuneți cîteva cuvinte despre aportul Grupului român în cadrul activității pe care o desfășoară Uniunea Interparlamentară.

— Activitatea susținută a Grupului român este deosebit de apreciată. Aportul tehnic și politic al deputaților români la buna desfășurare a lucrărilor diferitelor organisme este deosebit. În dezbaterile care au avut loc cu diferite prilejuri — și trebuie să spun că au fost și momente dificile în viața organismului nostru — delegațiile române au contribuit cu tact și înțelepciune la găsirea căilor favorabile de reglementare a unor probleme controversate.

Sînt încîntat să constat și să subliniez faptul că România nu numai că apără principiile moderne ale coexistenței pașnice, înscrise și în statutul Uniunii — respectarea independenței și suveranității statelor, neamestecul în afacerile interne ale altora etc. — dar le aplică cu consecvență în activitatea sa internațională și chiar le-a constituționalizat. Doresc, de asemenea, să subliniez că in planul relațiilor internaționale, reprezentanții României apără cu fervoare și constanță interesele țării adoptînd, totodată, o atitudine extrem de deschisă față de restul lumii.

— Ce impresii aveți după cele cîteva zile petrecute pînă acum în țara noastră ?

— Am venit aici să înțeleg multe lucruri. Știam cîte ceva despre imaginea României agrare de altădată, cu toate atributele ei. Am văzut însă o altă Românie, România nouă. Am văzut ce muncă deosebită ați depus în ultimii ani. Am văzut centre industriale extraordinare și, la Piatra Neamț, embrionul orașului viitorului. Efortul pe care l-ați depus în vederea industrializării țării este considerabil. Am fost apoi profund impresionați — eu și soția mea — de bogățiile artistice ce ne-au fost arătate. Arta populară pe care am văzut-o la mînăstirile din Moldova nu vă aparțin numai dv. ; ea nu face parte numai din patrimoniul artistic al României, ci aparține patrimoniului umanității.

Activînd și în domeniul administrației Franței, atît pe planul unei mici localități cît și al unui departament, m-au interesat în mod deosebit schimburile de experiență pe care le-am avut cu primarii unor localități din țara dv. și cu factorii de conducere unică ai vieții economice, culturale, administrative și politice dn județe.

Încă o dată, o vizită extrem de utilă din toate punctele de vedere.

Eugen PHOEBUS

CONSERVATORII ENGLEZI DEMAREAZĂ PRUDENT

În aceste prime săptămîni ale mandatului, conservatorii nu dau deloc impresia că ar dori să exceleze prin dinamism : se poate spune mai degrabă că ei înaintează cu prudenţă. Prudenţă dictată atît de dimensiunile reduse ale majorităţii lor (pe care, cel puţin teoretic, o suită de eşecuri în alegeri parţiale, comparabilă cu aceea înregistrată anterior de laburişti, o poate anihila înainte de sfîrşitul mandatului), cît şi de riscurile potenţiale ale unei situaţii sociale complexe. Recenta campanie electorală a adus sub lumina reflectoarelor o serie de probleme — creşterea preţurilor, şomajul, eventualitatea reintroducerii controlului asupra creşterii salariilor ; publicul este sensibilizat şi ar reacţiona imediat la anunţarea unor soluţii impopulare, iar sindicatele care ar fi manifestat, poate, unele menajamente faţă de un guvern laburist, nu par dispuse la concesii pentru un guvern care şi-a afirmat clar intenţia de a le restrînge pe cale legislativă libertatea de acţiune.

Desigur, urgenţele şi scadenţele inevitabile determină guvernul Heath să acţioneze. Noul ministru de interne Maudling a luat deja contactul cu spinoasa problemă a Ulsterului, care imobilizează într-o acţiune poliţienească (nu deosebit de eficientă) 12 mii de militari britanici şi pare a se afla la mijlocul unei veri fierbinţi. Tandemul care va negocia eventuala aderare la C.E.E. — ministrul de externe, Douglas-Home şi cancelarul ducatului de Lancaster, Anthony Barber — au avut primele contacte (care s-au dovedit a fi primele confruntări) cu „cei şase". Ministrul de externe este cunoscut a fi lipsit de entuziasm pentru aderare ; în schimb, Barber împărtăşeşte pe deplin convingerile favorabile „micii Europe" ale premierului Heath. Fapt care nu l-a împiedicat pe cancelarul ducatului de Lancaster să indice, în discursul introductiv, că delegaţia britanică va încerca să obţină maximum de concesii, poate chiar modificări ale regulamentelor comunitare. Este evident că guvernul conservator nu doreşte să ofere laburiştilor care — în opoziţie fiind — dispun de mai mult spaţiu de manevră, monopolul atitudinii exigente şi circumspecte faţă de C.E.E. În sfîrşit, o altă urgenţă destul de stînjenitoare s-a dovedit a fi clarificarea atitudinii faţă de R.S.A. Aflat, ca din întîmplare, într-o vizită particulară în Anglia, ministrul de externe sud-african, Hilgard Müller, a contactat noua echipă guvernamentală pentru a obţine reluarea vînzărilor de armament, sistate de guvernul laburist (care permitea, totuşi, livrarea de piese de schimb). Conservatorii se angajaseră anterior să reia comerţul cu arme cu R.S.A., făcînd distincţie între armele destinate apărării externe (pe care erau dispuşi să le livreze) şi cele servind represiunilor interne (distincţia este cu totul elastică, orice armament în afară de submarine şi rachetele sol-aer şi aer-aer, putînd fi utilizat deopotrivă în ambele scopuri). Guvernul Heath ar fi preferat, probabil, ca această impopulară modificare de politică să nu se producă atît de curînd ; dar menţinerea rolului militar „global" al Angliei impune deţinerea cît mai garantată a bazei maritime sud-africane de la Simonstown. Aceasta cu atît mai mult cu cît demolarea sistemului militar la „est de Suez", iniţiată de laburişti, este într-o anumită măsură ireversibilă.

Într-adevăr, realizarea acestui punct al programului conservator — menţinerea şi restabilirea prezenţei militare înafara continentului — întîmpină o serie de dificultăţi. În primul rînd de ordin politic : negocierile cu Australia, Noua Zeelandă, Malayezia şi Singapore (ţări cu care guvernul conservator speră să creeze o grupare militară) sînt abia în faza incipientă, iar cercurile politice din ţările vizate nu sînt unanim entuziaste ; în Golful Persic situaţia este şi mai dificilă, şeicatele din zonă fiind, unele angajate pe calea recomandată de guvernul laburist — a utilizării forţelor proprii, altele pur şi simplu neinteresate de proiect ; în plus, Iranul — care şi-a normalizat relaţiile cu Bahreinul — s-a declarat împotriva reinstalării militarilor britanici în zonă. Mai există şi dificultăţile economice : chiar dacă s-ar accepta argumentul că întreţinerea unei divizii în Golful Persic costă tot atît cît ar costa în Anglia (inexact : de pildă apa — oricînd accesibilă în Anglia — este o marfă costisitoare în Golf), există anumite cheltuieli în devizele locale care ar greva balanţa de plăţi engleză, a cărei redresare nu este — şi nu va fi în viitorul apropiat — considerată certă. În sfîrşit, o altă dificultate tehnică se referă la personal : militarii englezi sînt angajaţi pe bază de voluntariat, iar conservatorii nu pot studia reintroducerea serviciului militar obligatoriu întrucît ei sînt aceia care l-au desfiinţat, obţinînd pe această cale, cu ani în urmă, dividende electorale pe care acum le-ar pierde. Aşadar, chiar după declaraţia de intenţii pe care a constituit-o, cu o săptămînă în urmă, mesajul tronului — incertitudinile asupra acestui punct de program persistă.

Dacă în acest caz precizările întîrzie din motive obiective, în alte privinţe guvernul pare să amîne deliberat clarificarea direcţiilor şi modalităţilor sale de acţiune ; conturarea proiectelor conservatoare se desfăşoară gradat. Se poate presupune că noua echipă guvernamentală, conştientă de impopularitatea unor puncte de program, nu doreşte să creeze, prea curînd, regrete alegătorilor. Luînd în considerare, însă, declaraţiile de intenţii cunoscute şi alcătuirea echipei guvernamentale (în multe privinţe semnificativă) se poate alcătui o prognoză destul de cuprinzătoare.

Unul dintre aspectele esenţiale ale peisajului politic britanic, în acest an, îl vor constitui, fără îndoială, raporturile între sindicate şi noul guvern. Echipa Heath şi-a reafirmat intenţia de a introduce legislaţia sindicală la care laburiştii au renunţat anul trecut : proiectul conservator, vizînd eradicarea grevelor neoficiale, se anunţă mai apropiat de rigurosul model american decît de sistemul mai elastic existent în

Miniştri conservatori : Reginald Maudling (interne) — confruntat de spinoasa problemă a Ulsterului ; lordul Carrington (apărare) — care va trebui să reconsidere programul militar conservator, dificil de realizat ; Iain Macleod (finanţe) — care va trebui să precizeze (într-un buget de toamnă ? de primăvară ?) strategia economică conservatoare.

Delegația engleză la tratativele cu Piața comună: Sir Alec Douglas-Home și Anthony Barber

Suedia. Pentru a-l impune, conservatorii mizează pe diplomația noului ministru al muncii Robert Carr, reputat a avea vederi mai „liberale", precum și pe compensația pe care ar constitui-o stimularea prin bugetul din toamnă a expansiunii economice, cu consecința normală a șomajului. Unii lideri ai T.U.C. par interesați de un asemenea compromis (cu condiția ca legislația sindicală să nu fie prea drastică); este, însă, cert că multe sindicate importante rămîn ostile oricărei atingeri aduse dreptului la grevă; o serie de acțiuni revendicative produse în aceste prime trei săptămîni de guvernare conservatoare reflectă această stare de spirit militantă.

S-au precizat, într-o anumită măsură, și modificările aduse politicii sociale a guvernului precedent. În sectorul locuințelor, de exemplu, se cunoaște de acum ridicarea interdicției asupra tranzacțiilor cu case construite de consiliile locale; amplificînd piața imobiliară, măsura riscă, în același timp, să permită manifestarea unor tendințe spre speculă. De asemenea, ajutoarele sociale vor fi atribuite mai selectiv — adică, mai echitabil, afirmă conservatorii; adică, la un număr redus de beneficiari, arată opoziția. În plus, dacă guvernul va acorda sporurile de salarii solicitate de asociația medicilor (și există indicii că această categorie, apropiată din punct de vedere electoral conservatorilor, va fi recompensată măcar parțial), acest lucru s-ar putea repercuta asupra costului asistenței medicale.

Ceva mai tînără, ceva mai redusă la număr (reducerea cheltuielilor guvernamentale, promisă de conservatori, a început cu reducerea numărului de portofolii — și salarii — guvernamentale), echipa Heath evoluează cu circumspecție, pentru a nu dezamăgi publicul. Totuși, în conjunctura economică existentă — și dată fiind optica partidului aflat la putere — este greu de prevăzut ca guvernul să-și poată spori, în lunile următoare, popularitatea. Aflați în opoziție, laburiștii se regrupează, așteptînd revenirea, în favoarea lor, a pendulului simpatiei publice.

Mihai MATEI

ÎNTRE CEI „ȘASE" ȘI CEI „PATRU"...

Din momentul în care, în a doua jumătate a anului trecut, se părea că între „cei șase" se conturase deja consensul „de la nu, la poate" în privința aderării Angliei la Piața comună, diplomația britanică și-a intensificat acțiunile în vederea realizării acestui obiectiv. Soames, ambasadorul englez la Paris, de pildă, a relevat, în numeroase rînduri, interesele Marii Britanii de a intra în C.E.E., „vocația europeană" a țării sale, precum și „interesul vital al comunității vest-europene de a vedea adăugîndu-i-se puterea și vocea Marii Britanii". Și, pentru a fi mai convingător, a făcut apel, în încheierea unuia din speech-urile ținute în fața presei, la cuvintele rostite cîndva de unul dintre iluștrii săi predecesori, ducele de Wellington (ambasador britanic la Paris la începutul secolului trecut — n.n.): „Interesul nu minte niciodată"...

În fapt, „vocația europeană" (comunitară) a Marii Britanii decurge — se afirmă — din „baricadarea" crescîndă a Pieței comune, din regimul din ce în ce mai discriminatoriu practicat de aceasta față de terți. Cu numai zece ani în urmă, o asemenea „vocație" nu era menționată de oamenii politici englezi. Dimpotrivă, la crearea Pieței comune, Marea Britanie a respins ideea intrării ei în acest organism, răspunzînd chiar acțiunii „celor șase" prin inițierea și înființarea unei grupări opuse — Asociația Europeană a Liberului Schimb. Și numai atunci cînd s-a dovedit că mecanismele discriminatorii ale C.E.E. afectează tot mai profund chiar parteneri tradiționali ai „celor șase", Anglia — unul dintre aceștia — a cerut să adere la Piața comună, preferînd să acționeze „din interiorul" acestei grupări economice închise. În același fel se explică și „vocația comunitară" a altor țări: Danemarca, Irlanda, Norvegia.

Pozițiile adoptate zilele trecute de țările candidate la deschiderea formală a negocierilor cu membrii Pieței comune, verifică, o dată în plus, aceste considerente. Ceea ce este comun opiniilor exprimate pare a-și găsi expresia cea mai concludentă în formula: „aderare da, nu însă cu orice preț". Astfel, Anthony Barber — împuternicit special al noului guvern britanic să poarte tratative cu privire la intrarea Angliei în Piața comună — a ținut să precizeze, cu fermitate, că, în cazul cînd „nu se vor putea negocia aranjamente care să ușureze prețul financiar (apreciat de el la 1,5 miliarde dolari — n.a.) al intrării Angliei în C.E.E., tratativele ar putea să eșueze; dacă nu se va putea găsi o soluție, această povară nu ar putea fi susținută și nici un guvern britanic nu și-ar propune aderarea". Fiecare delegație — a declarat la rîndul său ministrul de externe irlandez, P. Hillery — trebuie să adopte o poziție permițînd țării pe care o reprezintă „să vadă că nu a trimis niște aventurieri să vorbească în numele ei; noi trebuie să arătăm celor de acasă că vom avea grijă de propriile lor interese". De asemenea, Svenn Stray, ministrul de externe norvegian, subliniind că țara sa „nutrește cel puțin tot atîtea temeri în privința aderării la C.E.E. pe cît speră de la aceasta", arăta că, oricum, leagă intrarea în Piața comună de stabilirea unor „aranjamente speciale" privind produsele sale agricole și piscicole, precum și asigurarea unui liber schimb cu alte țări nordice. Unii comentatori au apreciat aceste poziții ca fiind „dure". De fapt, ele sînt doar exprimări ferme ale

unor interese prioritare ale țărilor respective.

Între aceste poziții și platforma comună pe care s-au raliat pozițiile „celor șase" — făcută cunoscută de ministrul de externe belgian, Pierre Harmel, încă președinte la acea dată al Consiliului ministerial al Pieței comune (de la 1 iulie președinte în curs este ministrul vest-german al economiei, Karl Schiller) — există, desigur în forme specifice, mari deosebiri. În esență, poziția „celor șase" prevede : toți candidații trebuie să accepte reglementările actuale din cadrul C.E.E. ; către „asimilarea" deplină a candidaților se va înainta pe calea unor dispoziții tranzitorii, dar regulile și reglementările Pieței comune nu se vor schimba ; vor fi luate încă de la început în considerare atît sectorul industrial cît și cel agricol ; procesul „asimilării" treptate va începe cu reduceri tarifare reciproce ; în ce privește domeniul comercial, perioada de tranziție va avea aceeași durată pentru toți candidații ; acordarea statutului de „asociat" altor țări nu poate fi altul decît cel al actualilor „asociați" (referirea privește țările africane membre ale Commonwealthului).

În aceste condiții, din dosarul viitoarelor confruntări dintre „cei șase" și „cei patru" nu vor putea lipsi cel puțin următoarele probleme:

ÎN PRIMUL RÎND, așa-numita problemă a „regulilor Pieței comune". Este vorba, de fapt, de politica agricolă și de participarea noilor candidați la finanțarea acesteia. Prin acceptarea de către aceștia a regulilor C.E.E., „cei șase" înțeleg ca, în principal, Marea Britanie să absoarbă surplusurile de produse agricole ale Pieței comune și, deci, să contribuie la fondul comunitar într-o proporție de aproape 50 la sută. Prin „schimbarea" acestor reglementări, Marea Britanie înțelege, dimpotrivă, crearea unui cadru care să-i dea posibilitatea să plătească un preț „mai acceptabil". În caz contrar, „prețul de intrare — aprecia «Daily Sketch» — ar fi prea ridicat. Dacă cele șase țări nu pot fi convinse să-l reducă, Marea Britanie nu-și poate permite să intre în C.E.E.".

ÎN AL DOILEA RÎND, problema duratei perioadei de tranziție în ce privește atît domeniul agricol cît și cel industrial (în speță al reducerii, pînă la eliminare, a tarifelor vamale). În timp ce membrii C.E.E. vor solicita o durată cît mai scurtă, „cei patru" vor insista ca aceasta să fie, dimpotrivă, cît mai lungă. Dacă Marea Britanie va insista în acest sens, în primul rînd asupra domeniului agricol, alte țări — Irlanda, Norvegia — vor pune însă accentul pe cel industrial, unde sînt mai puțin competitive și, deci, mai puțin capabile să facă față concurenței. Solicitările din partea „celor patru" privind „unele excepții", pentru o anumită perioadă, se vor lovi de opoziția actualilor membri ai C.E.E. care văd în permanentizarea unor excepții deteriorarea regulilor și reglementărilor Pieței comune.

ÎN AL TREILEA RÎND, problema monetară. După cum se știe, „cei șase" preconizează crearea, în etape, a unei „monede comune", capabile să se afirme ca rivală a dolarului. Aici intervin, printre altele, problemele ridicate de poziția lirei sterline ca mijloc de plată recunoscut din punct de vedere internațional. Cum se va replia lira către preconizata monedă comună? Va fi, de exemplu, Marea Britanie dispusă să renunțe la privilegiile pe care lira sterlină le deține în cadrul sistemului monetar occidental?

ÎN AL PATRULEA RÎND, problemele legate de relațiile comerciale ale Marii Britanii în cadrul Commonwealthului. Dacă în ce privește țările africane, membre ale acestei organizații, poziția „celor șase" înclină spre acceptarea asocierii acestora, în ce privește celelalte țări, cuvîntarea președintelui Consiliului ministerial al Pieței comune a fost mai mult decît echivocă. În acest context, ar deveni de pildă acută problema relațiilor comerciale cu Noua Zeelandă. Aceasta ar fi direct afectată de eventuala aderare a Angliei la C.E.E., întrucît piața engleză este debușeul aproape exclusiv pentru principalul ei produs de export (lactatele și, în special, untul), deoarece Marea Britanie ar fi obligată, prin intrarea în C.E.E., să „înghită" stocurile masive din asemenea produse existente în Piața comună.

ÎN SFÎRȘIT, problema „uniunii politice". Afirmării de către Marea Britanie a dorinței unei „concertări" a „celor zece" în acest sens, membrii C.E.E. și, în primul rînd, Franța, îi opun concepția că nu se poate pune problema angajării unor discuții politice cu noii candidați pînă cînd aceștia nu vor fi membri deplini sau cel puțin pînă cînd negocierile nu ajung într-un stadiu concret. De altfel, după cum este cunoscut, „uniunea politică" între „cei șase" înșiși nu a depășit pînă acum cadrul unor consultări dintre miniștrii de externe, fiecare membru al C.E.E. continuînd să ducă, de fapt, o politică proprie. „Ar fi o pură iluzie — arăta președintele Georges Pompidou la recenta sa conferință de presă — să se pretindă că mîine ar putea fi realizată o uniune politică. Nu există nici o șansă în prezent ca noi să avem aceeași politică". Iar ministrul de externe norvegian a ținut să precizeze, în cadrul declarației făcute la Luxemburg, că țara sa nu s-a arătat, niciodată „pasionată" pentru cooperarea politică prevăzută în Tratatul de la Roma.

În ansamblu, s-ar putea, desigur, ca la această primă rundă de negocieri fiecare parte să fi pus pe masă cartea cea mai „dură". De altfel, însuși Anthony Barber aprecia propria luare de cuvînt drept „businesslike" (într-un spirit de negociere) vrînd poate să sugereze și posibilitatea unor viitoare compromisuri. Dar este tot atît de adevărat că afirmarea clară a pozițiilor lasă să se întrevadă „punctele limită" de la care părțile încep negocierile și deci și cadrul eventualelor concesii. În acest context, viitoarele negocieri nu pot fi decît lungi, dificile și controversate. Discursurile pronunțate la Luxemburg — sublinia comentatorul ziarului „Le Figaro" — anunță tratative dificile și complicate și explică, astfel, temerea ca „discuțiile să nu se eternizeze și, ca urmare, șansele de succes să nu fie compromise".

Ilie ȘERBĂNESCU

reflector

MAROC. REFERENDUM PENTRU O NOUĂ CONSTITUȚIE

O nouă constituție va fi supusă unui referendum în cursul lunii iulie, a anunțat regele Hassan al Marocului într-un interviu acordat revistei „Nouvel Observateur". Deși declarațiile suveranului marocan, făcute săptămînalului parizian, nu cuprind amănunte cu privire la conținutul acestei noi constituții, observatorii apreciază că ea va comporta importante modificări față de legea precedentă, votată la 7 decembrie 1962, înainte de toate în ce privește organizarea legislativă. Începînd din 18 mai, cînd suveranul declarase că Marocul „se găsește în ajunul uneia din cele mai importante faze ale existenței sale", la Rabat se consideră că regele Hassan va anunța, în discursul pe care urmează să-l pronunțe la 9 iulie, cu prilejul aniversării zilei sale de naștere, hotărîri de mare însemnătate, între altele suprimarea stării excepționale și o remaniere guvernamentală. (Regele Hassan dizolvase, în iunie 1965, ambele camere și decretase starea excepțională, în vigoare și astăzi).

Presa marocană apreciază că viitorul guvern va fi un cabinet de uniune națională, la care vor participa, „alături de personalități neutre, membri ai partidului Istiqlal și ai Uniunii naționale a forțelor populare (U.N.F.P.)".

PETROLUL DIN R.A.U.

În 1968 producția de petrol a R.A.U. a atins 15 milioane tone, iar în 1969, 20 milioane tone. Aziz Sidki, ministrul industriei, resurselor miniere și petrolului, a anunțat recent că producția petrolieră va atinge 25 milioane tone la sfîrșitul anului 1970. După 1967 mai multe zeci de zăcăminte au fost descoperite și exploatate de către societățile ce operează în țară, cele mai importante fiind cele din zona Golfului Suez și de la El-Alamein, în deșertul occidental. Rezultatul a fost că în cursul anului trecut R.A.U. a exportat circa 12 milioane tone petrol. În cadrul planului cincinal de dezvoltare (1970—1975), R.A.U. a prevăzut investiții pentru sectorul hidrocarburilor de ordinul a 410 milioane lire egiptene. Pentru asigurarea transportului s-a inițiat construirea conductei Suez—Alexandria care va fi realizată de un consorțiu european condus de societatea franceză Socea.

ȘTIINȚA ÎN SLUJBA COOPERĂRII EUROPENE

Prof. dr. Gheorghe BUZDUGAN

președintele Consiliului Național al Cercetării Științifice

Modernul sediu al U.N.E.S.C.O. de la Paris a găzduit în luna iunie a.c., după cum este cunoscut, lucrările primei Conferințe a miniștrilor științei din statele europene membre ale Organizației. Cu intenția de a prezenta cititorilor noștri obiectivele și semnificația acestei prime reuniuni ministeriale la nivel european, dedicată problemelor științei, ne-am adresat prof. dr. Gheorghe Buzdugan, președintele Consiliului Național al Cercetării Științifice, care — cu amabilitate — a binevoit să ne răspundă la următoarele întrebări :

— *Pentru început, vă rugăm să faceți o scurtă retrospectivă, urmărind geneza și evoluția inițiativei privind convocarea Conferinței miniștrilor științei din statele europene membre ale U.N.E.S.C.O.*

— Conferința miniștrilor științei din statele europene, membre ale U.N.E.S.C.O., se înscrie ca una din principalele acțiuni ale programului de cooperare europeană, inițiat de Organizație în urmă cu cîțiva ani și dezvoltat de atunci, printr-o serie de acțiuni specifice, program care a întrunit — ca o expresie a interesului ce i se acordă — o largă participare. Convocarea Conferinței încheiate recent are la origine inițiativa lansată de România, la cea de-a XIV-a sesiune a Conferinței generale a U.N.E.S.C.O. (1966), privind pregătirea și convocarea unei reuniuni a factorilor responsabili ai științei din țările membre ale organizației. Ideea a fost primită cu viu interes, proiectul pregătirii și convocării acestei conferințe fiind adoptat de cea de-a XIV-a sesiune a Conferinței generale a U.N.E.S.C.O.

— *Cum s-a realizat pregătirea Conferinței ? Ce documente au stat la baza dezbaterilor recent încheiatei reuniuni ?*

— O dată aprobată și inclusă în programul și bugetul Organizației, s-a trecut la materializarea ideii. Directorul general al U.N.E.S.C.O., dl René Maheu, a trecut la organizarea Conferinței, luînd măsurile ce se impuneau. În acest scop, Secretariatul U.N.E.S.C.O. a convocat un comitet internațional de experți, însărcinat cu elaborarea ordinii de zi și a documentelor de lucru ale Conferinței. Răspunzînd invitației guvernului român, o primă reuniune a acestui comitet a fost organizată în aprilie 1968, la București. Numeroasele reuniuni desfășurate la sediul Secretariatului U.N.E.S.C.O. — cu participarea a numeroși consultanți, de-a lungul anului 1969 — au marcat noi și importante etape în pregătirea Conferinței.

Documentul principal al dezbaterilor Conferinței l-a constituit *„U.N.E.S.C.O. / Minespol 3 — Politica științifică și statele europene"*. În același timp, pe baza răspunsurilor trimise de statele europene membre la un chestionar lansat de Secretariatul U.N.E.S.C.O., în pregătirea Conferinței s-a elaborat volumul *Politicile științifice naționale în Europa*, cuprinzînd informațiile de bază privind organizarea cercetării științifice în statele europene și în care este inclus un capitol dedicat României. Amintesc, de asemenea, documentele *„U.N.E.S.C.O. / Minespol 5 — Statistici asupra activităților de cercetare și de dezvoltare experimentală 1967"*, precum și *„U.N.E.S.C.O. / Minespol 4 — Politica științifică considerată din punctul de vedere al organismelor directoare, al organismelor politice economice naționale în Europa"* — pregătit de Comisia Economică a Națiunilor Unite pentru Europa.

— *Ce ne puteți spune despre participarea la Conferință și despre ordinea ei de zi ?*

— Conferința miniștrilor științei din statele europene membre ale U.N.E.S.C.O. a reunit delegații din 30 de state membre ale Organizației ; dintre acestea, 19 delegații au fost conduse de miniștrii științei. În calitate de observatori, la lucrările Conferinței au participat reprezentantul secretarului general al O.N.U., U Thant, reprezentanți ai Comisiei Economice a Națiunilor Unite pentru Europa, ai F.A.O., O.M.S., A.I.E.A., O.N.U.D.I., ai unor state membre ale U.N.E.S.C.O. din alte regiuni geografice, observatori ai altor organizații internaționale guvernamentale și neguvernamentale.

Cît privește tematica Conferinței vă pot spune că în centrul dezbaterilor au stat patru grupe de probleme : a) resurse umane necesare științei și tehnologiei — selectare, formare, utilizare ; b) alegerea priorităților cercetării științifice în funcție de obiectivele naționale ale dezvoltării economice, sociale și culturale ; c) aspecte naționale ale cercetării fundamentale ; d) cooperarea europeană în domeniul cercetării fundamentale.

— *Ce recomandări incluse în documentul final al Conferinței vi se pare necesar a fi evocate ?*

— Pe baza concluziilor și recomandărilor formulate în cele patru comisii, Conferința a adoptat în ultima zi a lucrărilor un document final care adresează recomandări atît Conferinței generale a U.N.E.S.C.O., implicit directorului său general, cît și statelor membre.

În ceea ce privește *PRIMUL PUNCT AL ORDINII DE ZI*, reține atenția recomandările privind : ameliorarea informației și a schimbului de informații referitor la nevoile statelor în materie de personal științific și tehnic ; încurajarea organizării de cicluri de studii în noile domenii sau asupra problemelor de natură interdisciplinară sau pluridisciplinară ; lărgirea bazei culturale și științifice a educației în domeniul științei și tehnologiei ; ameliorarea posibilităților de perfecționare paralel cu progresele realizate în propria disciplină sau în disciplinele înrudite (prin orientare profesională continuă, cursuri de reciclare, conferințe etc.) ; necesitatea stabilirii unor baze de comparabilitate, implicit de echivalare, a diplomelor, gradelor și titlurilor științifice între țările europene.

Cît privește *PUNCTUL DOI AL ORDINII DE ZI*, aș menționa recomandările privind : crearea, dacă este cazul, a unor organisme însărcinate cu definirea obiectivelor naționale pe termen lung ; normalizarea metodelor de stabilire a statisticilor în știință ; organizarea de reuniuni de experți pentru constatarea situației la un moment dat și pentru identificarea tendințelor în domenii selectionate de cercetare ; organizarea de reuniuni ale specialiștilor și experților guvernamentali însărcinați cu studierea posibilităților actuale și a aplicațiilor viitoare a metodelor fondate pe noțiunea de sistem, în special în domeniul prognozei științifice și tehnice ; studierea, în cadrul unor noi reuniuni ale specialiștilor, a problemelor care vor putea constitui obiectivul unor noi conferințe la nivel ministerial.

Din recomandările formulate ca urmare a dezbaterilor *PUNCTULUI TREI AL ORDINII DE ZI*, aș nota cele privind : abordarea pluridisciplinară a problemelor cercetării fundamentale ; reciclarea permanentă a personalului de cercetare ; necesitatea de a întreprinde studii asupra organizării instituționale și a cercetării fundamentale la nivel național ; necesitatea de a favoriza și promova schimburi de experiență între statele membre europene ce sînt interesate în probleme legate de definirea priorităților cercetării fundamentale.

Desigur, concluziile și recomandările — adresate U.N.E.S.C.O., celorlalte instituții specializate din sistemul Națiunilor Unite, organizațiilor internaționale guvernamentale și neguvernamentale, cît și statelor membre — sînt mult mai numeroase. Fie chiar și o simplă enumerare a lor ar fi, însă, dificil de făcut în timpul și spațiul pe care îl avem la dispoziție.

— *Plenumul Conferinței v-a ales vicepreședinte al acestei importante reuniuni internaționale. Faptul a fost interpretat unanim ca o expresie a aprecierii de care s-a bucurat rolul activ pe care România l-a avut în inițierea, pregătirea și realizarea Conferinței. V-am ruga să vă referiți la contribuția delegației române la desfășurarea lucrărilor acesteia.*

— Delegația română s-a remarcat printr-o participare activă pe parcursul întregii Conferințe, exprimînd astfel, încă o dată, interesul pe care țara noastră îl atașează operei de cooperare internațională în domeniul educației, științei, culturii și informației, desfășurată sub egida U.N.E.S.C.O. Participarea activă a României la viața Organizației este, așa cum se știe, deosebit de apreciată. Mi se pare semnificativă în acest sens cuvîntarea, publicată în presa noastră, rostită de dl René Maheu, directorul general al Organizației, cu ocazia vizitei făcute de președintele Consiliului de Stat al României, Nicolae Ceaușescu, la sediul U.N.E.S.C.O.

Aș menționa, în principal, pentru a reveni la contribuția delegației române la lucrările Conferinței, includerea în documentul final, la inițiativa țării noastre, a principiilor de etică și legalitate internațională pe baza cărora trebuie să se desfășoare colaborarea internațională în domeniul științei, precum și a propunerii privind necesitatea studierii posibilității elaborării de acorduri internaționale privind cooperarea în domeniul cercetării științifice în Europa.

— Care vi se pare a fi semnificația politică a Conferinței miniștrilor științei ?

— Desfășurată într-un climat constructiv, propice unui larg și deschis schimb de opinii, Conferința a evidențiat interesul cu care delegațiile reprezentate au analizat problemele de pe ordinea de zi, precum și posibilitățile existente pentru dezvoltarea unei colaborări ample și diversificate în domeniul cercetării fundamentale. Ea a dat expresie voinței comune a participanților de a dezvolta și diversifica programele de cooperare bilaterală și multilaterală în domeniul cercetării științifice, la nivelul întregului continent european. Acest fapt este extrem de pozitiv, făcînd din Conferință un moment important pe calea colaborării și înțelegerii internaționale în Europa. Aș dori să relev, în acest sens, faptul că recomandările adoptate în documentul final al Conferinței au subliniat importanța științei și tehnicii pentru pace și înțelegere internațională, pentru îmbunătățirea climatului de destindere și colaborare pe continentul nostru, pentru dezvoltarea relațiilor între țări cu sisteme social-economice și politice diferite, cît și importanța acestui program nu numai pentru țările Europei, ci și pentru țările în curs de dezvoltare. De asemenea, recomandările incluse în documentul final — la propunerea României — privind necesitatea imperioasă de a concepe și promova cooperarea științifică europeană pe baza respectării principiilor independenței și suveranității naționale, a egalității în drepturi, neamestecului în treburile interne și avantajului reciproc sînt de natură să aducă o nouă contribuție la afirmarea normelor eticii și legalității internaționale, la instaurarea unei atmosfere de pace și securitate pe continentul nostru.

Nu poate, desigur, scăpa observației nici importanța deosebită a faptului că miniștrii științei din statele europene membre ale U.N.E.S.C.O. — state aparținînd unor sisteme social-economice și politice diferite — s-au reunit la masa Conferinței. Faptul constituie, dincolo de caracterul specific științific al problemelor analizate și al recomandărilor adoptate, un succes politic demn de relevat. Complement firesc, desigur pe alt plan, al Conferinței miniștrilor educației din statele europene membre ale U.N.E.S.C.O., desfășurată în noiembrie 1967 la Viena, Conferința miniștrilor științei din statele europene membre ale U.N.E.S.C.O. se înscrie armonios în programul de cooperare europeană al Organizației, căruia îi conferă, fără îndoială, noi dimensiuni și semnificații.

Organizată într-un moment politic caracterizat printr-o accentuare fără precedent a dialogului între statele europene, printr-o multiplicare a contactelor și printr-o extindere și diversificare remarcabilă a cooperării, Conferința miniștrilor științei din statele europene membre ale U.N.E.S.C.O. a adăugat noi perspective cooperării europene făcînd dovadă că opera de progres și pace, de destindere și colaborare între țările europene poate găsi în domeniul științei modalități remarcabile de concretizare.

George G. POTRA

Președintele Pompidou la Bonn

CONVORBIRI SEMNIFICATIVE ÎN CONTEXTUL EUROPEAN

Călătoria la Bonn a președintelui Pompidou în ultimele zile ale săptămînii trecute se înscrie în ritmul consultărilor periodice prevăzute prin tratatul de prietenie și cooperare încheiat în 1963 între cele două țări. De două ori pe an — vara în capitala vest-germană, iarna în capitala franceză (viitoarea reuniune de acest fel va avea loc la sfîrșitul lui ianuarie 1971) — întîlnirile sînt la nivel înalt, iar convorbirile cuprind în aria lor principalele probleme ale momentului, atît pe planul relațiilor bilaterale cît și pe acela al situației internaționale în ansamblul ei. Considerate la începuturile lor ca o inițiativă foarte spectaculoasă (dată fiind o moștenire aproape centenară de încordare și neîncredere în raporturile dintre cele două țări), urmărite și analizate deci cu multă sîrguință de către observatori, aceste reuniuni nu au mai inspirat în general cu trecerea timpului, pe măsură ce s-au instituționalizat, comentarii răsunătoare. Semnificația lor a fost astfel cînd supradimensionată, cînd trecută întrucîtva cu vederea.

Or, convorbirile franco—vest-germane sînt mai totdeauna simptomatice pentru ceea ce, într-un moment sau altul, se definește ca preocupare majoră a țărilor occidentului european. Contribuie la aceasta și ponderea (politică, economică) a fiecăreia dintre cele două țări în complexul geografic și istoric care este Europa, și faptul că în chestiuni-cheie pentru viitorul continentului (atitudinea față de alianța atlantică de pildă, sau concepțiile despre rolul — și limitele rolului — Pieței comune) au fost călăuzite de opțiuni diferite. Și de data aceasta este de remarcat că dominante în cursul vizitei de 30 de ore a președintelui Republicii Franceze în capitala vest-germană par a fi fost probleme de domeniul cooperării internaționale — privite din unghiuri care ilustrează interesul ambilor parteneri pentru procesul de apropiere Est-Vest.

Președintele Pompidou a fost însoțit în vizita sa la Bonn de primul ministru Chaban-Delmas și de cîțiva membri importanți ai cabinetului : ministrul de externe Maurice Schumann ; ministrul economiei și finanțelor Valéry Giscard d'Estaing ; ministrul dezvoltării industriale și cercetării științifice François-Xavier Ortoli ; secretarul de stat Léo Hamon. În timp ce miniștrii aveau cu omologii lor vest-germani schimburi de păreri privind cooperarea în domeniile atribuțiilor lor respective, convorbirile președintelui Pompidou și premierului Chaban-Delmas cu cancelarul Brandt se axau în principal pe două teme : proiectele de lărgire a C.E.E. (în condițiile care s-au conturat la recenta sesiune de la Luxemburg, unde poziția britanică s-a definit în termeni destul de puțin concesivi față de exigențele comunitare) și „deschiderea spre răsărit" a guvernului vest-german.

În ceea ce privește problemele și dilemele integrării vest-europene, trebuie amintit că, de mulți ani, în dezbaterile organismelor C.E.E. și în afara lor. În timp ce Franța se pronunța împotriva hipertrofierii autorității organismelor comunitare pe de o parte, împotriva acceptării candidaturii britanice pe de alta, R.F.G. se situa în rîndurile partizanilor lărgirii cît mai rapide a componenței și a responsabilităților construcției comunitare. Înainte de a dezbate din nou aceste teme în convorbirile de la Bonn, președintele Pompidou avusese, în zilele premergătoare întîlnirii, de două ori prilejul de a le aborda — în timpul călătoriei sale în Alsacia, apoi la conferința de presă din 2 iulie — și de fiecare dată el a reafirmat energic cunoscutele puncte de vedere ale Franței. La Strasbourg, în legătură cu tendințele de creare a unor organisme avînd atribuții supranaționale, el a evocat interesele și preocupările proprii ale țărilor vizate, existența unei fizionomii proprii a fiecăreia, și a declarat că proiectata Europă occidentală unificată *„se va face cu respectarea personalității statelor interesate, sau nu se va face"*. Adăugînd : *„De altfel, ea nu se va face decît întreținînd raporturi strînse și amicale cu toate țările, îndeosebi cu răsăritul continentului nostru ; dacă nu, ea va apărea ca un bloc"*. La conferința de presă, răspunzînd unei întrebări, președintele Pompidou ducea această idee mai departe : *„...dacă Europa occidentală ar deveni un bloc închis în el și întorcînd spatele Europei răsăritene, nu numai că nu s-ar fi realizat nici un progres, dar ne-am întoarce la cele mai rele momente ale războiului rece și ale cortinei de fier, cum se spunea pe atunci. Or, toată politica Franței urmărește să suprime această cortină, să stabilească între Est și Vest, între toate țările din Vest și toate țările din Est, maximum de relații, maximum de cooperare, maximum de înțelegere în toate domeniile..."* În altă ordine de idei, dar în același spirit, el exclama (vorbind despre cooperarea Franței cu alte țări occidentale) : *„Există limite peste care nimeni nu trebuie să spere că ne va face să trecem și în special nu vom putea fi determinați să reintrăm în N.A.T.O."*

Făcînd sîmbătă noapte bilanțul convorbirilor, agenția „France Presse" consemna înțelegerea intervenită între părți de a-și coordona de aci încolo punctele de vedere la capitolul C.E.E., atît în ceea ce privește negocierile pentru lărgirea ei, cît și în ceea ce privește dez-